

Schola Europaea

Office of the Secretary-General
Pedagogical Development Unit

Ref.: 2011-01-D-67-sl-4

Orig.: SL

**UČNI NAČRT ZA PREDMET SLOVENŠČINA KOT PRVI JEZIK (L1) NA PRIMARNI
STOPNJI IZOBRAŽEVANJA**

Slovenian Language I Syllabus (Primary Cycle)¹

**APPROVED BY THE JOINT TEACHING COMMITTEE ON 9 AND 10 FEBRUARY
2017 IN BRUSSELS**

Proposed amendments:

Section 5: attainment descriptors

Entry into force on 1 September 2017

¹ Syllabus approved by the Joint Teaching Committee on 9, 10 and 11 February 2011 in Brussels (2011-01-D-67-sl-2)

KAZALO

INTRODUCTION	3
1. OPREDELITEV PREDMETA	9
1.1. UVODNA POJASNILA.....	9
1.2. OPREDELITEV PREDMETA SLOVENŠČINA.....	10
2. SPLOŠNI CILJI	10
2.1. SPLOŠNI CILJI IZOBRAŽEVANJA V EVROPSKIH ŠOLAH.....	10
2.2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA SLOVENŠČINA	11
3. OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	13
3.1. PRVO OBDOBJE	13
3.1.1 PODROČJE: JEZIK.....	13
3.1.2. PODROČJE: KNJIŽEVNOST.....	17
3.2. DRUGO OBDOBJE.....	24
3.2.1 PODROČJE: JEZIK.....	24
3.2.2 PODROČJE: KNJIŽEVNOST.....	33
4. VREDNOTENJE ZNANJA, STANDARDI ZNANJA	43
4.1. standardi znanja ob zaključku prvega obdobja.....	43
4.2. STANDARDI ZNANJA ob zaključku 2. OBDOBJA.....	46
5. VREDNOTENJE ZNANJA, MERILA IN OPISNIKI	51
5.1 Merila/KRITERIJI IN OPISNIKI za vrednotenje ZNANJA/ učenčevih učnih dosežkov pri predmetu slovenščina.....	53
5.1.1 Smernice k formativnemu in sumativnemu ocenjevanju ob koncu prvega IN DRUGEGA POLLETJA – ŠOLSKO POROČILO	53
5.1.2 Splošna merila in opisniki za doseganje ciljev predmeta SLOVENŠČINA.....	54
5.1.3 specifična Merila in opisniki za vrednotenje v 1. obdobju	55
5.1.4. specifična Merila in opisniki za vrednotenje v 2. obdobju	61
5.1.5 Šolsko poročilo za predmet slovenščina	67
5.1.6 PORTFOLIO/LISTOVNIK/MAPA UČENCA (Vir: School Report, 2013-09-D-38 (prevod)).....	68
6. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	71
6.1 uresničevanje Ciljev, vsebin in standardov znanj	71
6.1.1 PRVO OBDOBJE	71
6.1.2 DRUGO OBDOBJE.....	74
6.2 RAZVIJANJE KULTURNE IN MEDKULTURNE ZMOŽNOSTI.....	76
6.3 RAZVIJANJE DIGITALNE ZMOŽNOSTI.....	76
6.4. SODELOVANJE S STARŠI	77

INTRODUCTION TO THE SLOVENIAN LANGUAGE 1 SYLLABUS – PRIMARY CYCLE

The Slovenian Language L1 Syllabus on the primary level of education in European Schools established in Brussels is based on the Slovenian Language Syllabus: Primary Education Programme in the Republic of Slovenia, as prepared by the Subject Curricular Committee for Slovenian Language in 2011.

The preparation of the Slovenian Language L1 Syllabus included instructions from the Board of Governors of the European School with regard to the definition of the subject, general objectives, operative objectives, contents, didactic recommendations, as well as to evaluation and assessment. The Syllabus is in accordance with current findings of the experts in the field of education which define the Slovenian Language lessons, i.e. linguistic and literary sciences, linguistic and literary didactics, and pedagogical and psychological sciences.

The Slovenian Language lessons, as defined in the Syllabus, aim at qualifying pupils for effective spoken and written communication in the Slovenian language, and at developing consciousness about the meaning of mother language and the Slovenian language, about the Slovenian language as the national and official language, about its position within the European Union, in particular in the European School, and about its expressive development in all areas of public and private life.

The objectives of the subject are realised through language and literary lessons within the four communication activities: listening, reading, speaking, and writing. The purpose of a language lesson is to develop communication ability, i.e. practical and creative management of all four communication activities, as well as language and systems bases. Through teaching literature, pupils learn about literary texts, and, along with communication ability, they also develop experiential, imaginative and creative, as well as value-based and intellectual abilities. Perceiving cultural, ethical, spiritual, and other spheres that the literary art as one of the most universal achievements of civilization contains, which is particularly important regarding "Slovenian-ness", strengthens cultural, patriotic, and civil education in addition to intercultural and a broader social aptitude.

On the level of general objectives, the Slovenian Language lesson provides for the development of personal, national, and civil identity as well as the key abilities for life-long learning – in particular, communication in the Slovenian language, social, aesthetic, cultural, and intercultural abilities, learn to learn, digital literacy, self-initiative, criticism, creativity, entrepreneurship, etc. (Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for life-long learning).

With regard to different lengths of primary and secondary education, i.e. 12 years in the European School and 13 years in the Slovenian school system, the Syllabus is somewhat adapted on the level of operative objectives on the primary level – two thirds are joined into two periods over the duration of 5 years. The basis of the Syllabus for the first period from Year 1 to 3 is the Slovenian Language Syllabus – 1st triennium, and the second period from Year 4 to 5 is based on the Slovenian

Language Syllabus – 2nd triennium. The operative objectives and contents of the second triennium are partly left out, joined or re-arranged into particular objectives related to literary lessons in the second period, while the objectives related to the language lesson mostly remain unchanged for the purpose of building and developing communication skills as the most important role of the Slovenian Language subject. However, greater selectivity on the level of contents is possible.

In planning and implementing Slovenian Language lessons as well as in evaluating a pupil's abilities, where a teacher may make use of the instructions with regard to evaluation in the section entitled Didactical Recommendations and Standards of Knowledge by Periods (the minimum standards are specifically defined), it is absolutely necessary to apply the individual approach to a pupil in a class or study group (the discussion is adapted to language abilities and the interests of an individual pupil, whereas a teacher directs significant attention to pupils with learning disabilities, and others); the extent of these objectives and contents is thus adapted to the actual language abilities of an individual pupil.

One of the essential characteristics of the Syllabus is the centralization of the text and working with the text. In principle, in Slovenian language lessons we observe all four communication activities – receptive activities, such as reading and listening (watching), and productive activities, such as speaking and writing. The process conceptualization of objectives of the Syllabus and operative objectives placed at the forefront require a different role for both the teacher and the pupil as well as active forms and methods of work. The Slovenian Language lesson is oriented in a way that enables a student to have a central role, i.e. he actively (re)constructs, (re-)creates own knowledge, and is active in the learning process, which he independently regulates. A teacher plans such learning circumstances to encourage quality independent learning with a presumption that a transaction approach prevails in learning; a teacher undoubtedly approaches planning and implementing lessons as well as examining and assessing knowledge of a pupil in an individualized manner, and thus ensures that a pupil's communication ability will be on such a level that he will have no problems integrating himself in a national school system, if required.

The section entitled Didactic Recommendations specifically points out the meaning of developing pupils' intercultural abilities and the cooperation with parents, and namely in the indirect sense as well as in a manner of direct cooperation of parents in general and special activities of the performance curriculum. Last but not least, the Syllabus supports an effective use of modern information communication technologies, including distance learning and teaching Slovenian language, as key support in achieving the objectives of the Syllabus.

INTRODUCTION AU PROGRAMME DE SLOVÈNE LANGUE I - CYCLE PRIMAIRE

La base du programme d'enseignement du slovène en première langue (L1) dans l'enseignement primaire des Écoles européennes, situées à Bruxelles, est le programme d'enseignement du slovène dans l'enseignement primaire en République de Slovénie, qui a été élaboré en 2011 par la Commission scolaire de langue slovène.

Lors de la préparation du programme d'enseignement du slovène en première langue (L1), les instructions du Conseil supérieur de l'École européenne ont été prises en compte dans la définition de la matière, les objectifs généraux et opérationnels, le contenu, les recommandations didactiques, la vérification et l'évaluation. Le programme d'enseignement est conforme aux nouvelles connaissances dans différents domaines, qui définissent le slovène en tant que matière scolaire, à savoir la linguistique et la littérature, la didactique linguistique et littéraire, ainsi que la pédagogie et la psychologie.

Dans le programme d'enseignement du slovène, les élèves apprennent à communiquer à l'oral et à l'écrit en slovène, ils prennent conscience de l'importance de la langue maternelle et de la langue slovène, de l'importance du slovène en tant que langue nationale et officielle, de sa position à sein de l'UE et surtout au sein de l'École européenne, ainsi que de la capacité du slovène à couvrir tous les domaines de la vie publique et privée.

Les objectifs de cette matière se réalisent sous forme de cours de linguistique et de littérature dans le cadre de quatre activités de communication : écoute, lecture, conversation et écriture. Le but de l'enseignement linguistique est de développer la capacité de communication, c'est-à-dire de maîtriser les quatre activités ci-dessus, ainsi que les bases du système linguistique. Dans la classe de littérature, les élèves se familiarisent avec les textes littéraires et artistiques, ce qui leur permet de développer, en plus de leur capacité de communication, leur imagination, leur sensibilité, leurs capacités intellectuelles et d'évaluation. En percevant la dimension culturelle, éthique et spirituelle de la littérature, qui est, en tant que réalisation parmi les plus universelles de la civilisation, très importante pour l'existence de la nation slovène, l'éducation culturelle, patriotique et civique se consolide ainsi que les compétences interculturelles et sociales au sens le plus large.

Au niveau des objectifs généraux, l'enseignement du slovène permet de développer l'identité personnelle, nationale et civique, de même que les compétences clés pour une éducation et une formation tout au long de la vie : la communication en langue slovène, le développement des capacités esthétiques et culturelles, la capacité d'apprentissage, l'art de lire et d'écrire, la maîtrise de l'informatique, l'auto-initiative, le sens critique, la créativité, l'esprit d'entreprise, etc. (Recommandation du Parlement européen et du Conseil du 18 décembre 2006 sur les compétences clés en vue d'une éducation et d'une formation tout au long de la vie).

Compte tenu de la différence de durée de l'enseignement primaire et secondaire à l'École européenne (12 ans) et dans le système scolaire slovène (13 ans), le programme d'enseignement au niveau primaire a été légèrement adapté : les deux

premiers cycles de trois ans ont été regroupés en deux périodes qui durent 5 ans au total. La base du programme de slovène pour la 1ère période (1ère – 3e année) est le programme de slovène pour le 1er cycle de trois ans et pour la 2e période (4e – 5e année) le programme de slovène pour le 2e cycle de trois ans. Les objectifs opérationnels et le contenu du 2e cycle de trois ans sont partiellement abandonnés, rassemblés ou regroupés. Il s'agit principalement des objectifs littéraires de la 2e période, tandis que les objectifs linguistiques sont restés intacts dans la plupart des cas, du fait de leur importance pour le développement et l'acquisition de l'aptitude à la communication, qui reste l'objectif principal de l'enseignement de la langue slovène. Il est cependant possible de choisir librement entre différents contenus.

Lors de la planification et de la mise en œuvre de l'enseignement du slovène, ainsi que lors de l'évaluation des compétences des élèves, les instituteurs peuvent s'appuyer sur les indications données dans les Recommandations et normes didactiques par périodes (où sont déterminées les normes minimum). Une approche individuelle par élève, au sein d'une classe ou d'un groupe de formation, est indispensable (le traitement des élèves sera adapté à leurs compétences linguistiques et à leurs intérêts individuels ; une attention particulière sera accordée aux élèves ayant des difficultés d'apprentissage, etc.).

Une des caractéristiques fondamentales du programme d'enseignement consiste à se centrer sur le texte et sur le travail autour de ce texte. Lors de l'enseignement du slovène nous prenons en compte, en général, toutes les quatre activités dont dépend la compétence linguistique : les activités réceptives de lecture et d'écoute (vue) et les activités productives de communication et d'écriture. Une telle conception des objectifs de l'enseignement et la focalisation sur les buts opérationnels exigent une modification du rôle de l'enseignant et de l'élève, ainsi que des formes et des méthodes de travail actives. L'enseignement du slovène est conçu de manière à donner à l'élève le rôle central : il (re)construit et (re)crée activement ses propres connaissances, il est actif dans le processus d'apprentissage, qu'il peut ajuster librement. L'enseignant prévoit des situations qui encouragent l'apprentissage individuel, en supposant que c'est l'approche transactionnelle qui prédomine dans l'enseignement, lors de la planification et de la mise en œuvre des cours, ainsi que lors de la vérification et de l'évaluation des connaissances.

Il s'adresse à l'élève individuellement, en garantissant ainsi que la capacité de communication de l'élève sera à un tel niveau qu'elle lui permettra de s'intégrer au système éducatif national sans trop de problèmes. Le chapitre Recommandations didactiques souligne l'importance du développement des compétences de l'élève dans le domaine des échanges interculturels, ainsi que de la coopération avec les parents, et ceci tant indirectement que directement, sous forme d'une participation directe des parents dans les activités générales et spécifiques du programme scolaire. Enfin, fait tout autant important, le programme d'enseignement soutient une utilisation efficace des technologies de l'information et de la communication, y compris l'apprentissage et l'enseignement du slovène à distance, en vue d'atteindre les objectifs du programme d'enseignement.

EINLEITUNG ZUM LEHRPLAN FÜR DIE SLOWENISCHE SPRACHE I - PRIMARBEREICH

Die Basis des Lehrplans für das Schulfach Slowenisch als erste Sprache (L1) im Primarbereich der Bildung in den Europäischen Schulen mit Sitz in Brüssel stellt folgendes Programm dar: Programm der Grundschulbildung in der Republik Slowenien, das von der Kurrikulumskommission für das Schulfach Slowenisch im Jahr 2011 erarbeitet wurde.

Bei der Erarbeitung des Lehrplans für das Schulfach Slowenisch als erste Sprache (L1) wurden die Richtlinien des Obersten Rates der Europäischen Schule im Hinblick auf die Spezifizierung des Schulfaches, auf allgemeine und operative Ziele, den Inhalt, didaktische Empfehlungen sowie die Leistungsmessung und die Schülerbeurteilung befolgt. Der Lehrplan ist konform mit den aktuellen Erkenntnissen des Faches bzw. der Fächer, die das Schulfach Slowenisch definieren, d.h. mit den Erkenntnissen der Sprach- und Literaturwissenschaft, der Sprach- und Literaturdidaktik sowie pädagogisch-psychologischer Wissenschaften.

Im Schulfach Slowenisch, wie dieses im Lehrplan definiert ist, lernen die Schüler eine effiziente Sprech- und Schriftverständigung in slowenischer Sprache, sie entwickeln das Bewusstsein über die Bedeutung der Muttersprache und der slowenischen Sprache, das Bewusstsein über das Slowenisch als National- und offizielle Sprache, über die Position dieser Sprache innerhalb der Europäischen Union, insbesondere in den Europäischen Schulen, sowie über den Entwicklungsgrad der Ausdrucksfähigkeit der Sprache in allen Sphären des privaten und öffentlichen Lebens. Die Ziele des Schulfaches werden in der Praxis durch den Sprach- und Literaturunterricht im Rahmen von vier Verständigungsaktivitäten umgesetzt: Zuhören, Lesen, Sprechen und Schreiben. Der Zweck des Sprachunterrichts ist es, die Verständigungsfähigkeit zu entwickeln, d.h. praktische und kreative Beherrschung aller vier Verständigungsaktivitäten und auch der sprachsystemischen Anfangsgründe. Beim Literaturunterricht lernen die Schüler die Kunst-/Literaturtexte kennen und entwickeln dadurch nebst den Verständigungsfähigkeiten auch ihre Erlebnisfähigkeit, ihr Phantasievermögen sowie Kreativität, Wertungsfähigkeiten und intellektuelles Vermögen. Durch die Wahrnehmung kultureller, ethischer, geistiger und anderer Dimensionen, welche die für die Existenz des Slowenentums noch besonders bedeutenden sprachlichen Kunstwerke als eine der universellsten Errungenschaften der Zivilisation bieten, werden kulturelle, staatsbürgerliche und nationale Erziehung sowie interkulturelle und breitere soziale Kompetenz gefestigt.

Auf dem Niveau allgemeiner Ziele ermöglicht das Schulfach Slowenisch die Entwicklung der persönlichen, nationalen und staatsbürgerlichen Identität sowie der Schlüsselkompetenzen eines lebenslangen Lernens - vor allem die Verständigung in slowenischer Sprache, soziale, ästhetische, kulturelle und interkulturelle Kompetenz, Lernen des Lernens, digitale Schreibkunde, Selbstinitiative, Kritikvermögen, Kreativität, Unternehmungslust u.ä. (Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning).

Angesichts der unterschiedlichen Dauer der Primär- und Sekundärbildung – in den Europäischen Schulen 12, im slowenischen Schulsystem 13 Jahre –, ist der Lehrplan

auf dem Niveau der operativen Ziele im Primärbereich etwas angepasst worden – zwei Trimester sind in zwei Zeiträume von 5 Jahren zusammengefasst. Die Basis des Lehrplans für den 1. Zeitraum, von der 1. bis zur 3. Klasse, bildet der Lehrplan für das Schulfach Slowenisch (1. Trimester) und für den 2. Zeitraum, von der 4. bis zur 5. Klasse, der Lehrplan für das Schulfach Slowenisch (2. Trimester). Die operativen Ziele und die Inhalte des 2. Trimesters sind zum Teil ausgelassen, zusammengefasst oder umgeordnet worden, und zwar geht es dabei um die Ziele, die sich auf den Literaturunterricht im zweiten Zeitraum beziehen, während die auf den Sprachunterricht bezogenen Ziele wegen der Bedeutung der Herausbildung und der Weiterentwicklung der Verständigungsfähigkeit als des wichtigsten Ziels des Unterrichts in slowenischer Sprache meistens unverändert geblieben sind. Es ist jedoch eine größere Wahlfreiheit auf inhaltlicher Ebene möglich.

Bei der Planung und der Ausführung des Unterrichts in slowenischer Sprache wie auch bei der Beurteilung der Fähigkeiten des Schülers, wobei die Bewertungsanweisungen im Abschnitt „Didaktische Empfehlungen und Wissensstandards nach Zeiträumen“ (gesondert spezifiziert sind die minimalen Standards) dem Lehrer als Hilfe und Leitlinie dienen, ist ein individueller methodischer Zugang zu jedem einzelnen Schüler in der Klasse bzw. in einer Lerngruppe notwendig (die Vermittlung und Erörterung des Lernstoffes wird an die sprachliche Kompetenz und an das Interesse des jeweiligen Schülers angepasst, besondere Aufmerksamkeit des Lehrers wird Schülern mit spezifischen Lernbedürfnissen gewidmet usw.); das Ausmaß der Ziele und der Inhalte wird somit auf die tatsächliche Sprachkompetenz des jeweiligen Schülers zugeschnitten.

Eines der Wesensmerkmale des Lehrplans ist die Konzentriertheit auf den Text und auf die Arbeit mit dem Text. Bei dem Unterricht in slowenischer Sprache werden im Prinzip alle vier Verständigungsaktivitäten miteinbezogen – rezeptive Aktivitäten, d.h. Lesen, Hören (Sehen) und produktive Aktivitäten, d.h. Sprechen und Schreiben. Die Prozessorientierung der Ziele des Lehrplans und die in den Vordergrund gestellten operativen Ziele setzen eine andersgeartete Rolle des Lehrers und des Schülers sowie aktive Arbeitsformen und -ansätze voraus. Der Unterricht in slowenischer Sprache ist so ausgerichtet, dass der Schüler darin die zentrale Rolle inne hat, d.h. er (re)konstruiert, (re)produziert aktiv sein eigenes Wissen, er ist das tätige Subjekt im Lernprozess, dessen Ablauf er eigenständig steuert. Der Lehrer plant ein solches Lernumfeld, das zum qualitativ vollen selbständigen Lernen motiviert, unter der Voraussetzung, dass bei der Vermittlung der Transaktionsansatz vorherrscht; auf jeden Fall wählt der Lehrer bei der Planung und bei der Ausführung des Unterrichts sowie bei der Leistungsmessung und Notengebung einen individuellen Ansatz des methodischen Herangehens an den Schüler und gewährleistet dadurch, dass die Verständigungsfähigkeit des Schülers auf einem solchen Niveau sein wird, dass er sich nach Bedarf ohne größere Schwierigkeiten in das nationale Schulsystem eingliedern kann.

1. OPREDELITEV PREDMETA

1.1. UVODNA POJASNILA

V sistemu Evropske šole (v nadaljnjem besedilu: evropske šole) se primarno izobraževanje deli na prvo obdobje, in sicer od 1. do 2. razreda, in drugo obdobje, in sicer od 3. do 5. razreda. Upošteva se učne načrte za predmete, ki se poučujejo v evropskih šolah, s tem da se poudarja pomen učenčevega prvega jezika/materinščine, matematike in drugega/tujega jezika. Za vrednotenje znanja/ocenjevanje se v vsakem razredu uporablja poseben sistem orodij za ocenjevanje, šolsko poročilo in portfolio/mapa učenca.

Uresničevanju ciljev in vsebin pouka prvega učenčevega jezika je v 1. in 2. razredu evropskih šol namenjenih šestnajst 30-minutnih period pouka tedensko, v 3., 4. in 5. razredu pa devet 45-minutnih period tedensko. Navedeno velja v primeru, da je na šoli organizirana jezikovna sekcija v učenčevem prvem jeziku, kar pomeni pouk vseh predmetov v prvem učenčevem jeziku. Za učence brez sekcije v njihovem prvem jeziku (t. i. SWALS) je v prvem obdobju namenjeno pet 30-minutnih period pouka tedensko, v drugem obdobju pa pet 45-minutnih period tedensko. V praksi se na posamezni šoli za učence SWALS skladno z možnostmi poišče optimalne rešitve za povečanje minimalnega števila ur pouka učenčevega prvega jezika.

Če na šoli jezikovna sekcija v prvem učenčevem jeziku ni organizirana, so učenci vključeni v angleško, francosko ali nemško jezikovno sekcijo, jezik sekcije pa je učenčev drugi jezik.

Slovenščina na primarni stopnji evropskih šol se poučuje kot materinščina oz. prvi jezik. Manjše število učnih ur prvega jezika za SWALS ne pomeni zmanjšanja učnih ciljev in vsebin pri predmetu slovenščina. Glede na dejansko majhno število učencev v razredih EŠ se dejavnosti za razvijanje učenčeve jezikovne ter kulturne zmožnosti pri predmetu slovenščina praviloma v najvišji možni meri prilagodijo zahtevam, zmožnostim in interesom posameznega učenca. Individualizacija in diferenciacija pouka je torej praviloma zelo velika, s čimer je omogočeno učinkovito in optimalno doseganje učnih ciljev/vsebin predmeta slovenščina.

Učni načrt za predmet slovenščina na primarni stopnji izobraževanja v evropskih šolah se deli na dva smiselna dela:

- učni načrt za 1. obdobje, tj. 1., 2. in 3. razred, kar je primerljivo s 1. triletjem osnovne šole v nacionalnem programu,
- učni načrt za 2. obdobje, tj. 4. in 5. razred, kar je deloma primerljivo z 2. triletjem osnovne šole v nacionalnem programu.

Glede na različno dolžino osnovnega šolanja in različno število učnih ur za predmet slovenščina v RS in EŠ so cilji in vsebine izhodiščnega UN za pouk slovenščine v RS za 5. in 6. razred v učnem načrtu za pouk slovenščine v EŠ nekoliko združeni oz. prerazporejeni. Učitelj jih obravnava glede na stopnjo razvitosti učenčevih zmožnosti ter motivacije in razpoložljiv časovni okvir, s posebnim poudarkom na individualizaciji in diferenciaciji pouka.

Skladno s splošnimi cilji in načeli evropskih šol so v učni načrt za predmet slovenščina na primarni stopnji izobraževanja integralno vključene vrednote ohranjanja lastne

kulturne identitete v večjezikovnem in večkulturnem okolju, spodbuja se evropska in globalna perspektiva, predvsem pa strpnost, sodelovanje, komunikacija in skrb za druge v celotni šolski skupnosti ter zunaj nje. Namen izobraževanja v evropskih šolah ni le pridobivanje široke in kvalitetne splošne izobrazbe za nadaljnje šolanje, temveč tudi oblikovanje celovite osebnosti otroka, tako na osebni ravni kot tudi v socialnem smislu.

1.2. OPREDELITEV PREDMETA SLOVENŠČINA

Slovenščina kot materni/prvi jezik je ključni splošnoizobraževalni predmet na primarni stopnji izobraževanja. Učenci/učenke se usposabljaajo za učinkovito govorno in pisno sporazumevanje v slovenskem jeziku, razvijajo zavest o pomenu materinščine in slovenščine, o slovenščini kot državnem in uradnem jeziku, o njenem položaju v Evropski uniji, posebej v evropskih šolah, in o njeni izrazni razvitosti na vseh področjih javnega in zasebnega življenja.

Cilji predmeta se uresničujejo z jezikovnim in s književnim poukom v okviru štirih sporazumevalnih dejavnosti: poslušanja, branja, govorjenja in pisanja. Namen jezikovnega pouka je razviti sporazumevalno zmožnost, tj. praktično in ustvarjalno obvladovanje vseh štirih sporazumevalnih dejavnosti pa tudi jezikovnosistemskih osnov. Pri književnem pouku se učenci srečujejo z umetnostnimi/ s književnimi besedili ter tudi ob njih poleg sporazumevalne zmožnosti razvijajo doživljajsko, domišljijiskoustvarjalno, vrednotenjsko in intelektualno zmožnost. Z zaznavanjem kulturnih, etičnih, duhovnih in drugih razsežnosti, ki jih premore besedna umetnost kot eden najuniverzalnejših civilizacijskih dosežkov, ki je za obstoj slovenstva še posebej pomemben, se utrjujejo kulturna, domovinska in državljanska vzgoja ter medkulturna in širša socialna zmožnost.

Takšen smisel in namen predmeta se ob udejanjanju ciljev pouka slovenščine na vseh stopnjah šolanja prilagaja spoznavnim zmožnostim oziroma razvojni stopnji učencev. T. i. začetno opismenjevanje traja celo prvo obdobje; učenci v tem obdobju poleg vstopanja v svet branja in pisanja opravljajo tudi druge dejavnosti, npr. sodelujejo v pogovorih, kritično sprejemajo oziroma interpretirajo besedila, se (po)ustvarjalno odzivajo nanje ter razvijajo svojo poimenovalno, skladijsko, pravorečno, slogovno, metajezikovno zmožnost in zmožnost nebesednega sporazumevanja. V 2. obdobju pa sprejemajo, razčlenjujejo, vrednotijo in tvorijo svoji starosti, sporazumevalnim in spoznavnim/domišljijiskim zmožnostim, izkušnjam in interesom ustrezna neumetnostna in umetnostna govorjena in zapisana besedila; tako dejavno razvijajo svojo sporazumevalno, spoznavno in ustvarjalno zmožnost ter uzaveščajo temeljne razlike na ravni sprejemanja neumetnostnih in umetnostnih besedil ter na ravni tvorjenja besedil.

2. SPLOŠNI CILJI

2.1. SPLOŠNI CILJI IZOBRAŽEVANJA V EVROPSKIH ŠOLAH

Na primarni stopnji izobraževanja v evropskih šolah so izpostavljeni naslednji splošni cilji: zagotavljanje kakovostne splošne izobrazbe kot podlage za nadaljnje šolanje in razvijanje različnih pismenosti (posebej v prvem učenčevem jeziku in pri matematiki). Spodbuja se učenčev skladni telesni, spoznavni, čustveni, moralni, duhovni in socialni razvoj. Splošni cilj je tudi vzgoja za spoštovanje in sodelovanje v šolski skupnosti, za sprejemanje drugačnosti in medsebojno strpnost. Posebej pomembno je razvijanje zavesti o lastni narodni identiteti, vedenje o zgodovini Slovencev, njihovi kulturni in

naravni dediščini, prav tako o splošnih kulturnih in civilizacijskih vrednotah, ki izvirajo iz evropske tradicije.

2.2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA SLOVENŠČINA

Predmet slovenščina omogoča razvijanje osebne, narodne in državljske identitete ter ključnih zmožnosti vseživljenjskega učenja - predvsem sporazumevanje v slovenskem jeziku, socialno, estetsko, kulturno in medkulturno zmožnost, učenje učenja, digitalno pismenost, samoiniciativnost, kritičnost, ustvarjalnost, podjetnost ipd.

1. Učenci/učenke si oblikujejo pozitivno čustveno in razumsko razmerje do slovenskega jezika ter se zavedajo pomembne vloge materinščine in slovenščine v svojem osebnem in družbenem življenju. Tako si oblikujejo jezikovno, narodno in državljsko zavest, ob tem pa tudi spoštovanje in strpnost do drugih jezikov in narodov ter si krepijo svojo medkulturno in socialno zmožnost.

2. Učenci/učenke razvijajo sporazumevalno zmožnost v slovenskem jeziku, tj. zmožnost sprejemanja in tvorjenja raznih besedil.

- Razmišljujoče in kritično sprejemajo raznovrstna neumetnostna besedila – iz njih pridobivajo novo znanje, tega pa uporabljajo v vsakdanjem življenju ali ga samostojno širijo z uporabo raznih priročnikov; obvladajo temeljne bralne in učne pristope za učinkovito pridobivanje informacij iz zapisanih neumetnostnih besedil ter s tem razvijajo svojo zmožnost učenja učenja. Besedila tudi vrednotijo in utemeljujejo svoje mnenje; v besedilih prepoznajo propagandne prvine ter si oblikujejo kritično stališče do njih.
- Razmišljujoče in kritično sprejemajo umetnostna/književna besedila slovenskih in drugih avtorjev. Branje prepoznajo kot užitek, prijetno doživetje in intelektualni izziv. Stopajo v dialog s književnim besedilom in v dialog o književnem besedilu. Branje jim nudi priložnost za oblikovanje osebne in narodne identitete, širjenje obzorja ter spoznavanje svoje kulture in kulture drugih v evropskem kulturnem prostoru in širše. S spoznavanjem kultur in skupnih kulturnih vrednot gradijo strpen odnos do drugih in drugačnih. Tako razvijajo svojo socialno, kulturno in medkulturno zmožnost.
- Razvijajo pripravljenost za pogovarjanje in dopisovanje ter govorno nastopanje in pisanje; tako izražajo svoje znanje, misli, stališča, hotenje, čustva in izkušnje, se pogajajo ter miroljubno rešujejo probleme v raznih življenjskih položajih, tvorijo praktičnosporazumevalna, uradovalna in strokovna besedila (tudi o književnosti) in (po)ustvarjalna besedila. Tako razvijajo svojo socialno, kulturno in estetsko zmožnost. Razvijanje sporazumevalne zmožnosti ter razumevanje in vrednotenje poteka tvorjenja besedil pa spodbuja razvijanje zmožnosti učenja učenja.
- Motivirani so za vse štiri sporazumevalne dejavnosti; zavedajo se, da jim te omogočajo spoznavanje sebe in sveta ter zadovoljevanje osnovnih čustvenih in družbenih potreb. Ob izkušnjah s temi dejavnostmi spoznavajo, da njihovo obvladovanje povečuje zmožnost delovanja v družbenem okolju ter spoznavanja in izražanja predmetnega, duhovnega in domišljjskega sveta. Tako se razvija njihova socialna, družbena in medkulturna zmožnost.
- Pri razvijanju sporazumevalne zmožnosti ob dejavnem stiku z neumetnostnimi in umetnostnimi besedili s pomočjo digitalnih tehnologij varno, ustvarjalno in kritično pridobivajo ter uporabljajo podatke/informacije. Ozaveščajo in presojujejo možnost uporabe in zlorabe digitalnih tehnologij oziroma pridobljenih informacij – razvijajo

svojo digitalno zmožnost.

3. Učenci/učenke ohranjajo in razvijajo pozitivni odnos do branja neumetnostnih in umetnostnih besedil. Stik z besedili je zanje potreba in vrednota, zato tudi v prostem času berejo/poslušajo besedila (objavljena v raznih medijih), obiskujejo knjižnico, filmske in gledališke predstave, literarne prireditve ipd.

4. Učenci/učenke razvijajo t. i. gradnike sporazumevalne zmožnosti, tj. jezikovno zmožnost (poimenovalno, upovedovalno, pravorečno in pravopisno), slogovno zmožnost, zmožnost nebesednega sporazumevanja in metajezikovno zmožnost.

5. Učenci/učenke ob sprejemanju umetnostnih/književnih besedil poleg razvijanja sporazumevalne zmožnosti pridobivajo tudi književno znanje. Umeščanje besedil v časovni in kulturni kontekst ter pridobivanje literarnoteoretskega znanja jim omogoča globlje doživljanje, razumevanje in vrednotenje umetnostnih besedil. Literarnoestetsko doživetje, podprto z literarnovednim znanjem, omogoča poglobljeno spoznavanje besedne umetnosti in estetskih izraznih možnosti, povečuje užitek ob branju in prispeva k razvijanju pozitivnega odnosa do besedne umetnosti (branja), do ustvarjalnosti in (samo)izražanja v različnih medijih.

3. OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

3.1. PRVO OBDOBJE

3.1.1 PODROČJE: JEZIK

A. OPERATIVNI CILJI

OBLIKOVANJE IN RAZVIJANJE ZAVESTI O JEZIKU, NARODU IN DRŽAVI		
1.	2.	3.
<ul style="list-style-type: none">● opazovanje in opisovanje-- rabe jezika in njegovih vlog,-- vrst jezikov,-- svojega prvega jezika ter svojega odnosa do njega, slovenščine in drugih jezikov,-- posebnega položaja slovenščine v R Sloveniji in položaja svojega prvega jezika v R Sloveniji,-- o posebnem položaju slovenščine v EU in v Evropski šoli,-- rabe knjižnega in neknjižnega jezika,-- tujih jezikov in vzrokov za njihovo učenje,-- spoznavnih, duševnostnih in pragmatičnih prednosti prvega jezika pred tujim.		
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI POGOVARJANJA		
<ul style="list-style-type: none">● sodelovanje v igri vlog: pogovor določene vrste (gl. razdelek Vsebine),● izražanje in razlaganje svojih občutij med igranjem vloge,● določanje okoliščin pogovarjanja in namena obeh sogovorcev ter povzemanje teme in bistvenih podatkov,● vrednotenje razumljivosti in zanimivosti pogovora ter utemeljevanje svojega mnenja,● vrednotenje vpludnosti obeh sogovorcev in njune rabe nebesednih spremljevalcev govorjenja ter utemeljevanje svojega mnenja,● povzemanje temeljnih načela vpludnega pogovarjanja (z učiteljevo pomočjo),● vrednotenje svoje zmožnosti pogovarjanja ter prepoznavanje svojih »močnih« in »šibkih« točk.		
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI POSLUŠANJA ENOGOVORNIH NEUMETNOSTNIH BESEDIL		
<ul style="list-style-type: none">● pozorno poslušanje (in gledanje) krajšega enogovornega neumetnostnega besedila določene vrste (gl. razdelek Vsebine), objavljenega v raznih medijih,● izražanje in razlaganje svojih občutij med poslušanjem,● vrednotenje zanimivosti, resničnosti, razumljivosti in uporabnosti besedila ter utemeljevanje svojega mnenja,● določanje okoliščin nastanka besedila in sporočevalčevega namena,● povzemanje teme in bistvenih podatkov ter njihove pomenske povezanosti,● obnavljanje besedila,● vrednotenje svoje zmožnosti poslušanja (in gledanja) enogovornih neumetnostnih besedil in načrtovanje, kako bi jo lahko izboljšali.		
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI GOVORNEGA NASTOPANJA		
<ul style="list-style-type: none">● govorno nastopanje (z vnaprej napovedano temo in besedilno vrsto -- gl. razdelek Vsebine), in sicer sprva ob učiteljevih vprašanjih in ob slikovnem gradivu/drugih ponazorilih, nato pa čim bolj samostojno in ob zgledovanju po podobnem že poslušanem besedilu,● izražanje in razlaganje svojih občutij med govornim nastopom,● vrednotenje zanimivosti, živosti in razumljivosti svojega in tujega besedila,		

- predlaganje popravkov/izboljšav in utemeljevanje svojega mnenja,
- vrednotenje svoje in tuje rabe nebesednih spremljevalcev govorenja ter utemeljevanje svojega mnenja,
 - povzemanje temeljnih načel uspešnega govornega nastopanja (z učiteljevo pomočjo),
 - vrednotenje svoje zmožnosti govornega nastopanja ter prepoznavanje svojih »močnih« in »šibkih« točk.

INDIVIDUALIZIRANO, POSTOPNO IN SISTEMATIČNO RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI BRANJA IN PISANJA NEUMETNOSTNIH BESEDIL*

1) predopismenjevalne zmožnosti, tj.

- vidno razločevanje,
- slušno razločevanje in razčlenjevanje,
- orientacija na telesu, v prostoru in na papirju, pravilna drža telesa in pisala ipd.

2) tehnika branja in pisanja, tj.

- pisanje besed in preprostih enostavnih povedi z velikimi in malimi tiskanimi črkami,
- glasno branje besed, enostavnih povedi in kratkih preprostih besedil, napisanih s tiskanimi črkami,
- pisanje s pisanimi črkami,
- glasno branje kratkih preprostih besedil, napisanih s pisanimi črkami.

3) branje z razumevanjem in pisanje preprostih besedil, tj.

- šepetajoče oz. tiho branje krajšega, starosti ustreznega besedila določene vrste (gl. razdelek Vsebine),
- ustno izražanje in razlaganje svojih občutij med branjem,
- ustno vrednotenje zanimivosti, razumljivosti, resničnosti ... besedila in utemeljevanje svojega mnenja,
- ustno določanje okoliščin nastanka besedila in sporočevalčevega namena,
- ustno povzemanje teme in bistvenih podatkov ter njihove pomenske povezanosti,
- obnavljanje besedila,
- ustno vrednotenje svoje bralne zmožnosti in načrtovanje, kako bi jo lahko izboljšali,
- ob prebranem zgledu pisanje kratkega preprostega besedila določene vrste (gl. razdelek Vsebine),
- ustno izražanje in razlaganje svojih občutij med pisanjem,
- ustno vrednotenje svojega in tujega besedila, predlaganje popravkov/izboljšav in utemeljevanje svojega mnenja,
- ustno vrednotenje svoje pisne zmožnosti in načrtovanje, kako bi jo lahko izboljšali.

** Učenci/učenke prehajajo skozi navedene faze glede na razvite veščine, spretnosti in zmožnosti ter glede na svoje znanje branja/pisanja (tj. šele tedaj, če oz. potem ko imajo ustrezno razvito predhodno zmožnost). Zato naj učitelj na začetku obdobja in tudi sproti pri vsakem učencu/učenki preverja razvitost veščin, spretnosti in zmožnosti, potrebnih za branje/pisanje, nato pa naj za vsakega učenca izdela individualni načrt razvijanja zmožnosti branja in pisanja.*

RAZVIJANJE JEZIKOVNE IN SLOGOVNE ZMOŽNOSTI TER ZMOŽNOSTI NEBESEDNEGA SPORAZUMEVANJA (ZA IZBOLJŠANJE SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI)

POIMENOVALNA ZMOŽNOST:

- razlaganje danih besed/besednih zvez,
- poimenovanje bitij/predmetov ... v svoji okolici/na sliki ... s knjižnimi besedami,
- navajanje besed iz istega tematskega polja, z nasprotnim, enakim/podobnim, ožjim ali širšim pomenom,
- ob zgledu tvorjenje manjšalnic/ljubkovalnic, ženskega para moškemu, samostalniških izpeljank za živega in neživega vršilca dejanja, za dejanje in za prostor dejanja, pridevniških izpeljank za svojino in za snovnost ipd.

SKLADENJSKA ZMOŽNOST:

- razlaganje dane povedi/zveze povedi,
- opazovanje bitij/predmetov (na sliki) in izražanje njihove količine z glavnimi števnikami oz. s prislovi mere, ob tem pa pravilno slovnično oblikovanje samostalnika in povedka ob količinskem izrazu,
- opazovanje bitij/predmetov (na sliki), spraševanje po njihovem položaju oz. premikanju s pravilnim krajevnim vprašalnim prislovom ter izražanje njihovega položaja s pravilnim predlogom in pravilno sklonsko obliko samostalnika za njim,
- opazovanje bitij/predmetov (na sliki), določanje stopnje lastnosti ter njeno izražanje z obrazilno stopnjevanimi pridevniki,
- opazovanje dogodka ter izražanje njegovih dejanj glede na čas sporočanja (s časovnimi prislovi zdaj/prej/potem in z glagolskimi časovnimi oblikami) ter glede na njihovo zapovrstje (s časovnimi prislovi najprej/potem/nazadnje oz. s časovnim veznikom ko (tudi potem ko),
- odpravljanje "kritičnih mest" v praktičnem obvladanju slovnice (npr. v izražanju spola in števila samostalnikov, sklanjanju samostalnikov, tvorbi in spreganju glagolskih časovnih in naklonskih oblik ipd.).

PRAVOREČNA ZMOŽNOST:

- posnemanje knjižne izreke,
- čim bolj knjižna, razločna in naravna izreka med govornim nastopanjem in pogovarjanjem z učiteljem,
- prepoznavanje neknjižnih glasovnih, naglasnih in intonacijskih prvin v svoji in tuji izreki ter odpravljanje napak.

PRAVOPIŠNA ZMOŽNOST:

- pisanje besed z »nekritičnimi glasovi«,
- pisanje besed s »kritičnimi glasovi«,
- ločeno pisanje predloga in naslednje besede,
- ločeno pisanje nikalnice pred glagolom,
- raba velike začetnice na začetku povedi,
- raba velike začetnice v lastnih imenih bitij,
- raba velike začetnice v bližnjih zemljepisnih lastnih imenih,
- raba velike začetnice v svojilnih pridevnikih, izpeljanih iz lastnih imen bitij,
- raba končnih ločil (pike, vprašaja, klicaja),
- raba vejice pri naštevanju,
- pisanje glavnih in vrstilni števnikov (do 100) s številko.

SLOGOVNA ZMOŽNOST:

- izrekanje istega govornega dejanja na razne načine, vrednotenje vljudnosti vsakega izreka in navajanje zanj ustreznih okoliščin,
- tikanje oz. vikanje v ustreznih okoliščinah,
- vrednotenje vljudnosti danih izrekov in odpravljanje napak,
- odzivanje na dane okoliščine sporočanja z ustreznimi izreki.

ZMOŽNOST NEBESEDNEGA SPORAZUMEVANJA:

- razumevanje nebesednih sporočil,

- tvorjenje nebesednih sporočil,
- razumevanje nebesednih zvočnih in vidnih spremljevalcev govorjenja ter njihovo vrednotenje,
- ustrezna raba nebesednih zvočnih in vidnih spremljevalcev govorjenja med govornim nastopanjem in pogovarjanjem.

Učenci/učenke po razvijanju vsake od navedenih zmožnosti vrednotijo to svojo zmožnost in izdelajo načrt za njeno izboljšanje.

RAZVIJANJE METAJEZIKOVNE ZMOŽNOSTI

- spoznavanje, razumevanje in raba naslednjih strokovnih izrazov:
 - prvi/materni in tuji jezik,
 - knjižni in neknjižni jezik,
 - državni jezik,
 - besedilo, poved, beseda, zlog, glas, črka,
 - velika in mala začetnica,
 - pika, vprašaj, klicaj, vejica,
 - pozdrav, voščilo, čestitka, vabilo, opis.

B. VSEBINE

Vrste pogovorov:

- n osebni pogovor družbeno enakovrednih/neenakovrednih sogovorcev,
- n telefonski pogovor družbeno enakovrednih/neenakovrednih sogovorcev,

Vrste posnetih besedil (za poslušanje in gledanje):

- n pripoved iz življenja *vrstnikov*/znanih osebnosti*,
- n novica o *aktualnem/zanimivem* dogodku,
- n opisovalna besedila, povezana s temami spoznavanja okolja (npr. opis osebe, njenega *delovnika/tedna*, opis živali, predmeta, *prostora, zgradbe, poti*).

Vrste besedil za govorno nastopanje:

- n pripovedovalno besedilo o tem, kar so *doživeli/videli/slišali*,
- n predstavitev svojih načrtov za dani *dan/konec tedna/počitnice*,
- n obnova *knjige/risanke/filma*,
- n opis *sebe/druge osebe, svojega delovnika/delovnika druge osebe, predmeta/igrača*, živali, *prostora, zgradbe, svoje poti v šolo/katere druge poti*.

Vrste besedil za branje:

- n neuradno zasebno povezovalno in pozivno besedilo (npr. pozdrav *na razglednici*, voščilo, čestitka, vabilo),
- n seznam (npr. urnik, kazalo),
- n novica o *aktualnem/zanimivem* dogodku,
- n pripoved iz življenja *vrstnikov/znanih osebnosti*,
- n opisovalno besedilo, povezano s temami spoznavanja okolja (npr. opis osebe in njenega delovnika, *opis prostora, zgradbe, poti*);

Vrste besedil za pisanje:

- n odgovori na učiteljeva vprašanja o sebi, svojem okolju, o tem, kar so *doživeli/videli/slišali*,
- n besedilo tiste vrste, ki so jo pred tem že prebrali, tj.
 - neuradno zasebno povezovalno in pozivno besedilo (npr. pozdrav *na razglednici*, voščilo, čestitka, vabilo),
 - opisovalno besedilo (npr. opis osebe in njenega delovnika, *opis prostora*,

zgradbe, poti).

** Poševno so označeni tisti cilji/tiste vsebine, ki jih učitelj obravnava glede na stopnjo razvitosti učenčevih zmožnosti in razpoložljiv časovni okvir (oz. jih lahko združi, prerazporedi ali celo deloma izpusti).*

3.1.2. PODROČJE: KNJIŽEVNOST

A. OPERATIVNI CILJI

RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI Z BRANJEM/POSLUŠANJEM/ GLEDANJEM UMETNOSTNIH BESEDIL/PREDSTAV IN GOVORJENJEM/ PISANJEM O NJIH

1.

2.

3.

1 KNJIŽEVNA BESEDILA

Učenci/učenke:

- prepoznavajo govorni položaj pri poslušanju/branju književnih besedil in pripravijo ustrezen model odzivanja;
- oblikujejo obzorje pričakovanj, kar izvira iz zunajliterarne in medbesedilne izkušnosti;
- izražajo in primerjajo svoje doživetje, čustva, predstave in misli, ki se jim vzbudijo pri poslušanju/branju;
- ugotavljajo razlike v doživljanju in razumevanju istega besedila in različnost na ravni opažanja sestavin besedila; ob ponovnem branju/poslušanju zaznavajo sprva prezrte/preslišane sestavine;
- poglobljajo prvotno doživetje in razumevanje ter izražajo mnenje o besedilu (predvsem govorno, tretješolci lahko tudi pisno);
- posamezna besedila primerjajo in vrednotijo (ustrezno razvojni stopnji, medbesedilni izkušnosti in spoznavnim zmožnostim učenca).

KNJIŽEVNE ZVRSTI IN VRSTE

1. Poezija

Učenci/učenke:

- v poslušani/prebrani pesmi najdejo naslov in ga povežejo z besedilom;
- prepoznajo kitico kot zgradbeno in pomensko enoto;
- izražajo svoje razumevanje pesmi in ga primerjajo z razumevanjem sošolcev;
- doživljajo zvočnost pesmi;
- ritem pesmi in povezujejo z njeno sporočilnostjo;
- prepoznavajo rimo;
- *prepoznavajo likovno oblikovanost pesmi/besedila;*
- ob koncu triletja zvok besede in zvočno slikanje (onomatopoiijo/podobnoglasje) povezujejo s podobami, ki jih vzbuja besedilo;
- ob koncu triletja prepoznajo rimo kot zvočni lik; znajo ponoviti rimane dvojice besed;
- odzivajo se na čustvene sestavine besedila (vesela, žalostna pesem);
- *ob koncu triletja pesem na ravni teme primerjajo z že poslušanimi oziroma prebranimi besedil ter znajo izpostaviti podobnosti in razlike;*
- razvijajo asociativne zmožnosti: iščejo tematsko (osrednjo) besedo v pesmi *ter nizajo svoje asociacije ob taki besedi.*

- zaznavajo rabo čustveno obarvanih besed v pesmi;
- ob koncu triletja razlikujejo pomensko podobne besede in pojasnjujejo pomen manj običajnih besed v pesmi.

2. Proza

Učenci/učenke:

1.
 - poskušajo »brati« zgodbo ob znani slikanici, »berejo« ilustracije in posamezne dele besedila ter pesmi;
 - »berejo« dele pravljic, ki jih znajo že na pamet;
 2.
 - tiho (poltiho) berejo še neznano krajše besedilo (slikanico).
 - berejo:
 - bogato ilustrirane pravljice,
 - pravljice, ki jih že poznajo,
 - dvodelne in tridelne pravljice, tj. take, v katerih se dogajanje dvakrat/trikrat ponovi;
 3.
 - berejo neznano umetnostno besedilo, tiho in poltiho (pravljice in pripovedi);
 - zbrano berejo daljša besedila;
- ob besedilih spoznavajo in opazujejo razlike med svetom, v katerem živijo, in domišljijским svetom v književnem besedilu;
 - prepoznavajo prvine pravljice: formalni začetek in konec, preteklik, za pravljico značilni pripovedni ton;
 - ob koncu triletja:
 - prepoznavajo za pravljico značilne književne osebe, čudeže in pravljичno dogajanje, nedoločenost kraja in časa dogajanja,
 - v tretjem razredu ločujejo pravljico in pripoved (besedilni svet je/ni oblikovan v skladu z zakonitostmi realnega sveta).
 - *Pri izražanju mnenja o književnem besedilu izpostavljajo značilnosti te vrste besedila.*

2.1 Književna oseba

Učenci/učenke:

- razvijajo zmožnost predstavljanja, vživljanja v osebo, »poistovetenja« z njo in privzemanja vloge osebe, in sicer:
1.
 - poiščejo podobnosti med književno osebo in seboj; povedo, kako bi ravnali sami, če bi bili v podobnem položaju kot književna oseba;
 2.
 - ugotavljajo, v čem se književna oseba od njih razlikuje (ravljanje, čustva);
 3.
 - vživljajo se v književno osebo, ki je sicer drugačna od njih, a jim je še vedno zelo podobna;
- v proznih besedilih prepoznavajo glavno književno osebo;
 - prepoznavajo »dobre« in »slabe« književne osebe in povedo, zakaj se jim zdijo take;
 - podatke o književni osebi iz besedila dopolnijo s podobami iz vsakdanje izkušnje *ter domišljijскими predstavami, ki izvirajo iz poslušanja oziroma gledanja drugih umetnostnih del (medbesedilna izkušnost)*;
 - izluščijo tiste motive za ravnanje književnih oseb, ki jih poznajo iz lastne izkušnje;
 - ob koncu triletja:
 - *razlagajo motive za ravnanje književne osebe, ki jih poznajo iz izkušenskega sveta,*
 - *ločujejo dve skupini motivov za ravnanje književne osebe (»dobra« : »slaba«*

	<p>oseba),</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>privzemajo zorni kot ene književne osebe;</i> - upovedujejo čutnodomišljjske predstave književnih oseb, jih primerjajo in nadgrajujejo (upoštevajo podatke iz književnega besedila); - upovedujejo čustva in razpoloženja književnih oseb, ugotovitve utemeljujejo s podatki iz besedila.
1. 2. 3.	<ul style="list-style-type: none"> • Narišejo svojo čutnodomišljjsko predstavo književne osebe. • Čutnodomišljjsko predstavo književne osebe izrazijo s kombinacijo risbe in zapisa. • S kombinacijo risbe in zapisa (npr. strip) postopoma izražajo motivacijo za ravnanje književnih oseb.
<p>2.2 Književni prostor in čas Učenci/učenke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvijajo zmožnost doživljanja in razumevanja književnega prostora in časa, tako da: <ul style="list-style-type: none"> - izražajo predstavo književnega prostora v obravnavanem književnem besedilu (risba/zapis) in svojo predstavo primerjajo s predstavami sošolcev; ob ponovnem branju svojo predstavo dopolnjujejo; - <i>domišljjsko predstavo dogajalnega prostora in časa povezujejo s svojimi izkušnjami iz vsakdanjega sveta in iz drugih umetnostnih del (književnost, ilustracija, film, risanka, virtualni svet);</i> - ločujejo realni in domišljjski svet, razlikujejo pravljčni in realistični dogajalni prostor; • ob koncu triletja: <ul style="list-style-type: none"> - prepoznavajo dva časa: nekoč in danes; - dogajalni čas prepoznavajo tudi iz posrednih besedilnih signalov (npr. kočija, goldinar); • pri upovedovanju ločujejo dogajanje: <ul style="list-style-type: none"> - v preteklosti (nekoč – pravljica), - v sedanjosti (danes – aktualnost dogajanja). 	
<p>2.3 Dogajanje in tema Učenci/učenke:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaznavajo in doživljajo posamezne dogodke v književnem besedilu kot zaokrožene celote; • zmožni so slediti zaporednemu toku dogodkov in povezovati dogajanje s svojimi izkušnjami; • dogodke iz književnega besedila razvrščajo vzročno-posledično in časovno; • obnavljajo zgodbo/književno sedilo tako, kot so jo/ga slišali/prebrali; • obnavljajo zgodbo tako, da dogajanje prikazujejo s pomočjo sličic/niza sličic oziroma s kombinacijo sličic in zapisa; • (z učiteljevo pomočjo) upovedujejo temo/<i>sporočilo</i> besedila. 	
<p>2.4 Avtor in pripovedovalec Učenci/učenke:</p> <p>– razumejo, da avtor besedila ni tisti, ki jim ga pripoveduje (učitelj ...)</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>tvorijo govorna besedila z različnimi pripovedovalci (npr. kako bi isto besedilo povedali različno stari ljudje).</i> 	
<p>2 GLEDALIŠČE, RADIJSKA IGRA IN FILM</p>	
<p>Gledališka/lutkovna predstava</p>	

Učenci/učenke:

- prepoznavajo značilnosti glavne književne osebe in drugih pomembnih oseb, zaznavajo in doživljajo dogajalni prostor in druge prvine gledališkega dogodka; ozaveščajo podobnost/različnost gledališkega dogodka in že znane pravljice;
- razumejo potek dogajanja v predstavi; *sporočilo povezujejo z lastnimi izkušnjami (tudi z bralno izkušnjo)*;
- utemeljujejo svoj odnos do predstave.

Radijska igra**Učenci/učenke:**

- *izražajo doživljanje, razumevanje in vrednotenje poslušanega književnega besedila*;
- *oblikujejo čutnodomišljajske predstave oseb na podlagi posebnosti njihovega govora in zvočne opreme radijskega besedila*;
- *govorijo o prvinah zvočne opreme radijske igre.*

Risanka**Učenci/učenke:**

- primerjajo svoje razumevanje zgodbe v ogledani risanki z razumevanjem sošolcev;
- ugotavljajo razlike med risanko, posneto po literarni predlogi, in izvirnim besedilom; *spoznavajo osnovne značilnosti medijev.*

Filmska predstava**Učenci/učenke:**

- *izražajo doživljanje, razumevanje in vrednotenje ogledanega otroškega filma*;
- *če je film posnet po literarni predlogi, govorijo o podobnostih in razlikah med besedilom in filmom*;
- *spoznavajo razlike med risanko in filmom; spoznavajo posebnosti medijev.*

RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI S TVORJENJEM/ (PO)USTVARJANJEM OB UMETNOSTNIH BESEDILIH (PISANJE/ INTERPRETATIVNO BRANJE/GOVORJENJE)		
1.	2.	3.

1. GOVORJENJE/PISANJE KNJIŽEVNE ZVRSTI IN VRSTE		
--	--	--

Poezija**Učenci/učenke:**

- ustvarjajo zvoke z jezikovnimi in nejezikovnimi sredstvi;
- ob koncu triletja tvorijo zvočne nize, prepoznavajo in posnemajo izrazite vzorce iz pesmi, po vzorcu tvorijo onomatopoijo/podobnoglasje;
- tvorijo izrazita ritmična besedila;
- na začetku triletja razvijajo občutek za zvočnost jezika tako, da iščejo besedne dvojice, ki se rimajo;
- tvorijo rimane verze tako, da dopolnjujejo manjkajoče rime na koncu verza;
- ob koncu triletja skušajo tvoriti enokitične pesmi;
- tvorijo sopomenske nize (nevtralna in zaznamovana raba);
- izmišljajo si nove besede (tudi nesmiselnice); besede daljšajo in krajšajo;
- tvorijo nove besede po vzorcu iz besedila;

- ob koncu triletja sestavijo besedilo, v katerega smiselno vključijo nove tvorjenke;
- ob koncu triletja nizajo prilastke ob tematskem jedru in tako razvijajo zmožnost razumevanja besednih zvez;
- zapisujejo asociacije ob besedi (tematski besedni asociogram);
- ob koncu triletja likovno oblikujejo besede in tematski besedni asociogram (»slikanje z besedam« ipd.).

Proza

Učenci/učenke:

- Razvijajo zmožnost vživljanja v osebo, »poistovetenja« z njo/privzemanja vloge književne osebe:
 - upovedujejo domišljjske svetove, tako da postavijo sami sebe za osrednjo književno osebo oziroma o književni osebi govorijo in pišejo kot o sebi;
1. • narišejo književno osebo iz lastnega besedila;
 2. • čutnodomišljjsko predstavo književne osebe iz lastnega besedila izrazijo s kombinacijo risbe in zapisa;
 3. • kot avtorji besedila pojasnjujejo razloge za ravnanje svojih književnih oseb.
- Razvijajo zmožnost razumevanja in prepoznavanja književnih zvrsti/vrst – upoštevanje žanrskih določil pripovednih vrst:
 - tvorijo pravljice in pri tem upoštevajo značilnosti literarne vrste;
 - na začetku triletja pravljice »pišejo«, tako da nizajo sličice, ki upodabljajo dogajanje;
 - kasneje kombinirajo sliko in besedo (izdelujejo slikanice);
 - ob koncu triletja tvorijo narobe pravljice oziroma povezujejo več pravljic;
 - ob koncu triletja tvorijo pripoved (besedilo, ki je omejeno z zakonitostmi realnega sveta).

Dramatika

Učenci/učenke:

- dramtizirajo pravljico; izdelajo lutke;
- v skupini dramtizirajo pesem ali prozno besedilo;
- ob koncu triletja pišejo dvogovore po vzorcu dramskih prizorov.

2. GLASNO INTERPRETATIVNO BRANJE KNJIŽEVNIH BESEDIL

Učenci/učenke:

Glasno berejo pesmi, prozo in dramtiko:

- berejo pesmi; s posebej oblikovanim govorom izražajo razpoloženje (doživeto recitirajo);
- pri pripovedovanju/branju pravljic uporabljajo poseben način govora, t. i. »pravljični ton«;
- pri pripovedovanju/branju pripovedi s posebej oblikovanim govorom označijo osebe;
- samostojno berejo krajše dramsko besedilo po vlogah;
- za dramsko osebo poiščejo primeren glas in ga spreminjajo glede na spreminjajoče se lastnosti oseb;
- ob branju krajšega dramskega prizora razlikujejo navedbo osebe od njenega dramskega govora;
- v razredu uprizorijo dramsko besedilo (književno besedilo dramtizirajo in nadgradijo z gledališkimi izraznimi sredstvi: igra vlog, izdelava lutk, nakazovanje scene, kostumov).

3. GOVORNI NASTOPI

Učenci/učenke:

- **predstavijo svojo bralno izkušnjo:**
 - obnovijo znano književno besedilo; pojasnijo, zakaj so se odločili za izbrano besedilo;
 - vživljajo se v književno osebo, upovedujejo svojo čutnodomišljijško predstavo te osebe, njeno razpoloženje in mnenje o ravnanju;
 - deklamirajo/recitirajo pesem in predstavijo ustvarjalca/pesniško zbirko ipd.;
- **predstavijo svoje (po)ustvarjalno besedilo:**
 - predstavijo narobe pravljico, nadaljevanje zgodbe ipd.;
 - preberejo izvirno pesemsko besedilo; branje dopolnijo s pojasnilom, zakaj so pesem napisali oziroma povedo kaj o književnem delu, ki jih je k temu vzpodbudilo ipd.

B. VSEBINE IN PREDLAGANA KNJIŽEVNA BESEDILA

VSEBINE

PRIDOBIVANJE LITERARNOVEDNEGA ZNANJA		
1.	2.	3.
Učenci/učenke ob razvijanju zmožnosti doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil razumejo in uporabljajo naslednje izraze:		
1.	<ul style="list-style-type: none">• pesem, pravljica• naslov• pesnik/pisatelj• ilustrator	
2.	<ul style="list-style-type: none">• kitica• igravec• oder, igra (lutkovna)	
3.	<ul style="list-style-type: none">• odlomek• pripoved• književna oseba	

Predlagana književna besedila* za obravnavo v prvem OBDOBJU

1.	2.	3.
POEZIJA		
<i>Antologije: Pojte, pojte, drobne ptice</i> <i>J. Bitenc: Mavrica – 100 najlepših otroških pesmic (CD)</i> <i>A. Černej: Bele snežinke, Jutro, Rak, Tri ptičice</i> <i>I. Gruden: Pesmica o čričku, Jožek ima hiško</i> <i>Ljudske: Stara pesem, Jurček orje, Katarina Barbara</i> <i>L. Novy: Pika – poka</i>	<i>Antologije: Malčkipalčki</i> <i>M. Bor: Srna</i> <i>D. Gorinšek: Maj</i> <i>N. Grafenauer: Dvojčka, Sladkosned</i> <i>S. Kosovel: Kje?, Burja</i> <i>M. Košuta: Lestev in sirček</i> <i>Ljudska: Zajec in pes</i> <i>S. Makarovič: Jaz sem jež, Čuk na palici, Pismo</i> <i>B. Menart Senica: Kadar kukavica poje</i>	<i>Antologije: Sončnica na rami,</i> <i>Primi pesmico za rep</i> <i>N. Grafenauer: Kokosenzacija, Pravljica</i> <i>B. Gregorič Gorenc: Odskočnice</i> <i>S. Kosovel: Večer, Otrok s sončnico, Sonček boža tačice</i> <i>K. Kovič: Zlata ladja, Zdravilo</i>

<p>N. Maurer: <i>Velik sončen dan</i> T. Pavček: <i>Juri Muri v Afriki</i> L. Prap: <i>Moj očka</i> T. Pregl: <i>Uspavanka, Mama v vrtcu</i> O. Župančič: <i>Kadar se ciciban joče, Rac, rac, racman, kam racaš, Zvonovi</i></p>	<p>K. Š. Olmer: <i>Nogavičke ptičke</i> L. Prap: <i>Male živali</i> D. Radović: <i>Malim so vseč</i> B. Rudolf: <i>Huda mravljica</i> G. Strniša: <i>Dedek jež</i> D. Zajc: <i>Vevecica pekarica</i> O. Župančič: <i>Zlato v Blatni vasi</i></p>	<p>F. Lainšček: <i>Pesem – križišče, Cicibanija</i> Ljudska: <i>Kaj sem prislužil</i> N. Maurer: <i>Tri luže</i> F. Milčinski: <i>Kekčeva pesem</i> B. A. Novak: <i>Ljubezenska za dečke, Ljubezenska za deklice</i> T. Pavček: <i>Pretepač</i> M. Rainer: <i>Žabeceda, Gobji ples</i> J. Stritar: <i>Žabja svatba</i> B. Štampe Žmavc: <i>Opravičilo</i></p>
PROZA		
<p>F. Bevk: <i>Peter Klepec</i> K. Kovič: <i>Maček Muri, Zmaj</i> Direndaj F. Levstik: <i>Kdo je napravil Vidku srajčico</i> Ljudske: <i>Janček-ježek, Mojca</i> Pokrajculja, <i>O povodnem možu, Hvaležni medved</i> M. Manček: <i>Kam pa kam, modri medvedek?</i> E. Peroci: <i>Muca Copatarica</i> L. Suhodolčan: <i>Kuža Luža,</i> P. Svetina: <i>Čudežni prstan</i> A. Štefan: <i>Uganke</i> Leopold Suhodolčan: <i>Cepecepetavček</i> D. Zajc: <i>Leteča hišica</i> - J. in W. Grimm: <i>Volk in sedem kozic</i></p>	<p>F. Godina: <i>Na novo leto se ne smeš umiti</i> M. Kastelic: <i>Deček in hiša</i> D. Kette: <i>Šivilja in škarjice</i> Ljudske: <i>Zakaj teče pes za zajcem?, Miška je šla k čevljarju</i> S. Makarovič: <i>Sovica Oka, Papagaj in sir, Zajček gre na luno, Razvajeni vrabček, Pod medvedovim dežnikom, Jazbec in ovčka</i> L. Prap: <i>Dinozavri</i> P. Suhodolčan: <i>Peter Nos</i> P. Zidar: <i>Barbarin dežnik</i> - J. in W. Grimm: <i>Pepelka, Trnuljčica ...</i> - M. Leaf: <i>Zgodba o Ferdinandu</i> - G. Vitez: <i>Zrcalce</i></p>	<p>L. Kovačič: <i>Zgodbe iz mesta</i> <i>Rič-rač,</i> <i>Najmočnejši fantek na svetu, Zgodba o levih in levčku</i> Ljudske: <i>Dvanajst ujcev, Tri botre lisičice</i> S. Makarovič: <i>Pekarna Mišmaš</i> E. Peroci: <i>Moj dežnik je lahko balon</i> L. Prap: <i>Zakaj so zebre progaste?</i> G. Strniša: <i>Jedca mesca</i> B. Štampe Žmavc: <i>Popravljalnica igrač</i> A. Štefan: <i>Štiri črne mravljice</i> J. Vandot: <i>Kekec in Bedanec</i> S. Vegri: <i>Jure Kvak-kvak</i> V. Zupan: <i>Plašček za Barbaro</i> - H. C. Andersen: <i>Cesarjeva nova oblačila, Palčica</i></p>
<p><i>Za branje v nadaljevanjih:</i> - Babica pripoveduje (slovenske ljudske pripovedi) - P. Kovač: <i>Pet kužkov</i></p>	<p><i>Za branje v nadaljevanjih:</i> - S. Makarovič: <i>Miška spi</i> - K. Kovič: <i>Moj prijatelj Piki Jakob</i> - A. Lindgren: <i>Pika</i></p>	<p><i>Za branje v nadaljevanjih:</i> - K. Čukovski: <i>Doktor Jojboli</i> - P. Kovač: <i>Težave in sporočila psička Pafija</i></p>

<i>išče pravega</i> - M. Koren: <i>Mala pošast Mici</i> - Mama Bršljanka (svetovne ljudske pripovedi) - D. Muck: <i>Čudežna bolha Megi</i>	<i>Nogavička</i> - A. Štefan: <i>Gugalnica za vse, Iščemo hišico</i>	- S. Makarovič: <i>Kosovirja na leteči žlici</i> - A. A. Milne: <i>Medved Pu</i> - S. Makarovič: <i>Mesečinska struna</i>
DRAMATIKA		
<i>S. Makarovič: Volk in sedem Kozličkov</i> <i>S. Sitar: Mojca Pokrajculja</i>	<i>F. Milčinski: Zvezdica Zaspanka</i> <i>S. Sita: Mali potepuh</i> <i>B. A. Novak: Kdo je napravil Vidku srajčico</i>	<i>V. Möderndorfer: O tem, kako je smetnjak postal oblak</i> <i>B. A. Novak: Mala in velika Luna</i> <i>D. Poniž: Najlepša beseda</i> <i>F. Rudolf: Marsovčki hočejo na Zemljo</i> <i>S. Makarovič: Škrat Kuzma</i>
* Poševno so označene tiste vsebine, ki jih učitelj obravnava glede na stopnjo razvitosti učenčevih zmožnosti in razpoložljiv časovni okvir (oz. jih lahko združi, prerazporedi ali celo deloma izpusti). Učitelj izbere tista besedila, ob katerih lahko uresničuje večje število ciljev. Število besedil na letni ravni naj bo raje manjše kot večje, več časa v posameznem učnem sklopu pa se posveti poglobljeni obravnavi in/ali poustvarjanju.		

3.2. DRUGO OBDOBJE

3.2.1 PODROČJE: JEZIK

A. OPERATIVNI CILJI

OBLIKOVANJE IN RAZVIJANJE ZAVESTI O JEZIKU, NARODU IN DRŽAVI	
4.	5.
<ul style="list-style-type: none"> ● opazovanje in predstavljanje -- sporazumevalnih dejavnosti in raznih sredstev za sporazumevanje, -- svojega prvega jezika, svojega znanja le-tega, okoliščin njegove rabe in svojega odnosa do njega, -- vloge slovenščine v svojem življenju, svojega odnosa do slovenščine, okoliščin njene rabe in njenega znanja, -- vzrokov za učenje tujih jezikov ter spoznavnih, duševnostnih in pragmatičnih prednosti prvega jezika pred tujimi, -- jezikov v R Sloveniji in posebnega statusa slovenščine v R Sloveniji, -- okoliščin za rabo knjižnega (zbornega) in neknjižnega jezika ter svojega znanje slovenskega knjižnega jezika, -- državnih jezikov v sosednjih državah in v drugih državah EU, -- statusa slovenščine zunaj R Slovenije (tudi v organih EU ter v Evropski šoli). 	
RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI POGOVARJANJA	
<ul style="list-style-type: none"> ● poslušanje in gledanje posnetega/odigranega pogovora določene vrste (gl. razdelek Vsebine), 	

- določanje okoliščin pogovarjanja in namena obeh sogovorcev,
- povzemanje teme in bistvenih podatkov,
- poročanje o tem pogovoru,
- povzemanje značilnosti dane vrste pogovorov,
- vrednotenje upoštevanja načel vljudnega pogovarjanja pri obeh sogovorcih in njune vljudnosti ter utemeljevanje svojega mnenja,
- sodelovanje v igri vlog: pogovor iste vrste,
- argumentirano vrednotenje svojega odigranega pogovora in svojega poznavanja značilnosti dane vrste pogovorov,
- argumentirano vrednotenje svoje zmožnosti pogovarjanja in načrtovanje, kako bi jo izboljšali.

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI DOPISOVANJA

- tiho branje dopisa določene vrste (gl. razdelek Vsebine),
- določanje okoliščin nastanka dopisa in sporočevalčevega namena,
- povzemanje teme in bistvenih podatkov,
- opisovanje tega dopisa,
- povzemanje zgradbenih, oblikovnih in jezikovnih značilnosti dane vrste dopisov,
- vrednotenje oblikovanosti, vljudnosti, razumljivosti in jezikovne pravilnosti prebranega dopisa, predlaganje popravkov/izboljšav in utemeljevanje svojega mnenja,
- izdelava načrta za pisanje dopisa iste vrste in pretvarjanje le-tega v besedilo,
- argumentirano vrednotenje svojega dopisa in svojega poznavanja značilnosti dane vrste dopisov,
- argumentirano vrednotenje svoje zmožnosti dopisovanja in načrtovanje, kako bi jo izboljšali.

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI KRITIČNEGA SPREJEMANJA ENOGOVORNIH NEUMETNOSTNIH BESEDIL

- **podrobno branje in/ali pozorno poslušanje in gledanje*** kratkega enogovornega neumetnostnega besedila določene vrste (gl. razdelek Vsebine),
- vrednotenje njegove razumljivosti, zanimivosti, resničnosti, aktualnosti, uporabnosti, živosti, ustreznosti in učinkovitosti ter utemeljevanje svojega mnenja,
- določanje okoliščin nastanka besedila in sporočevalčevega namena,
- povzemanje teme, podtem/ključnih besed in bistvenih podatkov – izdelava miselnega vzorca/preglednice/ dispozicijskih točk,
- obnavljanje besedila,
- povzemanje zgradbenih in jezikovnih značilnosti tiste vrste sprejetih besedil, ki jo bodo nato tudi tvorili,
- poročanje o svoji strategiji sprejemanja (branja/poslušanja) besedila,
- argumentirano vrednotenje svoje zmožnosti kritičnega sprejemanja takih besedil ter načrtovanje, kako bi jo izboljšali.

* *Branje in poslušanje (z gledanjem) naj bosta čim bolj enakovredno zastopana.*

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI TVORJENJA ENOGOVORNIH NEUMETNOSTNIH BESEDIL

- **sprva z učiteljevo pomočjo, nato pa čim bolj samostojno** uresničevanje faz sporočanja ter tvorjenje (tj. **govorno nastopanje in/ali pisanje**) čim bolj ustreznega, razumljivega in jezikovno pravilnega enogovornega besedila določene vrste (gl. razdelek Vsebine),
- poročanje o svoji strategiji tvorjenja enogovornega besedila,

- vrednotenje svojega govornega nastopa oz. »spisa« in svojega poznavanja značilnosti dane besedilne vrste ter utemeljevanje svojega mnenja,
- vrednotenje svoje zmožnosti govornega nastopanja oz. pisanja enogovornih besedil ter načrtovanje, kako bi jo izboljšali.

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI SELEKTIVNEGA BRANJA *

- branje javnega obvestila v obliki seznama (gl. razdelek Vsebine),**
- poimenovanje vrste seznama ter določanje okoliščin nastanka in uporabe takih seznamov ter tvorčevega in prejemnikovega namena,
- opisovanje zgradbe seznama ter vloge njegovih besednih in nebesednih prvin,
- iskanje danega podatka v seznamu (tudi v nebesednem delu),
- primerjanje, razvrščanje ... podatkov s seznamom,
- primerjanje branja seznama z branjem časopisnega ali strokovnega besedila in predstavitev ugotovitev,
- vrednotenje svoje zmožnosti selektivnega branja in načrtovanje, kako bi jo izboljšali.

** Učitelj naj na začetku obdobja in tudi sproti pri vsakem učencu/učenki preverja razvitost veščin, spretnosti in zmožnosti, potrebnih za branje/pisanje, nato pa naj za vsakega učenca izdela individualni načrt razvijanja in nadgrajevanja zmožnosti branja. Če želi, da bi učenci v večji meri avtomatizirali tehniko branja, da bi dobro razumeli prebrano besedilo in razvili zmožnost fleksibilnega branja različnega gradiva, naj uporablja metode in oblike učinkovitega poučevanja, kamor sodijo bralne učne strategije.*

*** V vsakem razredu si ogledajo najmanj dve taki besedili.*

RAZVIJANJE ZMOŽNOSTI IZPOLNJEVANJA OBRAZCEV

- ogledovanje obrazca (gl. razdelek Vsebine),*
- poimenovanje vrste obrazca ter določanje okoliščin nastanka in uporabe takih obrazcev ter tvorčevega in uporabnikovega namena,
- opisovanje zgradbe obrazca ter vloge njegovih besednih in nebesednih prvin,
- izpolnjevanje obrazca (z učiteljevo pomočjo ali samostojno),
- vrednotenje svoje zmožnosti izpolnjevanja obrazcev in načrtovanje, kako bi jo izboljšali.

** V vsakem razredu si ogledajo najmanj eno tako besedilo.*

RAZVIJANJE JEZIKOVNE IN SLOGOVNE ZMOŽNOSTI TER ZMOŽNOSTI NEBESEDNEGA SPORAZUMEVANJA (ZA IZBOLJŠANJE SPORAZUMEVALNE ZMOŽNOSTI)

POIMENOVALNA ZMOŽNOST:

- predstavljanje pomena dane besede/besedne zveze,
- dodajanje protipomenke, sopomenke, nadpomenke, podpomenke ter besede iz iste besedne družine k dani besedi,
- ob danem korenu navajanje besede iz iste besedne družine,
- po analogiji tvorjenje pridevniške izpeljanke za izvor in namembnost ter samostalniške izpeljanke za nosilca lastnosti, za napravo in za abstraktno lastnost,
- navajanje pomenov dane večpomenske besede in njihovo ponazarjanje v povedih,
- v besedilu/povedih prepoznavanje besede/besedne zveze s prenesenim pomenom, njihovo razlaganje in uporaba v novih povedih,
- dopolnjevanje preproste pomanjkljive definicije z definiranim pojmom,
- tvorjenje preproste definicije danih besed/pojmov,
- poimenovanje bitij, predmetov, dejanj, lastnosti ... s knjižnimi besedami;

izogibanje ponovitvam istih besed,

- prepoznavanje poimenovalnih napak v svojih in tujih besedilih ter njihovo odpravljanje.

SKLADENJSKA ZMOŽNOST:

- predstavljane pomena dane povedi/zveze povedi,
- iz niza besed (v slovarski obliki) tvorjenje pomensko in oblikovno pravilne povedi,
- dopolnjevanje nepopolnih povedi s pomensko in oblikovno pravilnimi besedami,
- pretvarjanje trdilne povedi v nikalno in pri tem uresničevanje oblikovne spremembe besed v povedih,
- v povedih odpravljajo "kritična mesta" v svojem praktičnem obvladanju slovnice (npr. v poznavanju spola in števila samostalnikov, v sklanjanju samostalnikov, pridevnikov, osebnih zaimkov in vprašalnic kdo/kaj, v rabi vprašalnic kdo/kaj ter kakšen in kateri, v stopnjevanju pridevnikov z obrazili, v tvorbi in spreganju glagolskih časovnih oblik, v rabi nedoločnika in namenilnika ipd.),
- poročajo o prvotnem dogodku s premim govorom in z odvisnim govorom ter pretvorijo premi govor v odvisnega,
- v zvezi iz dveh povedi prepoznajo istočasnost oz. neistočasnost; nato izrazijo istočasnost z veznikom medtem ko oz. s predlogom med, neistočasnost pa z veznikom ko/potem ko oz. s predlogom pred/po,
- v zvezi iz dveh povedi prepoznajo vzrok in posledico; nato izrazijo posledico z veznikom zato oz. vzrok z veznikom ker/s predlogom zaradi,
- v zvezi iz dveh povedi prepoznajo namen in posledico; nato izrazijo namen z veznikom da bi,
- v zvezi iz dveh povedi prepoznajo pogoj in posledico; nato izrazijo pogoj z veznikom če (bi/bo),
- *pretvorijo skladijsko zapletene povedi v preprostejše*,
- v zvezi dveh povedi s ponovljeno besedo prepoznajo napako in jo odpravijo tako, da ponovljeno besedo izpustijo oz. zamenjajo s sopomenko ali z osebnim/kazalnim/oziralnim zaimkom,
- skladajo povedi v zveze povedi in replike v zveze replik – pri tem upoštevajo njihova pomenska in oblikovna razmerja,
- prepoznajo skladijske napake v svojih in tujih besedilih ter jih odpravijo.

PRAVOREČNA ZMOŽNOST:

- posnemajo knjižno izreko,
- spoznajo slovenske knjižne samoglasnike ter vadijo in utrjujejo njihovo izreko (v besedah); razumejo in uporabljajo strokovna izraza samoglasnik, soglasnik,
- vadijo in utrjujejo knjižni izgovor posameznih besed in povedi,
- med govornim nastopanjem in med pogovarjanjem z učiteljem govorijo čim bolj knjižno,
- prepoznajo pravorečne napake v svoji in tuji govorici in jih odpravijo.

Učenci/učenke razvijajo PRAVOPISNO ZMOŽNOST:

- ob zapisanih primerih ugotavljajo, kako v slovenskem jeziku
 - pišemo »kritične glasove« (npr. polglasnik, u in nezvočnike na koncu in sredi besede, w/m (nezveneča oblika w) na začetku besede, soglasniške sklope lj/nj),
 - pišemo predlog in naslednjo besedo,
 - izberemo različico predloga z/s in k/h,
 - pišemo nikalnico ne pred glagoli *in drugimi besedami*,
 - delimo domače besede,
 - pišemo glavne in vrstilne števnike do 100 in stotic s številkami in z besedami,

-- pišemo glavne in vrstilne števnike od 100 do 1000 (razen stotic) s števkami *in z besedami*,

- pišemo začetek povedi,
- pišemo lastna imena bitij,
- pišemo svojilne pridevnike iz lastnih imen bitij,
- pišemo bližnja/znana/slovenska eno-/večbesedna zemljepisna lastna imena,
- pišemo znana eno-/večbesedna stvarna lastna imena,
- *pišemo izraze spoštovanja*,
- pišemo vrstne pridevnike iz zemljepisnih lastnih imen,
- *pišemo funkcijske nazive*,
- pišemo imena dni in mesecev,
- pišemo imena praznikov,
- pišemo imena jezikov,
- uporabljamo končna ločila (piko, vprašaj, klicaj) na koncu enostavnih in večstavnih povedi,
- uporabljamo vejico pri naštevanju in med stavki,
- uporabljamo ločila v premem govoru (s spremnim stavkom pred dobesednim navedkom ali za njim),
- uporabljamo oklepaj,
- pišemo okrajšave, kratice in simbole,

- svoja besedila členijo na odstavke, v njih upoštevajo pravopisna pravila, skrbijo za čitljivost in estetskost pisave ter se ustrezno odločijo za pisanje s pisanimi oz. tiskanimi črkami ipd.,
- uporabljajo pravopisne priročnike (v knjižni in elektronski obliki), pri oblikovanju besedil z računalnikom pa tudi urejevalnike besedil,
- prepoznajo pravopisne napake v svojih in tujih besedilih, jih odpravijo in utemeljijo svoje popravke.

SLOGOVNA ZMOŽNOST:

- izrekajo isto govorno dejanje (npr. pozdravljanje, pozivanje, opravičevanje, zahvaljevanje) na razne načine, vrednotijo vljudnost vsakega izreka in predstavijo zanj ustrezne okoliščine,
- vrednotijo vljudnost danih izrekov in jih (po potrebi) zamenjajo z vljudnejšimi,
- sklepajo o okoliščinah nastanka besedila in povedo, iz katerih prvin besedila so jih prepoznali,
- pred tvorjenjem besedila razmišljajo o okoliščinah sporočanja in o značilnostih dane besedilne vrste, med tvorjenjem pa izberejo okoliščinam in besedilni vrsti ustrezne besede, besedne zveze, stavčne vzorce ipd.,
- prirejajo isto besedilo za razne naslovnike in pojasnijo svoje priredbe,
- prepoznajo svoje in tuje slogovne napake, jih odpravijo in utemeljijo svoje popravke.

Učenci/učenke razvijajo ZMOŽNOST NEBESEDNEGA SPORAZUMEVANJA:

- prepoznajo nekaj vidnih in zvočnih nebesednih spremljevalcev govorjenja ter povedo, s katerimi imajo največ težav,
- poslušajo in gledajo govorce, opazujejo njihove nebesedne spremljevalce, jih poimenujejo ter vrednotijo njihovo ustreznost,
- med govornim nastopanjem zavestno uporabljajo nebesedne spremljevalce govorjenja, nato poslušajo mnenja sošolcev o njihovi ustreznosti ter izražajo svoje mnenje,
- v besedilu prepoznajo nebesedna zapisana sporočila (npr. piktograme, grafikone, zemljevide, slike) in predstavijo njihovo vlogo,

- ponazorijo podatke iz besedil z nebesednimi sporočili (npr. s piktogrami, z grafikoni, zemljevidi),
- v zapisanem besedilu prepoznajo nebesedne spremljevalce pisanja, predstavijo njihovo vlogo ter vrednotijo njihovo ustreznost in učinkovitost,
- med pisanjem zavestno uporabljajo nebesedne spremljevalce pisanja, nato poslušajo mnenja sošolcev o njihovi ustreznosti ter izražajo svoje mnenje.

Učenci/učenke med razvijanjem vsake od navedenih zmožnosti presojujejo učinek pridobljenega vsebinskega in procesnega znanja na to svojo zmožnost ter izdelajo načrt za njeno izboljšanje.

RAZVIJANJE METAJEZIKOVNE ZMOŽNOSTI

Učenci/učenke postopoma usvajajo

- NAČELA USPEŠNEGA DVOGOVORNEGA IN ENOGOVRNEGA SPORAZUMEVANJA ter jih upoštevajo pri tvorjenju in sprejemanju besedil,
- STRATEGIJE SPREJEMANJA IN TVORJENJA NEUMETNOSTNIH BESEDIL ter jih upoštevajo pri tvorjenju in sprejemanju besedil,
- MERILA ZA VREDNOTENJE BESEDIL ter jih upoštevajo pri vrednotenju svojih in tujih besedil,
- MERILA ZA VREDNOTENJE ZMOŽNOSTI SPREJEMANJA IN TVORJENJA BESEDIL ter jih upoštevajo pri vrednotenju svoje in tuje zmožnosti sprejemanja in tvorjenja besedil,
- ZNAČILNOSTI TISTIH BESEDILNIH VRST, KI JIH NATO SAMI TVORIJO (gl. seznam besedilnih vrst v sklopih Razvijanje zmožnosti pogovarjanja, Razvijanje zmožnosti dopisovanja, Razvijanje zmožnosti kritičnega sprejemanja enogovornih neumetnostnih besedil in Razvijanje zmožnosti tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil); svoje znanje o značilnostih dane besedilne vrste nato uporabijo (in tudi preverijo) tako, da tvorijo besedilo iste vrste.

Učenci/učenke postopoma usvajajo POMENSKÉ, SLOGOVNE, OBLIKOVNE IPD. LASTNOSTI BESEDE:

4.
 - Določijo, ali je dana beseda enopomenska ali večpomenska, in utemeljijo svoj odgovor.
 - V besedilu/povedih poiščejo besede z nasprotnim, enakim/podobnim, ožjim ali širšim pomenom.; spoznajo strokovne izraze za te skupine besed in oblikujejo preproste definicije.
 - V besedilu/povedih najdejo besede iz iste besedne družine; svoje rešitve utemeljijo z določanjem korena teh besed.
 - V besedilu/povedih poiščejo besede, s katerimi neposredno poimenujemo bitja, stvari ali pojme; spoznajo strokovni izraz za to skupino besed (tj. samostalnik). Samostalnikom določijo vlogo, oblikujejo njihovo preprosto definicijo, določijo jim spol in število ter prepoznajo njihovo enospolskost, običajno trištevilskost in posebno enoštevilskost.
 - V besedilu/povedih poiščejo besede, s katerimi neposredno poimenujemo lastnost, vrsto ali pripadnost bitja ali stvari; spoznajo strokovni izraz za to skupino besed (tj. pridevnik). Pridevnikom določijo vlogo, oblikujejo njihovo preprosto definicijo, prepoznajo tri vprašalnice zanje in ločijo tri vrste pridevnikov, določijo jim spol in število, prepoznajo njihovo trispolskost in trištevilskost ter oblikovno odvisnost od samostalnika.
5.
 - V besedilu/povedih prepoznajo sklonske oblike istega samostalnika in spremembe v končnicah ter sklepajo o razlogih zanje. Ločijo šest vprašalnic za sklone in šest slovenskih sklonov ter spoznajo njihova slovenska imena.
 - V povedih stopnjujejo lastnostne pridevnike (z obrazili); nato določijo vlogo pridevniških stopenjskih oblik in spoznajo strokovne izraze zanje.

	<ul style="list-style-type: none"> ● V besedilu/povedih poiščejo osebne zaimke ter jim določijo vlogo (tj. nanašalnico v sobesedilu/ okoliščinah) in oblikovne lastnosti (tj. osebo, število, spol). ● V besedilu/povedih poiščejo besede, s katerimi poimenujemo dejanje ali dogajanje, in spoznajo strokovni izraz za to skupino besed (tj. glagol). Opazujejo vse tri časovne oblike istega glagola ter prepoznajo njihovo vlogo in spreganje. ● V besedilu/povedih poiščejo glagole v osebni obliki in v dveh neosebni oblikah (tj. v nedoločniku in namenilniku); opazujejo obliko in rabo nedoločnika in namenilnika. Nato oblikujejo preprosto definicijo nedoločnika oz. namenilnika. ● V besedilu/povedih poiščejo besede, s katerimi poimenujemo okoliščine (tj. kraj, čas, način) dejanja/ dogajanja; nato spoznajo strokovni izraz za to skupino besed (tj. prislov). Prislovom določijo vlogo, oblikujejo njihovo preprosto definicijo, naštejejo vprašalnice zanje in ločijo tri vrste prislovo. ● V besedilu/povedih poiščejo besede, s katerimi izražamo števila; nato spoznajo strokovni izraz za to skupino besed (tj. števniki). Ločijo dve vprašalnici zanje in dve vrsti števnikov.
Učenci/učenke postopoma usvajajo POVEDNO SESTAVO VEČPOVEDNEGA BESEDILA , npr.:	
4.	<ul style="list-style-type: none"> ● Primerjajo zapisano poved z zapisano besedo in predstavijo njene razločevalne lastnosti. ● Opazujejo krajše večpovedno zapisano besedilo ter določijo, iz koliko povedi je, in utemeljijo svoj odgovor. ● Opazujejo krajše večpovedno zapisano besedilo ter v njem prepoznajo pripovedne/vprašalne/vzključne povedi in utemeljijo svoje rešitve. Predstavijo vlogo vsake od teh vrst povedi, njen zapis in izgovor. ● Opazujejo krajše večpovedno zapisano besedilo ter v njem prepoznajo trdilne in nikalne povedi in utemeljijo svoje rešitve. Predstavijo vlogo vsake od teh vrst povedi in njene razločevalne lastnosti.
5.	<ul style="list-style-type: none"> ● V zapisanem besedilu poiščejo premi govor ter povedo, po čem so ga prepoznali in čemu ga je pisec uporabil; nato predstavijo sestavo in zapis premege govora (z dobesednim navedkom za spremnim stavkom in pred njim). Premi govor pretvorijo v odvisnega in povedo, kaj so pri tem naredili; nato predstavijo sestavo in zapis odvisnega govora.
Učenci/učenke postopoma usvajajo POVEDNOZVEZNO SESTAVO ENOGOVORNIH BESEDIL , npr.:	
<ul style="list-style-type: none"> ● opazujejo zvezo iz dveh povedi in ugotavljajo, ali je druga poved pomensko in oblikovno povezana s prvo -- pri tem prepoznajo pomenske ali oblikovne napake v drugi povedi, jih odpravijo in utemeljijo svoje popravke; ● opazujejo krajše enogovorno besedilo, vrednotijo pomensko in oblikovno povezanost njegovih povedi, odpravijo napake in utemeljijo svoje popravke; ● opazujejo zapisana besedila ter povedo, iz koliko odstavkov so, po čem to vedo in zakaj je besedilo členjeno na odstavke. V pripovedovalnih besedilih poiščejo še uvod in zaključek ter predstavijo njuno vlogo. 	
Učenci/učenke postopoma usvajajo SEKVENČNO SESTAVO DVOGOVORNIH BESEDIL , npr.:	
<ul style="list-style-type: none"> ● primerjajo zapisani pogovor z zapisanim enogovornim besedilom in predstavijo značilno sestavo dvogovornih besedil; ● opazujejo sekvenco (tj. zvezo iz dveh replik) in v njej prepoznajo pobudno in odzivno repliko; nato povedo, ali je odzivna replika pomensko povezana s pobudno in ali je prav, da je aktualnostno (skladenjsko) nepopolna/ popolna. Odkrijejo pomenske ali aktualnostne napake v sekvenci, jih odpravijo in utemeljijo svoje popravke; 	

- preberejo zapis krajšega pogovora, vrednotijo pomensko in aktualnostno povezanost replik v sekvenci, odpravijo napake in utemeljijo svoje rešitve.

Učenci/učenke postopoma spoznajo TEMELJNE VRSTE BESEDIL IN NJIHOVE ZNAČILNOSTI – to delajo tako, da

- primerjajo zasebno in javno besedilo, predstavijo svoje ugotovitve ter povedo, katero besedilo je javno, in utemeljijo svoje mnenje; nato povzamejo značilnosti javnih besedil;
- primerjajo neuradno in uradno besedilo, predstavijo svoje ugotovitve ter povedo, katero besedilo je uradno, in utemeljijo svoje mnenje. Povedo, v katerih okoliščinah je neuradno besedilo ustrezno in v katerih ni. Povzamejo značilnosti uradnih besedil.

Učenci/učenke sprti vrednotijo učinek pridobljenega vsebinskega in procesnega znanja

- na rabo in razumevanje besed,
- na tvorjenje in na razumevanje povedi,
- na tvorjenje in razumevanje zvez povedi oz. enogovornih besedil,
- na tvorjenje in razumevanje zvez replik oz. dvogovornih besedil,
- na poznavanje značilnosti raznih vrst besedil ter na tvorjenje in sprejemanje besedil raznih vrst.

Nato izdelajo načrt za odpravo svojih težav

- pri rabi in razumevanju besed,
- pri tvorjenju in razumevanju povedi,
- pri tvorjenju in razumevanju zvez povedi oz. enogovornih besedil,
- pri tvorjenju in razumevanju zvez replik oz. dvogovornih besedil,
- pri poznavanju značilnosti raznih vrst besedil ter pri tvorjenju in sprejemanju besedil raznih vrst.

B. VSEBINE

<u>Vrste pogovorov:</u> n neuradni/uradni osebni pogovor, n neuradni/ <i>uradni</i> * telefonski pogovor,		
<u>Vrste dopisov:</u> 4. in 5. razred		
n neuradno opravičilo, n neuradna prošnja, n neuradna zahvala,	n neuradno pismo, n neuradno in uradno voščilo, n <i>neuradna in uradna čestitka</i> ,	n <i>neuradno, uradno in javno obvestilo</i> , † <i>mali oglas</i> .
<u>Vrste besedil za sprejemanje:</u>		
n opis osebe, n opis živali, n <i>opis poklica</i> , n <i>novica o aktualnem/zanimivem dogodku</i> , n <i>opis življenja vrstnikov /drugih oseb</i> ,	n opis rastline, n opis predmeta, n obnova besedila (knjige/članka ...), n <i>besedilo ekonomske propagande</i> , n <i>preprosta definicija pojma</i> , n <i>opis ljudskega običaja</i> , n <i>aktualno/zanimivo publicistično besedilo katerekoli vrste</i> ,	n opis kraja ** n <i>opis igre/športa</i> , n <i>ocena besedila (knjige članka ...)</i> , n <i>opis bolezni/naravnega pojava</i> , n <i>navodilo za delo</i> , n <i>opis razvoja človeka/živali</i> ,
<u>Vrste besedil za tvorjenje:</u> n pripovedovalno besedilo o tem, kar so <i>doživeli/videli/slišali</i> , n <i>obnova neumetnostnega ali umetnostnega besedila</i> , n <i>predstavitve svojih poklicnih ipd. načrtov</i> , n besedilo tiste vrste, ki so jo pred tem že sprejemali, tj.		
n opis osebe/živali, n <i>opis poklica</i> , n <i>opis življenja vrstnikov/drugih oseb</i> ,	n opis rastline, n opis predmeta, n obnova besedila (knjige/članka ...), n <i>preprosta definicija pojma</i> , n <i>opis ljudskega običaja</i> ,	n opis kraja n <i>opis igre/športa</i> , n <i>ocena besedila (članka/knjig...)</i> , n <i>navodilo za delo</i> , n <i>opis bolezni/naravnega pojava</i> ;
<u>Vrste seznamov:</u> n <i>cenik/jedilni list/telefonski imenik/vozni red/TV-spored/vremenska napoved ipd.</i>		
<u>Vrste obrazcev:</u> n <i>vprašalnik o osebnih podatkih/anketni list/naročilnica/prijavnica ipd.</i>		
* Poševno so označeni tisti cilji/tiste vsebine, ki jih učitelj obravnava glede na stopnjo razvitosti učenčevih zmožnosti in razpoložljiv časovni okvir (oz. jih lahko združi, prerazporedi ali celo deloma izpusti). ** Izbrane cilje/vsebine iz 5. razreda je smiselno v obravnavo predlagati učitelju v 1. razredu sekundarne stopnje (npr. opis kraja v povezavi z opisom države).		

3.2.2 PODROČJE: KNJIŽEVNOST

A. OPERATIVNI CILJI

RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI Z BRANJEM/POSLUŠANJEM/ GLEDANJEM UMETNOSTNIH BESEDIL/PREDSTAV IN GOVORJENJEM/ PISANJEM O NJIH

4. in 5. razred

1 KNJIŽEVNA BESEDILA

Učenci/učenke:

- spoznavajo v učnem načrtu predlagana besedila oziroma druga besedila po izbiri učitelja in učencev (npr. besedila lokalnih avtorjev, besedila, povezana z aktualnimi dogodki ipd.);
- razvijajo recepcijsko zmožnost, tj. zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil;
- ločujejo umetnostna besedila od neumetnostnih.

A PRVINE KNJIŽEVNEGA BESEDILA

A 1. Književna oseba

Učenci/učenke:

- zmožni so razumeti značaj in ravnanje književne osebe, ki doživlja take dogodivščine, ki bi si jih želeli doživljati sami, ter se vživeti v osebo, ki jim je podobna vsaj v eni konkretni lastnosti, *oziroma razumejo osebo, katere življenjske okoliščine so podobne njihovim*;
- sestavljajo čutnodomišljijsko predstavo književnih oseb (avtorjev opis, izkušnje, domišljija ..., *posredne informacije*);
- ločujejo glavne in stranske književne osebe;
- oblikujejo lastno stališče do ravnanja književnih oseb in *ga utemeljujejo*;
- pri književni osebi opazujejo več značajskih lastnosti (poimenovane oziroma razvite v nazorno sliko; *upoštevajo tudi ravnanje in govorjenje književne osebe, govorjenje o osebi*);
- postopoma zaznavajo tudi tako značajsko lastnost, ki se zdi v nasprotju z njeno splošno značajsko oznako (npr. negativno lastnost pri sicer pozitivni osebi);
- *zaznavajo rabo neknižnih prvin v besedilu in jo povezujejo z značajem in drugimi značilnostmi književnih oseb. Svoje mnenje o tem ponazarjajo z zgledi iz književnega besedila in ga primerjajo z mnenji sošolcev*;
- zaznavajo perspektivi glavne in vsaj še ene stranske književne osebe ter ju primerjajo;
- razložijo tudi perspektivo tistih književnih oseb, *ki jim glede na mišljenje, čustvovanje in ravnanje niso blizu/jih nanje opozori učitelj*;
- prepoznavajo motive za ravnanje književnih oseb (ali: zakaj kdo kaj stori); *svoje mnenje utemeljujejo z zgledi iz književnega besedila/poiščejo svojo razlago zanj*; razumejo tudi tako ravnanje osebe, ki ni v skladu z ravnanjem, za kakršnega bi se v sorodni situaciji odločili sami.

A 2. Književni prostor in čas

Učenci/učenke:

- v književnem besedilu najdejo osnovne informacije o prostoru in času dogajanja;

povezujejo dogajalni čas in prostor;

- oblikujejo čutnodomišljisko predstavo dogajalnega prostora in časa (avtorjev opis/informacije iz književnega besedila; pri zapolnjevanju nedoločnostnih mest v besedilu dodajajo manjkajoče predstave iz svojih izkušenj, znanja *in iz predstav, nastalih ob branju drugih književnih del*);
- razvijajo zmožnost slediti dogajanju na več dogajalnih prostorih/časih hkrati.

A 3. Dogajanje, tema/sporočilo

Učenci/učenke:

- sprejemajo in razumejo dogajanje, povezano v trden vzročno-posledični sistem (razen pri fantastičnih besedilih);
- sledijo dogajanju na več dogajalnih prostorih in dogajanju, pri katerem se dogajalni časi prepletajo;
- obnovijo/povzamejo (*bistvene*) dogodke;
- v književnem besedilu prepoznajo informacije o poteku dogajanja; potrebne podatke za sklenitev dogajalnega toka, ki jih besedilo ne ponuja (ali so podani posredno in jih ne zaznajo), dobijo z zapolnitvijo nedoločnostnih mest s svojo domišljijo (upoštevajo verjetnost);
- ugotavljajo (z učiteljevo pomočjo), o čem govori književno besedilo (tema)/*kaj je sporočilo književnega besedila*;
- naštejejo nekaj književnih besedil na isto temo.
- Osrednje teme so:

4. - otroštvo;

5. - besedna igra – nonsens;
- družina;
 - nenavadna stvarnost;
 - tradicija in izročilnost;
 - prijateljstvo;
 - odraščanje in vrstništvo;
 - stvarnost kot pustolovščina/skrivnost;
 - ustvarjalnost.

A 4. Avtor – pripovedovalec

Učenci/učenke:

- ločujejo avtorja književnega besedila od pripovedovalca;
- prepoznajo kategorijo pripovedovalca, kadar je ta v besedilu naveden/poimenovan;
- *zaznavajo, da avtor in pripovedovalec nista isto tudi v primerih, ko je treba pripovedovalca razbrati iz posrednih besedilnih signalov.*

B KNJIŽEVNE ZVRSTI IN VRSTE

Učenci/učenke:

- doživljajo, razumevajo in vrednotijo pesemska, prozna in dramska besedila.

B 1. Poezija

Učenci/učenke:

- zaznavajo ritem pesmi (sprva ob pomoči učitelja) *in ga povezujejo z besedilno stvarnostjo*: prepoznavajo menjavanje ritma glede na spremembo razpoloženja;

- doživljajo razliko med hitrim in počasnim ritmom; opazujejo svoje čustvene odzive, povezane z menjavo ritma;
- doživljajo zvočnost pesmi ter jo *povezujejo s podobami, ki tvorijo besedilno stvarnost*;
- prepoznava jo ponavljanja posameznih glasov;
- zaznavajo rimo kot zvočni slog; opazujejo pomenska razmerja med rimanima besedama;
- zaznavajo likovno podobo pesmi, kasneje razumevajo tudi povezavo med likovnostjo in sporočilnostjo besedila;
- zaznavajo členjenost besedila – najprej verz, kitica; nato dolžina verza, število kitic, dolžina kitic;
- razvijajo asociativne zmožnosti glede na besedilno stvarnost (lirika, pripovedna poezija, nesmiselnice);
- doživljajo čustveno in domišljijско bogastvo pesniškega jezika;
- razlikujejo pomensko podobne besede in njihovo rabo glede na sobesedilo;
- *opazujejo in pojasnijo rabo sopomenk glede na čustvene plasti besedila*;
- *ob doživljanju in razumevanju rabe sopomenk ozaveščajo vlogo rabe jezikovnih sredstev v književnem besedilu ter razumejo tudi prvine sloga (opisnost, čustvenost)*;
- zaznavajo pomanjševalnice (sprva ob pomoči učitelja);
- *opazujejo opaznejše primere besedotvorne inovativnosti v pesemskem besedilu in ugotavljajo njihov učinek v književnem besedilu*;
- zaznavajo in doživljajo rabo nenavadnih besednih zvez, *povezujejo jih s sporočilnostjo besedila*;
- tvorijo nenavadne besedne zveze in na podlagi takih zvez tvorijo krajše besedilo;
- v besedilu poiščejo okrasni pridevek (sprva le kot pridevnik, ki okrašuje) in ugotavljajo, *kako pomensko dopolnjuje samostalniško jedro*;
 - zaznavajo in opazujejo rabo okrasnih pridevkov; ugotavljajo njihovo vlogo v obravnavanem književnem besedilu (pomenske nianse, učinek v konkretnem besedilu);
 - opazujejo in doživljajo posebnosti besedila: nenavaden besedni red, dolžina povedi, ponavljanje besed/besednih zvez.
- postopoma zaznavajo, nato razumevajo in na koncu triletja poimenujejo poosebitev/poosebjanje. Ugotavljajo njen učinek v književnem besedilu.

B 2. Proza

Učenci/učenke:

- prepoznava značilnosti ljudske pravljice (formalni začetek in konec, prepovedi,

zapovedi in prerokbe, pravljica števila, tipične pravljicne osebe), jo pišejo/pripovedujejo *in razlikujejo od realistične pripovedi*;

- prepoznavajo tipične lastnosti klasičnih slovenskih ljudskih pravljic (slovenske pravljicne osebe, pravljicni motivi, pravljica struktura) in živalskih pravljic;
- prepoznavajo značilnosti pravljic drugih narodov sveta in jih primerjajo z značilnostmi slovenskih ljudskih pravljic;
- spoznavajo klasično avtorsko pravljico in kratko sodobno pravljico;
- ugotavljajo značilnosti fantastične pripovedi in jo primerjajo z realistično pripovedno prozo;
- prepoznavajo značilnosti realistične kratke pripovedne proze;
- spoznavajo realistično daljšo pripovedno prozo (pustolovska pripoved, mladinska detektivka v leposlovni in trivialni različici) in povzemajo njene značilnosti;

- *Prepoznavajo značilnosti stripa (zgodba, prikazana z zaporedjem slik in besedilom, navadno v oblačkih).*

B 3. Dramatika

Učenci/učenke:

- improvizirajo (igra vlog);
- ločijo in opišejo zgradbo dramskega besedila (dejanje/prizor; glavno/stransko besedilo – navedba govorečega in njegov govor);
- sledijo dogajanju, ločijo glavno književno osebo od ostalih književnih oseb (*zaznavajo razmerja med njimi*) ter povzamejo, kaj se ji je zgodilo.

2 GLEDALIŠČE, RADIJSKA IGRA IN FILM

Učenci/učenke:

- ozaveščajo značilnosti medijskih predelav/realizacij/aktualizacij književnih besedil oziroma prepoznavajo osnovne značilnosti posameznih medijev;
- posamezne primere predstav primerjajo s književnim besedilom;
- doživljanje, razumevanje in vrednotenje gledališke predstave/radijske igre/filma izražajo govorno/pisno.

• **Gledališka/lutkovna predstava**

Učenci/učenke:

- razumejo dramsko dogajanje;
- razlikujejo glavne in stranske osebe v predstavi ter zaznavajo njihove lastnosti in čustvena stanja;
- opazujejo prvine gledališke/lutkovne predstave; svoja opažanja primerjajo in utemeljujejo (gledališče, dogajanje, gledalci, režiser, igralci, posamezna vloga, oder; dejanje/prizor; luč, scena, kostumi, glasbena oprema; lutke in vrste lutk).

• **Radijska igra**

Učenci/učenke:

- *na osnovi zvočnih informacij oblikujejo čutnodomišljjske predstave književnih oseb (videz, osebnostne lastnosti, motivi za ravnanje), dogajalnega prostora in časa;*
- *vrednotijo radijsko igro – upoštevajo nazornost glasovne predstavitve oseb in*

prostora, ustreznost in učinkovitost zvočne opreme dogajanja ipd.

• **Filmska predstava**

Učenci/učenke:

- *doživljajo, razumejo in vrednotijo trivialni/zabavni in estetski film.*
- **Primerjanje gledališke/filmske izraznosti s književnim besedilom (izbrani primeri besedil in predstav)**
 - *svojo domišljjskočutno predstavo (književne osebe, prostor, čas) primerjajo z osebami, sceno, kostumi v predstavi;*
 - *opazujejo in izpostavljajo motive za ravnanje književnih oseb;*
 - *opazujejo in izpostavljajo razlike med enim in drugim medijem.*

RAZVIJANJE RECEPCIJSKE ZMOŽNOSTI S TVORJENJEM/(PO)USTVARJANJEM OB UMETNOSTNIH BESEDILIH (PISANJE, INTERPRETATIVNO BRANJE, GOVORJENJE)

Učenci/učenke:

- razvijajo recepcijsko zmožnost (doživljanje, razumevanje in vrednotenje književnih besedil), tako da se govorno (po)ustvarjalno in/ali »strokovno« (govorni nastop) odzivajo na književna besedila oziroma pišejo (po)ustvarjalna besedila, ki vključujejo prvine umetnostnega jezika in/ali druge značilnosti književnega besedila.

1. PISANJE

Učenci/učenke:

A Izberejo 2 ali 3 možnosti, ponujene v naslednjih točkah, oziroma najdejo svoji/svoje možnosti:

- razvijajo zmožnosti doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe;
 - upovedujejo svojo čutnodomišljjsko predstavo književnih oseb, tudi takih, pri katerih je ena značajska lastnost v nasprotju z njeno splošno značajsko oznako (naštevane lastnosti, upoštevanje izkušenj, znanja, drugih literarnih svetov ... – neposredni/posredni signali);
 - pišejo zgodbe – »kaj bi bilo, če bi jaz enkrat ...« (glavna oseba ravna v nasprotju z njihovimi pričakovanji);
 - zapisujejo »manjkajoči del zgodbe« – (racionalna) razlaga, dopolnitev avtorjeve zgodbe (zamolčani del), upoštevanje logike dogajanja/predzgodbe/nadaljevanja zgodbe;
 - *prestavljajo osebe iz enega književnega besedila v drugega.*
- **Razvijajo zmožnosti doživljanja in razumevanja književnega prostora in časa:**
 - upovedujejo dogajalni prostor in čas (avtorjev opis – predmeti, okoliščine, domišljija, izkušnje, znanje ... – neposredni/posredni besedilni podatki);
 - tvorijo nove domišljjske svetove s podobnim dogajalnim prostorom in časom, kot je v književnem besedilu; zgodbe, ki se dogajajo danes/v preteklosti/v prihodnosti. Pri tem izhajajo iz znanja in izkušenj.
- **Razvijajo zmožnost razumevanja dogajanja in teme v književnem besedilu:**
 - tvorijo »premico dogajanja« in tako spremljajo književno dogajanje;
 - upovedujejo zgodbo tudi s perspektive tistih književnih oseb, ki jim niso blizu;
 - upovedujejo zgodbo vsak s perspektive druge književne osebe; utemeljujejo svoje videnje s primeri iz besedila.

- **Ločijo avtorja in pripovedovalca:**
 - spremenijo pripovedovalca v znanem književnem besedilu – pripoveduje glavna ali ena izmed stranskih književnih oseb.

B Receptijsko zmožnost oziroma zmožnost razumevanja književnih besedil dokazujejo tako, da tvorijo (po)ustvarjalna besedila oziroma fragmente besedil. Upoštevajo znane značilnosti zvrsti/vrst.

- **Poezija**

Učenci/učenke:

- ustvarjajo zvočno učinkovite/zanimive kombinacije besed (podobnoglasje/onomatopoiija, zvočno slikanje);
- ustvarjajo rime, rimane verze;
- *likovno oblikujejo tematski besedni asociogram/razporejajo besede po papirju v likovno pesem/posnemajo likovnost »konkretne« pesmi;*
- nizajo asociacije, prilastke ob opazni besedi (tematskem jedru);
- tvorijo sopomenske nize, nenavadne besedne zveze, pomanjševalnice, *metafore*, primere, besedne zveze z okrasnim pridevkom.

- **Proza**

Učenci/učenke:

- pišejo realistične, fantastične in nesmiselne zgodbe;
- **napišejo 2 besedili**; pri tem lahko izbirajo med naslednjimi možnostmi oziroma najdejo svoje možnosti:
- spreminjajo književna besedila – predzgodbe, novi konci, manjkajoča poglavja;
- posnemajo jezik in slog književnega besedila;
- preoblikujejo krajše književno besedilo v strip ali obratno.
- Pišejo:
 - o **pravljice** (formalni začetek in konec pravljice, preteklik, pravljlična števila, zapovedi, prerokbe, tipične pravljlične osebe);
 - o »**tipično slovenske pravljice**« (pravljlični motivi, tipično slovenske pravljlične osebe, npr. rojenice, sojenice, povodni mož, kača z belo kronico);
 - o **okvirne pravljice** (posnemanje sloga, vpletanje elementov, npr. leteča preproga, duh v steklenici, »sezam«);
 - o pravljice po vzoru **klasičnih avtorskih pravljic**, živalske pravljice; pravljice, katerih glavni junaki so čudežna bitja, in pravljice, v katerih oživijo predmeti, narobe pravljice, kombinacije dveh pravljic, predzgodbe/nadaljevanje pravljic;
 - o pravljice **po vzorcu kratke sodobne pravljice**: dogajanje je razpeto med realni in fantastični svet;
 - o **fantastične pripovedi** (*dogajanje na dveh ravninah: realni in fantastični, prehajanje iz realne v fantastično ravnino je mogoče razložiti z razlogi, ki veljajo v realnem svetu, v fantastičnem svetu veljajo zakoni otrokovih želja, pripoved se zaključi s povratkom v realni svet*);
 - o **realistične zgodbe**, v katerih veljajo zakonitosti realnega sveta in v katerih je dogajanje povezano v trden vzročno-posledični sistem;
 - o v drugi polovici trilettja pišejo zgodbe, v katerih se glavne osebe – otroci zapletajo v nevsakdanje dogodivščine ter rešujejo probleme, pri katerih so odrasli odpovedali;
 - o *obiščejo starejše ljudi v svojem kraju in zapišejo njihove resnične zgodbe iz preteklosti/pravljice, ki so jih ti slišali kot otroci*;
 - o **realistično pripoved** s tematiko iz vsakdanjega življenja – z zakoni trivialnega romana omejeno pustolovsko, kriminalno besedilo (*v skupinah ali kot*

podajanko).

- **Dramatika**

- **Učenci/učenke:**

- **- Izbirno tvorijo 1 ali 2 enoti (oziroma najdejo svojo možnost):**

- - pišejo dramske prizore;
 - - dramatizirajo krajše prozno besedilo;
 - - ustvarjajo radijsko igro.

2. INTERPRETATIVNO BRANJE KNJIŽEVNEGA BESEDILA

- **Učenci/učenke:**

- - izražajo doživljanje in razumevanje literarnega besedila z glasnim branjem, pri katerem z glasom (so)oblikujejo besedilno stvarnost.

- **Poezija:**

- - razumljivo in doživeto glasno berejo/recitirajo/deklamirajo – (upoštevajo hitrost, register, intonacijo, barvo).

- **Proza:**

- - glasno razumljivo in interpretativno berejo književnega besedila (upoštevajo slušne prvine govora).

- **Dramatika:**

- - glasno berejo besedilo, razčlenjeno na več prizorov, po vlogah – izražanje spremembe razpoloženja oseb, čim bolj naravno govorjenje (v skladu z dogajanjem in okoliščinami dogajanja);
 - - v igri vlog improvizirajo dramske fragmente (dialoge);
 - - v razrednem gledališču uprizorijo odlomek/krajše dramsko delo/*lastno dramatizacijo proze/odrske postavitev mladinske gledališke igre po skupinah.*

3. GOVORNI NASTOPI

- **Učenci/učenke:**

- - utemeljijo svoj izbor teme za govorni nastop;
 - - prosto in čim bolj naravno govorijo; upoštevajo jezikovno pravilnost in ustreznost (knjižni jezik); pazijo na zvočne in vidne prvine govora.

- **Predstavitve razumevanja književnega besedila:**

- - predstavitev celotnega besedila (na podlagi v šoli obravnavanega odlomka): umestitev odlomka v kontekst, zvrstna/vrstna/žanrska oznaka dela, predstavitev književnih oseb, dogajanja, vrednotenje prepričljivosti in medbesedilnost (*npr. Moja najljubša knjiga*);
 - - predstavitev pesnika/pisatelja/dramatika (predstavitev avtorja in njegovih besedil, eno je podrobno predstavljeno).

- **Predstavitve književne osebe/dogajanja/dogajalnega prostora in časa v šoli neobravnavanega besedila.**

- - Poezija: recitacija/deklamacija pesmi, navajanje nekaj književnih besedil na isto temo, predstavitev najbolj opaznih pesniških izraznih sredstev in njihove vloge v besedilu.
 - - Proza: predstavitev:
 - (lastne) pravljice,
 - nadaljevanja pravljic/predzgodbe,
 - narobe pravljice,
 - primerjave dveh pravljic – tema, književne osebe, dogajanje, kraj in čas dogajanja, značilnosti,

- o besedila, v katerem je dogajanje razpeto med realni in domišljjski svet,
- o realistične zgodbe,
- o nesmiselne zgodbe.
- Dramatika:
 - o uprizoritev odlomka iz dramskega dela/krajšega dramskega dela/dramatizirane proze (individualno ali skupinsko delo).

B. VSEBINE IN PREDLAGANA KNJIŽEVNA BESEDILA

VSEBINE

PRIDOBIVANJE LITERARNOVEDNEGA ZNANJA

1 Učenci/učenke poznajo, razumejo, pravilno uporabljajo (ter znajo opisati) naslednje strokovne izraze:

4.	▪ ljudsko književno besedilo
5.	▪ umetno književno besedilo
	▪ rima
	▪ zvočno slikanje
	▪ ljudska pravljica
	▪ gledališče
	▪ recitacija, deklamacija
	▪ književna oseba (glavna, stranska)
	▪ dogajalni/književni prostor
	▪ dogajalni/književni čas
	▪ verz
	▪ pravljica: kratka sodobna pravljica, klasična avtorska pravljica, živalska pravljica
	▪ dejanje, prizor
	▪ režiser, scena, kostumi
	▪ pripovedništvo, pesništvo, dramatika
	▪ ponavljanje
	▪ <i>poosebitev*/poosebljenje</i>
	▪ <i>fantastična pripoved, realistična zgodba (pustolovska zgodba, detektivka, kriminalka)</i>
	▪ <i>radijska igra</i>
	▪ <i>strip</i>

2 Učenci/učenke spoznavajo dela ** in avtorje mladinske književnosti:

4.	▪ Slovenske narodne pravljice in pripovedke
5.	▪ Bina Štampe Žmavc
	▪ Svetlana Makarovič
	▪ Leopold Suhodolčan
	▪ Kajetan Kovič
	▪ Dane Zajc
	▪ <i>Boris A. Novak</i>
	▪ <i>H. C. Andersen</i>

* Poševno so označeni tisti cilji/tiste vsebine, ki jih učitelj obravnava glede na stopnjo razvitosti učenčevih zmožnosti in razpoložljiv časovni okvir (oz. jih lahko združi, prerazporedi ali celo deloma izpusti).

Predlagana književna besedila** za obravnavo v drugem OBDOBJU

4. in 5. razred		
POEZIJA		
<p>M. Bor: <i>Pesem o zvezdi, Zajček suhi</i> M. Dekleva: <i>Sanje imajo kape z rdečimi cofi</i> F. Forstnerič: <i>Dedkova slika</i> N. Grafenauer: <i>Krokodili</i> B. Gregorič Gorenc: <i>Jeza</i> M. Košuta: <i>Morda tudi žabice, Zaseda za medveda</i> F. Lainšček: <i>Klic v sili, Ledene rože</i> T. Pavček: <i>Kaj vse je tata, Besedovanje</i> A. Rozman: <i>Pesmi iz rimogojnice</i> P. Svetina: <i>Domače naloge</i> B. Štampe Žmavc: <i>Špela čarovnica, Nadebudna budnica</i></p>	<p>M. Dekleva: <i>Mehke snežinkaste pesniške race, Pesmi za lačne sanjavce</i> N. Grafenauer: <i>Nebotičniki, Peki, Slon Misbaba</i> M. Košuta: <i>Za luno</i> K. Kovič: <i>Kočija</i> L. Krakar: <i>Češnja v belem Ljudska, Pleši, pleši, črni kos</i> T. Pavček: <i>Vesoljec</i> A. Rozman Roza: <i>Ustrahovanka</i> J. Snoj: <i>Kje pesem prebiva</i> P. Svetina: <i>Ropotarna</i> S. Vegri: <i>Prijatelj, Zakaj umirajo ljudje in zakaj se umre</i> D. Zajc: <i>Vrata, Ta roža je zate</i> O. Župančič: <i>Breza in hrast</i></p>	<p>F. Forstnerič: <i>Hitra pesem</i> N. Grafenauer: <i>Ušesa, Poezija</i> L. Krakar: <i>Jesen Ljudska: Desetnica</i> I. Minatti: <i>Pesem</i> B. A. Novak: <i>Prebesedimo ..., Zzzbudilka, Vogali besede hiša</i> T. Pavček: <i>Junak, Juri Muri po Sloveniji</i> F. Prešeren/D. Stepančič: <i>Zdravljica</i> A. Rozman: <i>Izbrane Rozine v akciji</i> K. Šoster Olmer: <i>Mroč</i> B. Štampe Žmavc: <i>Vesolje</i> D. Zajc: <i>Numizmatiki</i> O. Župančič: <i>Na jurjevo, Barčica</i></p>
PROZA		
<p>H. C. Andersen: <i>Snežna kraljica, Grdi raček</i> L. Baum: <i>Čarovnik iz Oza</i> F. Bevk: <i>Lukec in njegov škorec</i> E. Blyton: <i>Pet prijateljev, Skrivnosti</i> M. Koren: <i>Protideževna juha</i> L. Kovačič: <i>Zgodbe iz mesta Rič-Rač</i> A. Lindgren: <i>Ronja</i> S. Makarovič: <i>Kam pa kam, kosovirja, Kosovirja na leteči žlici</i> M. Manček: <i>Hribci</i> C. Nostlinger: <i>Požvižgamo se na kumaričnega kralja</i></p>	<p>H. C. Andersen: <i>Mala morska deklica + film</i> T. Brezina: <i>Zmaj straši opolnoči,</i> R. Dahl: <i>Matilda + film</i> F. Frančič: <i>Kaj je rekla mama</i> A. Goljevšček: <i>Potovanje z domišljijo</i> Ž. X. Gombač: <i>Živa in ... (zbirka)</i> A. Kermauner: <i>Tema ni en črn plašč</i> P. Kovač: <i>Urške so brez napake</i> S. Makarovič: <i>Coprnica Zofka</i></p>	<p>H. C. Andersen: <i>Cesarjeva nova oblačila</i> L. Carrol: <i>Aličine dogodivščine</i> F. S. Finžgar: <i>Gospod Hudournik</i> E. Küstner: <i>Dvojčici, Emil in detektivi, Leteča učilnica</i> G. Mebs: <i>Nedeljka</i> F. Milčinski: <i>Pravljice (Desetnica)</i> B. Novak: <i>Zelena pošast, Zaljubljeni vampir, Super Špon</i> S. Pregl: <i>Geniji v kratkih hlačah,</i> T. Seliškar: <i>Bratovščina</i></p>

<p>S. Pavček: Zakaj je polje jezero V. Pečjak: Drejček in trije Marsovčki G. Rodari: Če dedek ne zna pripovedovati pravljic D. Štepančič: Zgodba o sidru B. Štampe Žmavc: Ure kralja Mina, Popravljalnica igrač J. Vandot: Kekec + film Slovenske narodne pravljice</p>	<p>Sreča na vrhovi (film) M. Mate: Babica v supergah S. Pregl: Odprava zelenega zmaja Prežihov Voranc: Prvo pismo L. Suhodolčan: Na večerji s krokodilom P. Suhodolčan: Tina in medvedja moč Sto najlepših pravljic iz slovenske in svetovne literature</p>	<p>Sinjega galeba L. Štepančič: Anton P. Suhodolčan: Košarkar naj bo J. Vidmar: Junaki petega razreda O. Wilde: Srečni kraljevič in druge pravljice</p>
DRAMATIKA		
<p>B. A. Novak: V ozvezdju Postelje F. Rudolf: Vrabec Živžav najde prijatelja L. Suhodolčan: Čudežna srajca dopetajca R. Kipling/T. Doma: Knjiga o džungli</p>	<p>M. Dekleva: Magnetni deček A. Goljevšček: Če zmaj požre mamo Ž. Petan: Poslednja vojna njegovega veličanstva M. Slana Miros: Liliputanci gredo v napad</p>	<p>F. Bevk: Bedak Pavlek M. Dekleva: Lenča Flenča M. Košuta: Štirje fantje muzikantje Ž. Petan: Starši naprodaj</p>
<p>** Poševno so označene tiste vsebine, ki jih učitelj obravnava glede na stopnjo razvitosti učenčevih zmožnosti in razpoložljiv časovni okvir (oz. jih lahko združi, prerazporedi ali celo deloma izpusti). Učitelj izbere tista besedila, ob katerih lahko uresničuje večje število ciljev. Število besedil na letni ravni naj bo raje manjše kot večje, več časa v posameznem učnem sklopu pa se posveti poglobljeni obravnavi in/ali poustvarjanju.</p>		

4. VREDNOTENJE ZNANJA, STANDARDI ZNANJA

4.1. STANDARDI ZNANJA OB ZAKLJUČKU PRVEGA OBDOBJA

A. JEZIK

- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zavest o jeziku, narodu in državi.** Pokaže jo tako, da:
 - poimenuje svoj prvi/materni jezik* ter predstavi svoj odnos do njega in njegov položaj v Republiki Sloveniji,
 - predstavi prednosti prvega/maternega jezika pred vsemi drugimi jeziki,
 - predstavi položaj slovenščine v Republiki Sloveniji, EU in Evropski šoli ter svoj odnos do tega jezika,
 - predstavi okoliščine za rabo knjižnega in neknjižnega jezika.
- * Minimalni standardi znanja.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost pogovarjanja.** Pokaže jo tako, da:
 - v igri vlog sodeluje v tistih vrstah pogovorov, ki so navedene v tem učnem načrtu, in
 - pri tem v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori ustrezne, smiselne in razumljive
 - replike,
 - razčlenjuje in vrednoti pogovore.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost poslušanja kratkih enogovornih neumetnostnih besedil.** Pokaže jo tako, da:
 - določi okoliščine nastanka besedila (npr. sporočevalca, naslovnika, sporočevalčevo čustveno razmerje do predstavljene predmetnosti),
 - določi sporočevalčev namen,
 - določi temo besedila in povzame bistvene podatke,
 - obnovi besedilo,
 - vrednoti besedilo.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost govornega nastopanja.** Pokaže jo tako, da:
 - samostojno govorno nastopa z vnaprej napovedano temo in besedilno vrsto (predpisano s tem učnim načrtom) ter tvori smiselna, razumljiva, sovisna in zaokrožena besedila,
 - govori razločno, naravno in čim bolj knjižno,
 - po govornem nastopu vrednoti svoj nastop oziroma nastope sošolcev.
- **Učenec/učenka ima avtomatizirano tehniko branja in pisanja (s tiskanimi in pisanimi črkami) ter skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost branja in pisanja neumetnostnih besedil.** Pokaže ju tako, da:
 - tekoče in primerno hitro bere krajša, svoji starosti ustrezna besedila, nato pa:
 - o določi okoliščine nastanka besedila (npr. sporočevalca, naslovnika, sporočevalčevo čustveno stanje ter čustveno razmerje do naslovnika/predstavljene predmetnosti),
 - o določi sporočevalčev namen,
 - o določi temo besedila in povzame bistvene podatke,
 - o obnovi besedilo,
 - o vrednoti besedilo,
 - piše kratka in preprosta besedila tistih vrst, ki so predpisane s tem učnim načrtom

- tvori ustrezna, razumljiva, jezikovno pravilna in zaokrožena besedila, njegova pisava pa je čitljiva in estetska,
- po pisanju vrednoti svoje besedilo in ga izboljšuje.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito jezikovno in slogovno zmožnost ter zmožnost nebesednega sporazumevanja.**

POIMENOVALNO ZMOŽNOST pokaže tako, da:

- pravilno poimenuje bitja/predmete v svoji okolici ali na sliki,
- k danim besedam doda pravilne besede iz istega tematskega polja, pravilne protipomenke, sopomenke, podpomenke in nadpomenke,
- tvori manjšalnice, ženski par moškemu ter samostalniške in pridevniške izpeljanke tistih vrst, ki so določene s tem učnim načrtom,
- prepozna svoje in tuje tovrstne poimenovalne napake ter jih odpravi.

SKLADENJSKO ZMOŽNOST dokaže tako, da:

- v pomensko in oblikovno pravilnih povedih izrazi količino bitij/predmetov v svoji okolici ali na sliki, njihov položaj, premikanje ter stopnjo lastnosti,
- v pomensko in oblikovno pravilnih povedih izrazi čas dejanja glede na čas sporočanja in glede na časovno razmerje do drugih dejanj,
- v povedih uporablja pridevnike v pravilni spolski, številski in sklonski obliki, samostalnike v pravilni sklonski obliki, glagole v pravilni osebni, časovni in naklonski obliki ipd.,
- sprašuje po količini bitij/predmetov v svoji okolici ali na sliki, po njihovem položaju in premikanju, po času dejanja glede na čas sporočanja in glede na časovno razmerje do drugega dejanja ipd.,
- v svojih in tujih besedilih prepozna pomensko in oblikovno napačne povedi/zveze povedi in odpravlja napake.

PRAVOREČNO ZMOŽNOST pokaže tako, da:

- med govornim nastopanjem in med pogovarjanjem z učiteljem govori čim bolj knjižno,
- v svoji in tuji izreki prepozna neknjižne glasovne ali naglasne prvine ter jih zamenja s knjižnimi.

PRAVOPISNO ZMOŽNOST pokaže tako, da:

- pravilno piše besede z »nekritičnimi glasovi«, s polglasnikom (razen pred r) ter z u in z nezvočnikom na koncu in sredi besede,
- piše predlog ločeno od naslednje besede,
- piše nikalnico ne ločeno od glagola,
- piše začetek povedi z veliko začetnico,
- pravilno piše znana lastna imena bitij,
- pravilno piše svojilne pridevnike, izpeljane iz lastnih imen,
- pravilno piše bližnja zemljepisna lastna imena,
- uporablja pravilna končna ločila,
- pravilno uporablja vejico pri naštevanju,
- pravilno piše glavne in vrstilne števnike (do 100) s številko,
- skrbi za čitljivost in estetskost pisave,
- prepozna svoje in tuje tovrstne pravopisne napake ter jih odpravi.

SLOGOVNO ZMOŽNOST pokaže tako, da:

- izreka isto govorno dejanje na razne načine in določi za vsak izrek ustrezne okoliščine,
- vrednoti vljudnost danih izrekov in jih po potrebi zamenja z vljudnejšimi,
- uporabi okoliščinam ustrezen izrek oziroma ustrezno besedo,

- prepozna svoje in tuje tovrstne slogovne napake ter jih odpravi.
- ZMOŽNOST NEBESEDNEGA SPORAZUMEVANJA pokaže tako, da:
- prepozna pomen nebesednih sporočil,
 - tvori smiselna in nazorna nebesedna sporočila,
 - pri pogovarjanju in govornem nastopanju ustrezno uporablja nebesedne spremljevalce,
 - vrednoti svojo in tujo rabo nebesednih spremljevalcev govorjenja.

Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito metajezikovno zmožnost.

Pokaže jo tako, da razume in uporablja naslednje jezikoslovne izraze:

- prvi/materni in tuji jezik,
- knjižni in neknjižni jezik,
- državni jezik,
- besedilo, poved, beseda, glas, črka,
- velika in mala začetnica,
- pika, vprašaj, klicaj, vejica,
- pozdrav, voščilo, čestitka, vabilo.

B. KNJIŽEVNOST

- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost sprejemanja umetnostnih besedil in tvorjenja besedil o in ob umetnostnih besedilih (»strokovno« in (po)ustvarjalno pisanje, govorjenje).**
 - **Zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil pokaže tako, da:**
 - pove, o čem pripoveduje prebrano književno besedilo,
 - kdo so književne osebe,
 - kje in kdaj se je dogajalo,
 - zakaj se je kaj zgodilo.
 - **Zmožnost zaznavanja in doživljanja poezije/pesmi pokaže tako, da:**
 - s posebej oblikovanim govorom ponazarja razpoloženje pesmi,
 - doživeto deklamira pesem.
 - **Zmožnost prepoznavanja, doživljanja, razumevanja in vrednotenja proze/pravljice pokaže tako, da:**
 - samostojno pripoveduje/piše pravljico in pri tem upošteva njene značilnosti,
 - piše/pripoveduje nadaljevanje pravljice,
 - tvori narobe pravljice,
 - tvori kombinacije dveh pravljic.
 - **Zmožnost predstavljanja, vživljanja v osebo, »poistovetenja« z osebo, privzemanja vloge književne osebe pokaže tako, da:**
 - sodeluje v skupinski dramatizaciji proznega, pesemskega oziroma dramskega besedila,
 - poimenuje svojo književno osebo,
 - govorno ali pisno izrazi čutnodomišljjsko predstavo književne osebe,
 - označi književno osebo s posebej oblikovanim govorom,
 - pojasnjuje vzroke, zakaj je književna oseba kaj storila,
 - pove/napiše nadaljevanje zgodbe.
 - **Zmožnost doživljanja in razumevanja književnega prostora in časa pokaže tako, da:**
 - nariše svojo čutnodomišljjsko predstavo domišljjskega dogajalnega prostora,

- opiše svojo predstavo dogajalnega prostora; pri tem dopolni avtorjeve »opise« s svojo domišljijo,
- nariše svojo čutnodomišljijsko predstavo realističnega dogajalnega prostora,
- opiše svojo predstavo dogajalnega časa; pri tem dopolni avtorjeve »opise« s svojo izkušnjo,
- določi dogajalni čas (nekoč – danes).
- **Zmožnost razumevanja dogajanja in teme pokaže tako, da:**
 - odgovori na vprašanja o besedilu,
 - obnovi književno dogajanje,
 - pripoveduje realistično zgodbo, v kateri je dogajanje podobno tistemu, ki ga pozna iz svojega sveta,
 - tematiko izraža z ilustriranjem pesmi.
- **Zmožnost doživljanja in razumevanja gledališke/lutkovne predstave, radijske igre, risanke pokaže tako, da:**
 - sodeluje v igri vlog,
 - našteje glavne in stranske osebe ogledane lutkovne/gledališke predstave (videoposnetka) ter odgovarja na vprašanja, kaj se je zgodilo, zakaj se je kaj zgodilo,
 - po gledanju otroškega filma/risanke, posnete po literarni predlogi, našteje razlike med enim in drugim medijem,
- **Učenec/učenka skladno s cilji iz tega učnega načrta pridobi literarnovedno znanje.**
 - Pokaže ga tako, da pozna, razume in uporablja literarnovedne izraze, predvidene v ciljih in vsebinah učnega načrta.

4.2. STANDARDI ZNANJA OB ZAKLJUČKU 2. OBDOBJA

A. JEZIK

- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zavest o jeziku, narodu in državi.** Pokaže jo tako, da:
 - poimenuje svoj prvi/materni jezik ter predstavi svoj odnos do njega in njegov položaj v Republiki Sloveniji,
 - predstavi prednosti prvega/maternega jezika pred vsemi drugimi jeziki,
 - predstavi vlogo slovenščine v svojem življenju in svoj odnos do nje,
 - predstavi položaj Slovencev zunaj Republike Slovenije, posebej v Evropski šoli, in okoliščine za njihovo rabo slovenščine,
 - predstavi položaj slovenščine v organih Evropske unije,
 - predstavi okoliščine za rabo knjižnega in neknjižnega jezika.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost pogovarjanja.** Pokaže jo tako, da:
 - sodeluje v tistih vrstah pogovorov, ki so navedene v učnem načrtu, ter v vlogi pobudnega in odzivnega sogovorca tvori ustrezne, učinkovite, smiselne in razumljive replike,
 - razčlenjuje pogovore (predvsem tvarno, okoliščinsko, naklonsko in pomensko),
 - vrednoti pogovore in utemelji svoje mnenje.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost dopisovanja.** Pokaže jo tako, da:

- določi okoliščine nastanka prebranega besedila (npr. sporočevalca, naslovnika, družbeno razmerje sporočevalca do naslovnika),
- določi sporočevalčev namen in s tem vrsto dopisa glede na sporočevalčev namen,
- določi temo, podteme/ključne besede in bistvene podatke,
- vrednoti dopis in utemelji svoje mnenje.
- v vlogi pobudnega in odzivnega dopisovalca piše ustrezne, razumljive in smiselne dopise, določene s tem učnim načrtom,
- razčlenjuje in vrednoti svoje in tuje dopise.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost kritičnega sprejemanja enogovornih neumetnostnih besedil.** Pokaže jo tako, da:
 - določi okoliščine nastanka besedila (npr. sporočevalca, naslovnika, sporočevalčevo čustveno razmerje do predstavljene predmetnosti),
 - določi sporočevalčev namen,
 - določi temo besedila, podteme/ključne besede in bistvene podatke obnovi besedilo,
 - vrednoti besedilo in utemelji svoje mnenje.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost tvorjenja enogovornih neumetnostnih besedil.** Pokaže jo tako, da:
 - tvori (govori ali piše) besedilne vrste, predpisane s tem učnim načrtom; pri tem tvori smiselna, razumljiva, ustrezna in pravilna besedila,
 - vrednoti svoja govornjena ali zapisana besedila, prepozna pomanjkljivosti in odpravi napake.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost selektivnega branja.** Pokaže jo tako, da:
 - poimenuje dano vrsto seznama in pove, katere podatke vsebuje,
 - poimenuje tvorca in naslovnika seznama,
 - predstavi bralčev/uporabnikov namen,
 - poišče dani podatek,
 - uporabi podatke s seznama (npr. jih primerja, razvršča, uporabi za sklepanje o čem ipd.).
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito zmožnost izpolnjevanja obrazcev.** Pokaže jo tako, da:
 - poimenuje dano vrsto obrazca in predstavi njegovo uporabo v vsakdanjem življenju,
 - pravilno izpolni obrazec.
- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito jezikovno in slogovno zmožnost ter zmožnost nebesednega sporazumevanja.**

POIMENOVALNO ZMOŽNOST pokaže tako, da:

 - poimenuje bitja, predmete, dejanja, lastnosti ... s knjižnimi izrazi in se izogiba ponovitvam,
 - razloži besede/besedne zveze iz prebranega/poslušanega besedila,
 - k danim besedam doda njihove protipomenke, sopomenke, nadpomenke in podpomenke ter besede iz iste besedne družine,
 - ob danem korenu navede besede iz iste besedne družine,
 - tvori pridevniške izpeljanke za izvor in namembnost ter samostalniške izpeljanke za nosilca lastnosti, za napravo in za abstraktno lastnost,
 - dopolni in tvori preproste definicije danih besed/pojmov,
 - poišče svoje in tuje tovrstne poimenovalne napake ter jih odpravi.

SKLADENJSKO ZMOŽNOST pokaže tako, da:

- tvori skladenjsko pravilna enogovorna in dvogovorna besedila (upoštevata pomensko in oblikovno razmerje),
- razloži pomen dane povedi/zveze povedi iz prebranega/poslušanega besedila,
- tvori povedi iz niza besed v imenovalni/slovarski obliki,
- dopolni nepopolne povedi s pomensko in oblikovno pravilnimi besedami,
- sprašuje po danih delih povedi,
- spreminja trdilne povedi v nikančne,
- poroča o prvotnem govornem dogodku s premim in z odvisnim govorom,
- v zvezah dveh povedi prepozna in določi časovno, vzročno-posledično, namerno-posledično oziroma pogojno-posledično razmerje ter združi zveze povedi v skladenjsko pravilne zložene povedi s pravilnim veznikom,
- povedi s časovnim oziroma vzročnim veznikom strne v enostavno poved,
- v zvezah povedi odpravi ponovitve,
- v svojih in tujih besedilih poišče tovrstne skladenjske napake in jih odpravi.

PRAVOREČNO ZMOŽNOST pokaže tako, da:

- med govornim nastopanjem in med pogovarjanjem z učiteljem govori knjižno,
- našteje slovenske knjižne samoglasnike in jih v besedah pravilno izgovori,
- v svoji in tuji izreki poišče neknjižne prvine in jih zamenja s knjižnimi.

PRAVOPISNO ZMOŽNOST pokaže tako, da:

- v besedah pravilno zapisuje glasove in glasovne sklope,
- piše predlog ločeno od besede,
- izbere pravilno različico predlogov z/s in k/h,
- piše nikančnico ne ločeno od glagola,
- pravilno deli domače besede,
- pravilno piše glavne in vrstilne števnike do 100 in stotice s številko in z besedami,
- piše začetek povedi z veliko začetnico,
- pravilno piše večbesedna slovenska lastna imena bitij,
- pravilno piše svojilne pridevnike, izpeljane iz lastnih imen,
- pravilno piše znana/slovenska eno-/večbesedna zemljepisna lastna imena,
- pravilno piše znana eno-/večbesedna stvarna lastna imena,
- pravilno piše vrstne pridevnike iz eno-/večbesednih zemljepisnih lastnih imen,
- pravilno piše imena dni in mesecev,
- pravilno piše imena praznikov,
- pravilno piše imena jezikov,
- uporablja pravilna končna ločila v eno- in večstavčnih povedih,
- pravilno uporablja vejico pri naštevanju in med stavki,
- pravilno uporablja ločila in veliko začetnico v premem govoru (s spremnim stavkom pred dobrednim navedkom ali za njim),
- pravilno uporablja oklepaj,
- pravilno piše krajšave (tj. okrajšave, kratice in simbole),
- ustrezno členi besedilo na odstavke,
- piše čitljivo in estetsko,
- zna uporabljati pravopisne priročnike v knjižni in elektronski obliki, pri oblikovanju besedil z računalnikom pa tudi urejevalnike besedil,
- poišče svoje in tuje tovrstne pravopisne napake ter jih odpravi.

SLOGOVNO ZMOŽNOST pokaže tako, da:

- izreka isto govorno dejanje na razne načine in določi za vsak izrek ustrezne

okoliščine.

- vrednoti vljudnost danih izrekov in jih po potrebi zamenja z vljudnejšimi,
 - uporabi okoliščinam ustrezen izrek oziroma ustrezno besedo,
 - isto besedilo priredi za razne naslovnike,
 - poišče svoje in tuje tovrstne slogovne napake, jih odpravi in popravke utemelji.
- ZMOŽNOST NEBESEDNEGA SPORAZUMEVANJA pokaže tako, da:

- prepozna pomen nebesednih sporočil,
- tvori smiselna in nazorna nebesedna sporočila,
- med pogovarjanjem in govornim nastopanjem ustrezno uporablja nebesedne spremljevalce govorjenja,
- med dopisovanjem in pisanjem zavestno uporablja nebesedne spremljevalce pisanja,
- vrednoti svojo in tujo rabo nebesednih spremljevalcev govorjenja in pisanja in pojasni svoje mnenje.

- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito metajezikovno zmožnost.**

Pokaže jo tako, da:

- pri pogovarjanju upošteva
 - o načela uspešnega pogovarjanja in
 - o značilnosti dane vrste pogovorov (npr. zgradbo, besedne in nebesedne prvine),
- pri dopisovanju upošteva
 - o načela uspešnega dopisovanja in
 - o značilnosti dane vrste dopisov (npr. obliko, zgradbo, besedne in nebesedne prvine),
- pri sprejemanju enogovornih besedil upošteva
 - o načela uspešnega sprejemanja in
 - o priporočeno strategijo sprejemanja besedil,
- pri tvorjenju enogovornih besedil upošteva:
 - o načela uspešnega govornega nastopanja oziroma pisanja »spisov«,
 - o priporočeno strategijo sporočanja in
 - o značilnosti dane vrste enogovornih besedil (npr. zgradbo, besedne prvine),
- besedam določi pomenske in oblikovne lastnosti - pri tem uporablja jezikoslovne izraze, navedene v tem učnem načrtu,
- besede razvrsti po skupinah (tj. v besedne vrste oziroma podvrste), skladno z opredelitvijo v tem učnem načrtu,
- določi število odstavkov v besedilu in pojasni svoj odgovor,
- vrednoti členjenost besedila na odstavke in utemelji svoje mnenje,
- v pripovedovalnem besedilu določi uvod, jedro in zaključek ter predstavi njihovo vlogo,
- določi število povedi v besedilu in pojasni svoj odgovor s strokovnimi argumenti,
- v besedilu prepozna in določi pripovedne, vprašalne in vzklične povedi ter utemelji svoje rešitve s strokovnimi argumenti,
- v besedilu prepozna in določi trdilne in nikalne povedi ter utemelji svoje rešitve s strokovnimi argumenti,
- v besedilu prepozna premi govor ter predstavi njegovo sestavo in zapis,
- predstavi skladenjske in pisne razlike med premim in odvisnim govorom,

- dano besedilo uvrsti med zasebna ali javna besedila, utemelji svojo odločitev in predstavi razlike med tema vrstama besedil,
- dano besedilo uvrsti med neuradna ali uradna besedila, utemelji svojo odločitev in predstavi razlike med tema vrstama besedil,
- dano besedilo uvrsti med enogovorna ali dvogovorna besedila, utemelji svojo odločitev in predstavi razlike med tema vrstama besedil,
- razume in uporablja temeljne jezikoslovne izraze, navedene v tem učnem načrtu,
- v svojem in tujem besedilu prepozna poimenovalne, skladijske, pravorečne in pravopisne napake ter jih odpravi; svoje popravke utemelji.

B. KNJIŽEVNOST

Učenec/učenka samostojno govori/piše o književnem besedilu – dokazuje razumevanje, opazuje posamezne sestavine književnega besedila, jih primerja, vrednoti, utemeljuje spoznanja, zagovarja svoje mnenje ... (analiza besedila – cilji) in pogleda na književno besedilo kot na celoto (sintetizira spoznanja o besedilu).

- **Učenec/učenka ima skladno s cilji iz tega učnega načrta razvito recepcijsko zmožnost sprejemanja umetnostnih besedil in tvorjenja besedil o in ob umetnostnih besedilih** (»strokovno« in (po)ustvarjalno pisanje, govorjenje/govorni nastop). Pokaže jo tako, da:
 - odgovori na vprašanja o bistvenih podatkih v prebranem besedilu: o čem pripoveduje književno besedilo, kje in kdaj se je dogajalo, kdo so književne osebe, katere so glavne in katere stranske, zakaj se je kaj zgodilo in katere posledice je imelo ravnanje književnih oseb;
 - loči ljudsko književno besedilo od umetnega, tako da navede avtorja;
 - prepozna in določi pesem/prozo/dramatiko, kar pokaže, tako da navede nekaj značilnosti, po katerih jo/ga je prepoznal, ter navede primer.

A 1. Svojo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književne osebe pokaže tako, da:

- upovedi čutnodomišljijsko predstavo književnih oseb;
- poišče nekaj motivov za ravnanje književnih oseb;
- tvori »manjkajoči del zgodbe«, ki pojasni motive za ravnanje književne osebe.

A 2. Realni in domišljijski dogajalni prostor in čas ločuje in si ustvari njuno domišljijsko-čutno predstavo, kar pokaže tako, da:

- upovedi svojo predstavo dogajalnega prostora/časa;
- upovedi dogajalni čas v preteklosti (nekoč);
- upovedi svojo predstavo realističnega dogajalnega prostora/časa (danes).

A 3. Književnemu dogajanju sledi in ga razume, kar pokaže tako, da:

- odgovarja na vprašanja o poteku dogajanja;
- obnovi/povzame dogodke v književnem besedilu;
- pove/napiše zgodbo s perspektive druge književne osebe
- pove/napiše nadaljevanje zgodbe/predzgodbo;
- našteje nekaj književnih besedil na obravnavano temo.

A 4. Avtorja književnega besedila loči od pripovedovalca, kar pokaže tako, da:

- pove, kdo je književno besedilo napisal in kdo ga pripoveduje.

B 1. Pesem zazna in doživi, kar pokaže tako, da:

- s posebej oblikovanim govorom ponazarja razpoloženje besedila;
- doživeto recitira pesemsko besedilo;
- dopolnjuje verze, ki se rimajo;
- opiše zgradbo (verz, število in dolžina kitic);
- tvori asociacije ob besedi, sopomenke, nenavadne besedne zveze, pomanjševalnice, tvori preproste primere;
- poišče in poimenuje poosebitev/poosebljenje, ponavljanje.

B 2. Receptijsko zmožnost oziroma razumevanje konkretnega besedila pokaže tako, da:

- po pripravi interpretativno bere realistične/fantastične/nesmiselne zgodbe;
- ob izbranih primerih izpostavi značilnosti obravnavanih pripovednih vrst.

Pravljico prepozna in doživi, kar dokaže tako, da ob upoštevanju znanih/obravnavanih značilnosti:

- pripoveduje/piše pravljico/nadaljevanje pravljice ali predzgodbo/narobe pravljico/ kombinacijo dveh pravljic/živalsko pravljico/pravljico z značilnostmi slovenske ljudske pravljice.

Kratko sodobno pravljico prepozna in doživi, kar dokaže tako, da:

- pripoveduje/piše domišljjska besedila, pri katerih je dogajanje razpeto med realni in domišljjski svet.

Realistično pripoved prepozna in doživi, kar dokaže tako, da:

- pripoveduje/piše realistično zgodbo, v kateri je dogajanje podobno tistemu, ki ga pozna iz svojega sveta/v kateri glavni junaki – otroci – rešujejo probleme, pri katerih so odrasli odpovedali;
- krajše prozno besedilo preoblikuje v strip.

B 3. Dramsko besedilo bere/gleda/poslušča in doživi, kar pokaže tako, da:

- sodeluje v domišljjski igri vlog;
- s slušnimi/vidnimi prvini govora ustrezno izraža razpoloženje osebe/dogajanje;
- po gledanju (videoposnetka) gledališke/lutkovne predstave našteje glavne in stranske osebe ter odgovarja na vprašanja, kaj se je zgodilo in zakaj se je kaj zgodilo;
- opiše prvine gledališke/lutkovne predstave (dogajanje, režiser, igralci, posamezna vloga, dejanje/prizor, luč, scena, kostumi ...);

- **Učenec/učenka kot pomoč pri razvijanju receptijske/bralne zmožnosti usvoji tudi določeno literarnovedno znanje. Pokaže ga tako, da pozna, razume in uporablja literarnovedne izraze, predvidene v ciljeh in vsebinah učnega načrta.**

5. VREDNOTENJE ZNANJA, MERILA IN OPISNIKI

Vrednotenje zajema preverjanje in ocenjevanje znanja. Učitelj najprej preveri učenčeve zmožnosti, nato učenca vodi in ugotavlja, kako dobro dosega cilje. Učencu daje povratne informacije, spodbuja samovrednotenje doseganja ciljev, pomaga mu načrtovati delo in razvija zmožnost učenja učenja. Učitelj preverja učenčovo doseganje ciljev med usvajanjem novih ciljev ter po zaključenem učnem sklopu in pred ocenjevanjem.

Poučevanje je tesno povezano z vrednotenjem, saj učitelj vrednoti tisto, kar je učenec usvajal v procesu poučevanja. Pri ocenjevanju upošteva učenčovo vlogo v učnem procesu. Učenec mora poznati kriterije ocenjevanja. Učitelj v procesu ocenjevanja

vrednoti doseganje standardov znanja in učenčev napredek. Učencu da kakovostno in izčrpno povratno informacijo, ki mu pomaga razumeti, kako razvite so njegove zmožnosti, ter spodbuja njihovo nadaljnje razvijanje.

Učenec razvija svoje zmožnosti ves čas izobraževanja, zato mora učitelj v procesu izobraževanja spremljati razvijanje njegovih zmožnosti v daljšem časovnem obdobju. Poučevanje in vrednotenje sta tesno povezana in soodvisna ter spodbujata notranjo motivacijo, kadar učencu omogočimo, da pokaže vse zmožnosti. Ob tem ovrednotimo njegov napredek ter ga seznanimo s tem, kako napreduje k zastavljenim ciljem. Vrednotenje naj bo zato pozitivna izkušnja, gradi naj samozaupanje in naj bo del dialoga med učiteljem in učencem.

A. JEZIK

Učitelj vrednoti učenčevo sporazumevalno zmožnost, to je zmožnost sprejemanja in tvorjenja raznih besedil. Vrednoti zmožnost poslušanja, govorjenja, branja in pisanja besedil tistih besedilnih vrst, ki so določene z učnim načrtom. Ob različnih besedilih vrednoti učenčevo poimenovalno, skladijsko, pravopisno, slogovno in metajezikovno zmožnost, ob govornem nastopanju in pogovarjanju še učenčevo pravorečno zmožnost in zmožnost nebesednega sporazumevanja. Pri pouku učenec ves čas razvija svoje sporazumevalne zmožnosti, zato morata učitelj in učenec v procesu izobraževanja z različnimi pristopi spremljati in preverjati razvijanje te zmožnosti. Skupaj ugotavljata učenčev napredek; pomembno je učenčevo samovrednotenje (učenec presoja učinek pridobljenega procesnega in vsebinskega znanja na svojo sporazumevalno zmožnost)

B. KNJIŽEVNOST

Pri pouku književnosti učenec ves čas razvija svojo recepcijsko zmožnost, zato morata učitelj in učenec v procesu izobraževanja z različnimi pristopi spremljati in preverjati razvijanje te zmožnosti. Ob tem skupaj ugotavljata učenčev napredek in načrtujeta nadaljnje delo.

Učitelj vrednoti učenčevo zmožnost književnega branja/recepcijsko zmožnost, tako da vrednoti učenčeve odgovore, s katerimi ta v skladu s cilji in pričakovanimi dosežki v učnem načrtu dokazuje zmožnost samostojnega razumevanja, vrednotenja književnega besedila in medbesedilnega primerjanja književnih besedil.

Učitelj vrednoti učenčevo tvorjenje/(po)ustvarjanje ob umetnostnem besedilu, tako da vrednoti izbrano (skupna izbira učitelja in učenca) učenčevo *pisanje, interpretativno branje in govorni nastop* glede na cilje in standarde v učnem načrtu.

5.1 MERILA/KRITERIJI IN OPISNIKI ZA VREDNOTENJE ZNANJA/ UČENČEVIH UČNIH DOSEŽKOV PRI PREDMETU SLOVENŠČINA

5.1.1 Smernice k formativnemu in sumativnemu ocenjevanju ob koncu prvega IN DRUGEGA POLLETJA – ŠOLSKO POROČILO

Šolsko poročilo (v nadaljnjem besedilu: šolsko poročilo) je del sistema orodij za ocenjevanje, ki se uporablja v evropskih šolah in pomeni popolni profil otroka (ne samo zbirke ocen) s formativnimi in sumativnimi ocenjevanji učnih procesov in z rezultati prvega in drugega polletja.

Šolsko poročilo je napisano tako, da poudarja otrokova močna področja in navaja področja, ki jih je treba še razviti.

Šolsko poročilo je kombinacija ocenjevalne lestvice, pisnih komentarjev/pripomb in opisov otrokovih močnih področij ter področij za nadaljnji razvoj.

V šolskem poročilu se beleži stopnjo doseganja učnih ciljev (kroskurikularno in po predmetih). Učni cilji in kompetence so določeni v učnih načrtih predmetov.

Učitelj (razrednik) pri izpolnjevanju 1. strani šolskega poročila uporablja Splošna merila za vrednotenje/ocenjevanje kroskurikularnih učnih področij.

Učitelji pri posameznih predmetih (tudi pri predmetu slovenščina) uporabljajo Splošna merila/opisnike za vrednotenje/ocenjevanje (glej poglavje 5.1.2) in Specifična merila/opisnike za vrednotenje/ ocenjevanje (glej poglavji 5.1.3 in 5.1.4).

Ocenjujeta se 1. jezik (L1) in 2. jezik (L2), pri čemer se upošteva dva vidika:

- Operativne cilje (poslušanje in razumevanje, govorjenje, branje in razumevanje, pisanje);
- Jezikovnovedni razvoj (na ravni rabe: slovnica, pravopis; fonologija; besedilne vrste, besedišče ...). Pri predmetu slovenščina se upošteva tudi vidik: literarnovedni razvoj (na ravni rabe: literarnovedni pojmi; literarne zvrsti in vrste; besedišče ...).

Učenci in starši šolsko poročilo prejmejo dvakrat letno (za predmet slovenščina glej poglavje 5.1.5). V drugem polletju bodo vključeni rezultati (ob lestvici) prvega polletja, tako da bo prikazan učenčev napredek.

Končno odločitev glede napredovanja učenca v višji razred ima razredni svet.

Učenci z individualnim učnim načrtom prejmejo enaka šolska poročila kot drugi učenci. V šolskem poročilu se označi, da je učenec ocenjen tudi glede na cilje njegovega individualnega učnega načrta.

5.1.2 Splošna merila in opisniki za doseganje ciljev predmeta SLOVENŠČINA

	+	++	+++	++++
Razumevanje	Kaže slabo razumevanje konceptov. Velike vrzeli pri doseganju kompetenc. Ni sposoben graditi na naučenem in ni zmožen nadaljevati.	Delno razumevanje. Vrzeli pri doseganju kompetenc. Kompetenco je treba še razvijati in se urediti v njej.	Dobro razumevanje. Ostaja nekaj vrzeli. Nadaljnje razvijanje kompetence je mogoče.	Zelo dobro razumevanje. Visoki dosežki. Učenec je snov sposoben razložiti drugim.
Točnost	Nepravilni rezultati, veliko napak zaradi nerazumevanja.	Pogoste napake, ki jih večinoma povzročata nerazumevanje.	Napake so redke, povzročata pa jih nepozornost ali nerazumevanje.	Natančno delo. Redke napake.
Samostojnost	Zelo odvisen od učiteljeve pomoči.	Običajno dela pod vodstvom učitelja ali drugega učenca.	Dela skoraj samostojno, včasih potrebuje spodbudo.	Dela samostojno, kaže zaupanje vase.
Raba/uporaba	Ni sposoben <i>rabe/izkazovanja kompetence</i> v običajnih ali preprostih okoliščinah.	Sposoben <i>rabe/izkazovanja kompetence</i> v običajnih ali preprostih okoliščinah.	Samozavestna <i>raba/izkazovanje kompetence</i> . Raba naučenih strategij.	<i>Raba/izkazovanje kompetence</i> v različnih situacijah in kontekstih. Ustvarjanje lastnih strategij.

5.1.3 specifična Merila in opisniki za vrednotenje v 1. obdobju

A. SPECIFIČNA MERILA IN OPISNIKI ZA VREDNOTENJE GOVORNIH NASTOPOV

NEUMETNOSTNO BESEDILO

	+	++	+++	++++
Utemeljitev izbora teme 20 %	Utemeljitev izbora teme in predstavitev sta v veliki meri neustrezni. Učenčev osebni odziv in vrednotenje izbora sta zelo slabo razvidna.	Utemeljitev izbora teme in predstavitev sta deloma ustrezni. Učenčev osebni odziv in vrednotenje izbora se kažeta le mestoma.	Utemeljitev izbora teme in predstavitev sta prepričljivi, zanimivi. Učenčev osebni odziv in vrednotenje izbora sta večinoma razvidna.	Utemeljitev in predstavitev izbora teme sta zelo prepričljivi, zanimivi, izvirni. Učenčev osebni odziv in vrednotenje izbora sta jasno razvidna.
Vsebinska ustreznost 20 %	Vsebine skoraj ni oz. je nepopolna, nepovezana celota. Besedilo malo sporoča, učenec le posnema. Tipične značilnosti besedilne vrste večinoma niso upoštevane.	Vsebina je še primerna, vezana na naslov. Mestoma je obravnavana doživeto in je še členjena na manjše enote (uvod, jedro, zaključek). Tipične značilnosti besedilne vrste so deloma upoštevane.	Vsebina je večinoma primerna, vezana na naslov. V veliki meri je obravnavana doživeto, celovito in je dokaj ustrezno, logično, smiselno členjena na manjše enote. Tipične značilnosti besedilne vrste so v veliki meri upoštevane.	Vsebina je v celoti primerna, ustrezno vezana na naslov. Obravnavana je zelo doživeto, celovito. Ustrezno, logično, smiselno je členjena na manjše enote. Tipične značilnosti besedilne vrste so v celoti upoštevane.
Prosto in naravno govorjenje	Pri govorjenju si učenec ves čas pomaga z zapisanim besedilom;	Govorjenje je le mestoma prosto, ni tekoče. Ponekod je	Govorjenje je večinoma prosto, razumljivo, dokaj naravno in	Govorjenje je popolnoma prosto, razumljivo, naravno in

30 %	govori manj razločno ali nenaravno, neprepričljivo.	nerazumljivo, nenaravno. Govor je v veliki meri monoton, neprepričljiv in nesproščen.	tekoče. Učenčev govor je zanimiv, večinoma zavzet, prepričljiv in sproščen.	tekoče. Učenčev govor je zelo zanimiv, zavzet, prepričljiv in sproščen.
Upoštevanje zvočnih in vidnih prvin govora	Govorjenje je večinoma nerazločno, pretiho; glasovno valovanje in stavčna intonacija večinoma neustrezna. Slikovnega gradiva in drugih vidnih spremljevalcev govorenja je zelo malo ali niso ustrezno uporabljeni. Očesni stik s poslušalci je slab, učenec večinoma ne spremlja njihovega odziva. Drža, mimika, celoten vtis na poslušalca so večinoma neustrezni. Slabo upošteva časovne omejitve.	Govorjenje je ponekod nerazločno in pretiho; glasovno valovanje in stavčna intonacija sta le delno ustrezna. Slikovno gradivo in drugi vidni spremljevalci govorenja so delno ustrezno uporabljeni. Premalo pozornosti posveča ohranjanju očesnega stika s poslušalci in spremljanju njihovega odziva. Drža, mimika, celoten vtis na poslušalca so le delno primerni. Deloma upošteva časovne omejitve.	Govorjenje je večinoma razločno, glasno; glasovno valovanje in stavčna intonacija sta večinoma ustrezna. Pripravljeno slikovno gradivo in vidne spremljevalce govorenja dokaj primerno uporablja. Večinoma ohranja očesni stik s poslušalci, spremlja njihov odziv. Drža, mimika, celoten vtis na poslušalca so še ustrezni. Upošteva časovne omejitve.	Govorjenje je zelo razločno, dovolj glasno; glasovno valovanje popolnoma primerno, stavčna intonacija ustrezna. Učinkovito in primerno uporablja pripravljeno slikovno gradivo in vidne spremljevalce govorenja. Učenec zelo dobro ohranja očesni stik s poslušalci in spremlja njihov odziv. Drža, mimika, celoten vtis na poslušalca so popolnoma ustrezni. Natančno upošteva časovne omejitve.
20 %				

<p>Jezikovna pravilnost in ustreznost</p> <p>10 %</p>	<p>Učenčevo izražanje je okorno in skopo zaradi skromnega obsega besedišča in ponavljanja skladenjskih vzorcev. Veliko slovničnih in pravorečnih napak. Besedilo je pravorečno in pomensko v veliki meri neustrezno in nenatančno. Zelo pomanjkljiva izrazna pestrost, neustrezna raba strokovnih pojmov.</p>	<p>Učenec sicer govori knjižno, uporablja še primerno, a skromnejše besedišče. Raba besednih oblik in zgradba povedi sta sprejemljivi, a ne brez pomanjkljivosti. Besedilo je pravorečno in pomensko deloma ustrezno, a nenatančno. Pomanjkljiva izrazna pestrost, neustrezna raba strokovnih pojmov.</p>	<p>Učenec govori večinoma knjižno, uporablja primerno besedišče, dokaj pravilne besedne oblike. V večini upošteva obravnavana pravila. Besedilo je pravorečno in pomensko ustrezno in natančno. Primerna izrazna pestrost, dokaj ustrezna raba strokovnih pojmov.</p>	<p>Učenec dosledno uporablja knjižni jezik, manjše napake sam popravi. Uporablja pravilno, primerno in bogato besedišče. Besedilo je skladenjsko in slogovno ustrezno, prav tako pravorečno in pomensko. Kaže se izvirna izrazna pestrost, popolnoma ustrezno rabi strokovne pojme.</p>
---	---	---	---	---

DEKLAMACIJA

	+	++	+++	++++
<p>Ustreznost memoriranja</p> <p>30 %</p>	<p>Učencu se pri deklamiranju zatika, dela neustrezne daljše premore, veliko napak; kljub pomoči s težavo izpelje do konca.</p>	<p>Deklamacija vsebuje precej napak. Premori so deloma ustrezni; z učiteljevo pomočjo izvede do konca.</p>	<p>Z nekaj napakami (največ 3), s samostojnimi popravki; z zadovoljivimi premori, samostojno izvede do konca.</p>	<p>Brez napak, z ustreznimi premori; učenec deklamacijo izvede popolnoma samostojno.</p>
<p>Razumljivost in doživetost</p>	<p>Učenec deklamira popolnoma nedoživeto, brez prvin nebesedne govornice.</p>	<p>Učenec deklamira delno nedoživeto, uporablja nekaj prvin nebesedne govornice.</p>	<p>Učenec deklamira doživeto, vključuje prvine nebesedne govornice, še delna</p>	<p>Učenec deklamira zelo doživeto in izvirno, premišljeno in učinkovito uporablja</p>

30 %			neskladnost z besedilom.	prvine nebesedne govornice.
Ustrezna hitrost 25 %	Učenec zelo slabo prilagaja hitrost vsebini.	Učenec delno prilagaja hitrosti vsebini.	Učenec dobro prilagaja hitrost vsebini.	Učenec zelo dobro prilagaja hitrost vsebini.
Ustrezni register, intonacija in barva 15 %	Register, intonacija in barva niso ustrezni.	Register, intonacija in barva so deloma ustrezni.	Register, intonacija in barva so ustrezni.	Register, intonacija in barva so popolnoma ustrezni.

B. SPECIFIČNA MERILA IN OPISNIKI ZA VREDNOTENJE PISNIH IZDELKOV

NEUMETNOSTNO BESEDILO

		+	++	+++	++++
Ustreznost besedilni vrsti		Besedilo vsebuje zelo malo elementov besedilne vrste, sporočevalčev namen je zelo težko prepoznaven.	Besedilo le delno upošteva elemente besedilne vrste, le stežka zaznamo jasen sporočevalčev namen.	Besedilo vsebuje večino elementov zahtevane besedilne vrste, sporočevalčev namen ni dosledno izražen in jasen.	Besedilo popolnoma ustreza zahtevani besedilni vrsti, sporočevalčev namen je popolnoma jasen.
20 %					
Ustreznost podatkov	zaporedje	Podatki so večinoma neustrezno razvrščeni, celo izpuščeni.	Podatki so le delno ustrezno razvrščeni.	Podatki dogajanja so večinoma ustrezno razvrščeni.	Podatki so popolnoma ustrezno razvrščeni in izraženi.
30 %					
Ustrezna uporaba ključnih podatkov		Ključni podatki so zelo pomanjkljivo uporabljeni in izraženi.	Ključni podatki so pomanjkljivo uporabljeni in izraženi.	Ključni podatki so večinoma zajeti in ustrezno podani.	Ključni podatki so v celoti zajeti in ustrezno predstavljeni.
30 %					
Jezikovna in pravopisna pravilnost		V besedilu je zelo veliko pravopisnih napak, skladijsko je zelo pomanjkljivo in revno.	Besedilo izraža pomanjkljivo znanje pravopisa, deloma revno poimenovalno zmožnost in okorno skladijsko obliko.	V besedilu so še manjše pravopisne pomanjkljivosti, poimenovalno in skladijsko je dokaj dobro podano.	Besedilo je pravopisno pravilno, upošteva skladijske zakonitosti in izkazuje zelo dobro poimenovalno zmožnost.
20 %					

OB UMETNOSTNEM BESEDILU, NPR. PRAVLJICI ALI PRIPOVEDI OB KONCU 1. OBDOBJA

	+	++	+++	++++
Razumevanje	Učenec kaže slabo razumevaje vsebine in	Učenec kaže delno razumevaje vsebine in	Učenec kaže dobro razumevaje vsebine in	Učenec kaže zelo dobro razumevaje vsebine in

40 %	pomena književnega besedila.	pomena književnega besedila.	pomena književnega besedila.	pomena književnega besedila.
Književno znanje	Slabo poznavanje tipičnosti književnega besedila. Slabo izkazovanje književnega znanja.	Delno ustrezno poznavanje tipičnosti književnega besedila. Delno ustrezno izkazovanje književnega znanja.	Dobro poznavanje tipičnosti književnega besedila. Dobro izkazovanje književnega znanja.	Zelo dobro poznavanje tipičnosti književnega besedila. Zelo dobro izkazovanje književnega znanja.
30 %				
Poustvarjalnost	Sposobnost uporabe pisnih okvirov za izražanje lastnih idej je na nizki ravni.	Delno ustrezna uporaba pisnih okvirov za izražanje lastnih idej.	Smiselna uporaba pisnih okvirov za izražanje lastnih idej.	Zelo dobra uporaba pisnih okvirov za izražanje lastnih idej.
20 %				
Jezikovna in pravopisna pravilnost	V besedilu je veliko težjih napak, ki se ponavljajo.	Napake v besedilu pogoste, prevladujejo lažje.	V besedilu je nekaj lažjih napak.	Natančno delo, napak skoraj ni.
10 %				

5.1.4. specifična Merila in opisniki za vrednotenje v 2. obdobju

A. SPECIFIČNA MERILA IN OPISNIKI ZA VREDNOTENJE GOVORNIH NASTOPOV

NEUMETNOSTNO BESEDILO

	+	++	+++	++++
10 % Utemeljitev izbora teme	Utemeljitev izbora teme in predstavitev sta v veliki meri neustrezni. Učenčev osebni odziv in vrednotenje izbora sta zelo slabo razvidna.	Utemeljitev izbora teme in predstavitev sta deloma ustrezni. Učenčev osebni odziv in vrednotenje izbora se kažeta le mestoma.	Utemeljitev izbora teme in predstavitev sta prepričljivi, zanimivi. Učenčev osebni odziv in vrednotenje izbora sta večinoma razvidna.	Utemeljitev in predstavitev izbora teme sta zelo prepričljivi, zanimivi, izvirni. Učenčev osebni odziv in vrednotenje izbora sta jasno razvidna.
20 % Vsebinska ustreznost	Vsebine skoraj ni oz. je nepopolna, nepovezana celota. Besedilo malo sporoča, učenec le posnema. Tipične značilnosti besedilne vrste večinoma niso upoštevane.	Vsebina je še primerna, vezana na naslov. Mestoma je obravnavana doživeto in je še členjena na manjše enote (uvod, jedro, zaključek). Tipične značilnosti besedilne vrste so deloma upoštevane.	Vsebina je večinoma primerna, vezana na naslov. V veliki meri je obravnavana doživeto, celovito in je dokaj ustrezno, logično, smiselno členjena na manjše enote. Tipične značilnosti besedilne vrste so v veliki meri upoštevane.	Vsebina je v celoti primerna, ustrezno vezana na naslov. Obravnavana je zelo doživeto, celovito. Ustrezno, logično, smiselno je členjena na manjše enote. Tipične značilnosti besedilne vrste so v celoti upoštevane.
Prosto in naravno govorjenje	Pri govorjenju si učenec ves čas pomaga z zapisanim besedilom;	Govorjenje je le mestoma prosto, ni tekoče. Ponekod je	Govorjenje je večinoma prosto, razumljivo, dokaj naravno in	Govorjenje je popolnoma prosto, razumljivo, naravno in

20 %	govori manj razločno ali nenaravno, neprepričljivo.	nerazumljivo, nenaravno. Govor je v veliki meri monoton, neprepričljiv in nesproščen.	tekoče. Učenčev govor je zanimiv, večinoma zavzet, prepričljiv in sproščen.	tekoče. Učenčev govor je zelo zanimiv, zavzet, prepričljiv in sproščen.
30 %	Upoštevanje zvočnih in vidnih prvin govora Govorjenje je večinoma nerazločno, pretiho; glasovno valovanje in stavčna intonacija večinoma neustrezna. Slikovnega gradiva in drugih vidnih spremljevalcev govorenja je zelo malo ali niso ustrezno uporabljeni. Očesni stik s poslušalci je slab, učenec večinoma ne spremlja njihovega odziva. Drža, mimika, celoten vtis na poslušalca so večinoma neustrezni. Slabo upošteva časovne omejitve.	Govorjenje je ponekod nerazločno in pretiho; glasovno valovanje in stavčna intonacija sta le delno ustrezna. Slikovno gradivo in drugi vidni spremljevalci govorenja so delno ustrezno uporabljeni. Premalo pozornosti posveča ohranjanju očesnega stika s poslušalci in spremljanju njihovega odziva. Drža, mimika, celoten vtis na poslušalca so le delno primerni. Deloma upošteva časovne omejitve.	Govorjenje je večinoma razločno, glasno; glasovno valovanje in stavčna intonacija sta večinoma ustrezna. Pripravljeno slikovno gradivo in vidne spremljevalce govorenja dokaj primerno uporablja. Večinoma ohranja očesni stik s poslušalci, spremlja njihov odziv. Drža, mimika, celoten vtis na poslušalca so še ustrezni. Upošteva časovne omejitve.	Govorjenje je zelo razločno, dovolj glasno; glasovno valovanje popolnoma primerno, stavčna intonacija ustrezna. Učinkovito in primerno uporablja pripravljeno slikovno gradivo in vidne spremljevalce govorenja. Učenec zelo dobro ohranja očesni stik s poslušalci in spremlja njihov odziv. Drža, mimika, celoten vtis na poslušalca so popolnoma ustrezni. Natančno upošteva časovne omejitve.
Jezikovna pravilnost in	Učenčevo izražanje je okorno in skopo zaradi	Učenec sicer govori knjižno, uporablja še	Učenec govori večinoma knjižno,	Učenec dosledno uporablja knjižni jezik,

ustreznost	skromnega obsega besedišča in ponavljanja skladijskih vzorcev. Veliko slovničnih in pravorečnih napak. Besedilo je pravorečno in pomensko v veliki meri neustrezno in nenatančno. Zelo pomanjkljiva izrazna pestrost, neustrezna raba strokovnih pojmov.	primerno, a skromnejše besedišče. Raba besednih oblik in zgradba povedi sta sprejemljivi, a ne brez pomanjkljivosti. Besedilo je pravorečno in pomensko deloma ustrezno, a nenatančno. Pomanjkljiva izrazna pestrost, neustrezna raba strokovnih pojmov.	uporablja primerno besedišče, dokaj pravilne besedne oblike. V večini upošteva obravnavana pravila. Besedilo je pravorečno in pomensko ustrezno in natančno. Primerna izrazna pestrost, dokaj ustrezna raba strokovnih pojmov.	manjše napake sam popravi. Uporablja pravilno, primerno in bogato besedišče. Besedilo je skladijsko in slogovno ustrezno, prav tako pravorečno in pomensko. Kaže se izvirna izrazna pestrost, popolnoma ustrezno rabi strokovne pojme.
20 %				

DEKLAMACIJA

	+	++	+++	++++
Ustreznost memoriranja	Učencu se pri deklamiranju zatika, dela neustrezne daljše premore, veliko napak; kljub pomoči s težavo izpelje do konca.	Deklamacija vsebuje precej napak. Premori so deloma ustrezni; z učiteljevo pomočjo izvede do konca.	Z nekaj napakami (največ 3), s samostojnimi popravki; z zadovoljivimi premori, samostojno izvede do konca.	Brez napak, z ustreznimi premori; učenec deklamacijo izvede popolnoma samostojno.
20 %				
Razumljivost in doživetost	Učenec deklamira popolnoma nedoživeto, brez prvin nebesedne govornice.	Učenec deklamira delno nedoživeto, uporablja nekaj prvin nebesedne govornice.	Učenec deklamira doživeto, vključuje prvine nebesedne govornice, še delna	Učenec deklamira zelo doživeto in izvirno, premišljeno in učinkovito uporablja

30 %			neskladnost z besedilom.	prvine nebesedne govornice.
Ustrezna hitrost 20 %	Učenec zelo slabo prilagaja hitrost vsebini.	Učenec delno prilagaja hitrosti vsebini.	Učenec dobro prilagaja hitrost vsebini.	Učenec zelo dobro prilagaja hitrost vsebini.
Ustrezni register, intonacija in barva 30 %	Register, intonacija in barva niso ustrezni.	Register, intonacija in barva so deloma ustrezni.	Register, intonacija in barva so ustrezni.	Register, intonacija in barva so popolnoma ustrezni.

B. SPECIFIČNA MERILA IN OPISNIKI ZA VREDNOTENJE PISNIH IZDELKOV

NEUMETNOSTNO BESEDILO

	+	++	+++	++++
Ustreznost besedilni vrsti 10 %	Besedilo vsebuje zelo malo elementov besedilne vrste, sporočevalčev namen je zelo težko prepoznaven.	Besedilo le delno upošteva elemente besedilne vrste, le stežka zaznamo jasen sporočevalčev namen.	Besedilo vsebuje večino elementov zahtevane besedilne vrste, sporočevalčev namen ni dosledno izražen in jasen.	Besedilo popolnoma ustreza zahtevani besedilni vrsti, sporočevalčev namen je popolnoma jasen.
Ustrezna členjenost besedila 20 %	Podatki so večinoma neustrezno razvrščeni, celo izpuščeni.	Podatki so le delno ustrezno razvrščeni.	Podatki dogajanja so večinoma ustrezno razvrščeni.	Podatki so popolnoma ustrezno razvrščeni in izraženi.
Razvijanje teme 40 %	Ključni podatki so zelo pomanjkljivo uporabljeni in izraženi.	Ključni podatki so pomanjkljivo uporabljeni in izraženi.	Ključni podatki so večinoma zajeti in ustrezno podani.	Ključni podatki so v celoti zajeti in ustrezno predstavljeni.
Jezikovna in pravopisna pravilnost	V besedilu je zelo veliko pravopisnih napak, skladijsko je zelo	Besedilo izraža pomanjkljivo znanje pravopisa, deloma	V besedilu so še manjše pravopisne pomanjkljivosti,	Besedilo je pravopisno pravilno, upošteva skladijske zakonitosti

30 %	pomanjkljivo in revno.	revno poimenovalno zmožnost in okorno skladijsko obliko.	poimenovalno in skladijsko je dokaj dobro podano.	in izkazuje zelo dobro poimenovalno zmožnost.
------	------------------------	--	---	---

OB UMETNOSTNEM BESEDILU, NPR. PRAVLJICI

	+	++	+++	++++
Razumevanje 30 %	Učenec slabo razume književno besedilo. Reprodukcijska celotnega književnega besedila.	Učenec delno razume književno besedilo. Reprodukcijska posameznih delov književnega besedila.	Učenec dobro razume književno besedilo. Interpretacijska književnega besedila v preprosti situaciji.	Učenec zelo dobro razume književno besedilo. Interpretacijska književnega besedila v kompleksnih situacijah.
Uporaba književnega znanja 30 %	Slabo poznavanje tipičnosti književnega besedila. Sposobnost uporabe književnega znanja je na zelo nizki ravni.	Delno ustrezno poznavanje tipičnosti književnega besedila. Književno znanje uporablja na zadovoljiv način.	Dobro poznavanje tipičnosti književnega besedila. Samozavestno uporablja književno znanje.	Zelo dobro poznavanje tipičnosti književnega besedila. Raba književnega znanja v različnih situacijah in kontekstih.
Osebni odziv in prepričljivost 25 %	Slabo pokaže osebni odziv, ni prepričljiv. Neustrezna raba besedišča.	Delno pokaže osebni odziv, nizka stopnja prepričljivosti. Delno ustrezna raba besedišča.	Primerna raven izkazovanja osebnega odziva in prepričljivosti. Ustrezna raba besedišča.	Izvirnost in ustvarjalnost pri izkazovanju odziva, visoka stopnja prepričljivosti. Bogato besedišče.
Zgradba besedila in jezikovna pravilnost 15%	Členjenost besedila je zelo slaba. Veliko napak.	Besedilo ni v celoti ustrezno členjeno. Pogoste napake.	Zgradba besedila je ustrezna. Napake so redke.	Zgradba je popolnoma ustrezna, tudi izvirna. Napake so zelo redke.

OB UMETNOSTNEM BESEDILU

	+	++	+++	++++
Razumevanje 30 %	Izkazuje zelo omejeno razumevanje. Pri predstavitvi vsebine zaobjame le glavni pojem.	Izkazuje omejeno razumevanje. Zaobjame le posamezne pojme, ki so potrebni za predstavitev.	Izkazuje ustrezno razumevanje. Zaobjame večino pomembnih pojmov, ki so potrebni za jasno predstavitev.	Izkazuje popolno razumevanje. Zaobjame vse pomembne pojme, ki so potrebni za jasno predstavitev.
Osebni odziv in prepričljivost 30 %	Besedilo je le delno razumljivo in vsebinsko neprepričljivo. Uporabljen je zelo skromen nabor jezikovnih izraznih sredstev.	Besedilo je večinoma razumljivo, a manj natančno in vsebinsko manj prepričljivo. Uporabljen je omejen nabor jezikovnih izraznih sredstev.	Besedilo je razumljivo in vsebinsko prepričljivo, a manj natančno. Uporabljen je ustrezen nabor jezikovnih izraznih sredstev.	Besedilo je izvirno, razumljivo, vsebinsko prepričljivo in natančno. Uporabljen je pester nabor jezikovnih izraznih sredstev.
Uporaba književnega znanja 20 %	Besedilo ne ustreza besedilni vrsti. Le redko uporablja ustrezno strokovno izrazje.	Upoštevana je samo osnovna značilnost besedilne vrste. Le deloma uporablja ustrezno strokovno izrazje.	Določena značilnost besedilne vrste ni upoštevana. Večinoma uporablja ustrezno strokovno izrazje.	Vsebina povsem ustreza besedilni vrsti. V celoti uporablja ustrezno strokovno izrazje.
Zgradba besedila in jezikovna pravilnost 20 %	Besedilo ni ustrezno členjeno, razmerje med sporočilnimi deli ni izraženo. Prisotnih je precej pravopisnih napak, ki motijo razumevanje.	Besedilo je le delno členjeno, razmerje med sporočilnimi deli ni ustrezno izraženo. Prisotne so pogoste pravopisne napake.	Besedilo je ustrezno členjeno, razmerje med sporočilnimi deli je slabše izraženo. Prisotnih je nekaj manjših pravopisnih napak.	Besedilo je ustrezno členjeno, koherentno in pravopisno pravilno.

5.1.5 Šolsko poročilo za predmet slovenščina

EVROPSKA ŠOLA:

.....

Ime in priimek učenca:

.....

Razred:

Učno področje	Učni dosežek		Učenčeva močna področja	Področja, ki jih je treba še razviti
	1. ocenjevalno obdobje	2. ocenjevalno obdobje		
1. jezik (L1): SLOVENŠČINA ★ Učitelj:				
Poslušanje in razumevanje				
Govorjenje				
Branje in razumevanje				
Pisanje				
Jezikovnovedni razvoj (na ravni rabe)				
Literarnovedni razvoj (na ravni rabe)				

++++ Učni cilji so popolnoma doseženi.

+++ Učni cilji so zadovoljivo doseženi.

++ Učni cilji so delno doseženi.

+ Učni cilji še niso doseženi.

★ Individualni učni načrt

5.1.6 PORTFOLIO/LISTOVNIK/MAPA UČENCA (Vir: School Report, 2013-09-D-38 (prevod))

Portfolio je sistematična zbirka učenčevih izdelkov, ki kažejo njegov trud, napredek in dosežke na enem ali več področjih. Učenci se odločajo o tem, kateri izdelki bodo vloženi v portfolio, kar učencem omogoča, da načrtujejo svoj napredek pri učenju. Omogoča jim odkriti, kaj na različnih stopnjah učnega procesa vedo, kaj razumejo, kaj lahko dosežejo in kako se ob tem počutijo. S portfoliom si lahko učenci zastavijo učne cilje, te cilje redno pregledujejo in prevzamejo odgovornost za lastno učenje. Učitelju dajejo celostno sliko učenca in omogočajo šolski skupnosti, da ima pri učenčevem učenju vlogo ozaveščenega partnerja.

Izdelke za vložitev v portfolio izbere učenec sam. Ta postopek je temeljnega pomena za razvoj samovrednotenja. Učitelj na tankočuten način zagotavlja učencu vodstvo in podporo pri razvijanju/izboljšanju samovrednotenja.

Učitelji morajo učencu pomagati, da sestavi lastni portfolio, pri tem pa morajo delovati kot vodniki in kritični prijatelji. S tem bodo učencu pomagali sprejemati razumne odločitve o tem, kaj vključiti.

A) CILJI IN NAMEN

- | Za preverjanje in beleženje razvoja in napredka v določenem časovnem obdobju.
- | Za ustvarjanje celostne slike o učenčevih dosežkih.
- | Za ustvarjanje ustreznih pogojev za učenčevo samovrednotenje.
- | Za pomoč učencem in učiteljem pri določanju in vzpostavitvi individualnih ciljev.
- | Za razvoj zavedanja o lastni identiteti.
- | Za vzpodbujanje razmišljanja in zavedanja, kaj učenec ve in kaj lahko doseže.

Portfolio pomaga učitelju, učencu in staršem, da ocenijo in ovrednotijo, kako učenec razvija svoje zmožnosti. Namen portfolia je podajanje celovitih informacij o učencu s poudarkom na napredku.

Portfolio ni edino orodje za ocenjevanje, toda skupaj z drugimi orodji tvori sistem za spremljanje in vrednotenje učenčevega razvoja ter pomaga pri prikazu učinkovitosti poučevanja in učenja.

Glavni deli portfolia:

- | Zunanja merila za portfolio so vključena v 3. poglavje VSEBINA (kateri izdelek bo vključen v portfolio).
- | Učenec določi notranja merila za portfolio (kateri posebni izdelki bodo vključeni in samovrednotenje izbire).
- | Učitelj in učenec skupaj razmislita o merilih za kakovostno delo in jih izbereta. Ti sezname se pregledujejo med šolskim letom, medtem ko se učenec razvija in uči.
- | Učenec redno izbira izdelke za svoj portfolio in prevzema odgovornost za presojo kakovosti lastnega dela.
- | Portfolio mora vsebovati izdelke, ki predstavljajo učenčev razvoj.

B) SHRANJEVANJE IN PRENOS PORTFOLIA

Portfolio iz predšolskega obdobja bo predan učitelju v 1. razredu primarne stopnje, učencu pa bo vrnjen na začetnem sestanku učitelja s starši v mesecu novembru.

Učenec oblikuje portfolio za dveletno obdobje (v 1. in 2. razredu). Ta portfolio bo predan učitelju v 3. razredu, učencu pa bo vrnjen na začetnem sestanku učitelja s starši v mesecu novembru.

Učenec oblikuje portfolio za dveletno obdobje (v 3. in 4. razredu). Ta portfolio bo predan učitelju v 5. razredu, učencu pa bo vrnjen na začetnem sestanku učitelja s starši v mesecu novembru.

Učenec oblikuje portfolio za enoletno obdobje (v 5. razredu). Vsebina 6. razdobja tega portfolia bo predana razredniku 1. razreda na sekundarni stopnji.

C) VSEBINA

Portfolio zajema tri učenčeva vsebinska področja: učenčev življenjepis, učenčev razvoj in vrednotenje. Vsebuje vzorce izdelkov, ki jih je izbral učenec, pri vseh predmetih in ubeseditve njegovega samovrednotenja sebe kot osebe in sebe v stiku z drugimi.

Tu je opisan pričakovani minimum vsebine portfolia in podatki o tem, kdaj naj bo kateri od izdelkov vključen v portfolio. Dobrodošlo je, da učenec odda več vzorcev, vendar jih mora vedno spremljati samovrednotenje.

V portfoliu za 1. in 2. leto vsakemu izdelku sledi preprosto ovrednotenje. V drugih dveh portfoliilih na primarni stopnji učence spodbujajo, da prispevajo pisna razmišljanja o izbranih izdelkih.

1. RAZDOBJE:

- Samopodoba
- Vse o meni (kdo sem, katere jezike govorim itd.)
- Moj cilji
- Pisni izdelek v prvem jeziku (L1) in samovrednotenje
- Drugi jezik (L2) – o sebi (ne v 1. letu)
- Samovrednotenje pri športu kot učnem predmetu

2. RAZDOBJE:

- Samovrednotenje lastnega branja
- Glasbeni izdelek
- Samovrednotenje - o sebi in drugih (pred sestankom učitelja s starši)
- Samovrednotenje pri predmetu evropske urice (3., 4. in 5. leto) ali samovrednotenje skupnega projekta (1. in 2. leto)

3. RAZDOBJE:

- Likovni izdelek (pregled 1. polletja) in samovrednotenje
- Samovrednotenje pri predmetu matematika
- Pisni izdelek v drugem jeziku (L2) in samovrednotenje
- Izdelek pri predmetu odkrivanje sveta in samovrednotenje
- Glasbeni izdelek in samovrednotenje

4. RAZDOBJE:

- Primer branja v prvem jeziku (L1) in samovrednotenje
- Samovrednotenje pri predmetu evropske urice (3., 4. in 5. leto) ali samovrednotenje skupnega projekta (1. in 2. leto), samovrednotenje o sebi in drugih
- Izdelek pri predmetu odkrivanje sveta in samovrednotenje

- Likovni izdelek (pregled 2. polletja) in samovrednotenje

5. RAZDOBJE:

- Pisni izdelek v prvem jeziku (L1) in samovrednotenje
- Samovrednotenje pri predmeta matematika – Intermath
- Samovrednotenje pri športu kot učnem predmetu

6. RAZDOBJE:

- Izdelek, na katerega sem letos najbolj ponosen.
- Kaj bi o sebi najraje povedal učitelju, ki me bo učil naslednje leto?

D) VLOGA PORTFOLIA V PROCESU OCENJEVANJA

S portfoliom postane razvidno, kako učenec dela in napreduje pri delu. Portfolio dopolnjuje Šolsko poročilo in mora biti podlaga za informacije v njem.

E) LASTNIŠTVO

Čeprav je lastnik portfolia učenec, je to orodje za ocenjevanje in imajo učitelji v času nastajanja portfolia (običajno 2 leti) do njega dostop v celoti. Učenci in učitelji (brez dovoljenja učencev) lahko povabijo različne člane šolske skupnosti (vse pedagoško osebje, vključeno v učenčevo izobraževanje, starše, ravnatelje šol in nacionalne inšpektorje), da si ogledajo portfolio. Portfolio je shranjen v učilnici in je učencu lahko dostopen.

F) OBLIKA

Portfolio je lahko v različnih oblikah:

- Fizični: mapa, škatla, predal itd.;
- Elektronski: IKT-mapa na namiznem ali prenosnem računalniku, v spletni učilnici, na šolskem portalu idr.;
- Mešano: en del v papirni obliki, drugi del v elektronski obliki.

6. DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

6.1 URESNIČEVANJE CILJEV, VSEBIN IN STANDARDOV ZNANJ

Pouk slovenščine omogoča uresničevanje splošnih in operativnih ciljev ter vsebin predmeta, opredeljenih s tem učnim načrtom.

Temeljni cilj pouka slovenščine, tj. razvijanje sporazumevalne zmožnosti kot zmožnosti sprejemanja in tvorjenja besedil raznih vrst, izhaja iz obravnave neumetnostnih in umetnostnih besedil, primernih starostni stopnji učencev v posameznem vzgojno-izobraževalnem obdobju. Obravnava neumetnostnih besedil je namenjeno 60 odstotkov ur predmeta, delu z umetnostnim besedilom pa 40 odstotkov (izjema je 1. razred, kjer je to razmerje 50 : 50).

Pri predmetu slovenščina učenci torej tvorijo (govorijo, pišejo), sprejemajo (poslušajo, berejo) in razčlenjujejo svoji starosti, sporazumevalnim in spoznavnim/domišljjskim zmožnostim, izkušnjam in zanimanju ustrezna neumetnostna in umetnostna besedila; tako dejavno razvijajo svoje sporazumevalne, spoznavne in ustvarjalne zmožnosti ter si uzaveščajo temeljne razlike v sprejemanju, tvorjenju in zgradbi neumetnostnih in umetnostnih besedil.

Uresničevanje splošnih in operativnih ciljev pri jezikovnem in književnem pouku ni razčlenjeno po razredih, temveč je praviloma opredeljeno za celotno obdobje, kar učitelju omogoča, da avtonomno izbira hitrost obravnave ciljev in vsebin, njihovo zaporedje ter s tem metode in oblike dela glede na potrebe, zmožnosti in pričakovanja svojih učencev.

V učnem načrtu so ob obveznih tudi izbirne vsebine in cilji; le-ti so zapisani s poševnim tiskom. V primerjavi z učnim načrtom iz leta 1998 se je povečala izbirnost na ravni dejavnosti pri obravnavi neumetnostnih in umetnostnih besedil. S poševnim tiskom so označene tudi izbirne besedilne vrste pri jezikovnem pouku ter sezname predlaganih umetnostnih besedil. Ker so za uresničevanje ciljev pouka književnosti vsa besedila samo predlagana, jih učitelj lahko po lastni presoji nadomesti z drugimi, po njegovem mnenju primernejšimi besedili.

6.1.1 PRVO OBDOBJE

V prvem obdobju se učenci učijo uporabljati ustna in pisna besedila v različnih okoliščinah in za različne namene. Učitelj na fleksibilen in uravnotežen način kombinira sistematično spoznavanje in urjenje branja in pisanja s sporazumevalnimi dejavnostmi v smiselnih, funkcionalnih in zanimivih okoliščinah. Vse štiri sporazumevalne dejavnosti se funkcionalno prepletajo, sprva je več govorjenja in poslušanja, pozneje začetnega branja in pisanja.

Pri načrtovanju pouka učitelj upošteva, da se otrokova sporazumevalna zmožnost razvija v medsebojni povezanosti z razvojem mišljenja in znanja. Besedno sporazumevanje na slušni ali vidni ravni se v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju vseskozi povezuje tudi z nebesednim sporazumevanjem ter z drugimi predmeti. Glede na zastavljene cilje in vsebine pouka je zelo pomembno, da učitelj pri izbiri didaktičnih metod in oblik za razvijanje učenčevih sporazumevalnih, spoznavnih in ustvarjalnih

zmožnosti upošteva tudi individualne značilnosti učenca. Ker so vsebine in cilji jezikovnega in književnega pouka opredeljeni za celotno triletnje in ne več po posameznih razredih, je individualizacija pouka še posebej pomembna in smiselna, saj učitelj tako lahko usvajanje predpisanih vsebin in ciljev sproti prilagaja značilnostim, zmožnostim in hotenjem posameznega učenca.

Izbira didaktičnih metod in oblik poučevanja je odvisna od obravnavanih vsebin, v prvem obdobju primarnega izobraževanja se še posebej priporoča didaktična igra ter različne oblike sodelovalnega učenja in projektnega dela. Glede na naravo obravnavane snovi je pogosto priporočljiva tudi kombinacija frontalnega in skupinskega pouka.

V učnem načrtu je posebna pozornost namenjena poučevanju branja in pisanja. Cilj poučevanja ni le obvladovanje tekočega branja in pisanja, temveč raba pisnega jezika za sporazumevanje, razmišljanje, ustvarjanje, učenje in razvedrilo. Cilj je omogočiti vsem otrokom, da spoznajo in dosežejo višjo raven t. i. »kritične pismenosti«.

Učenci vstopajo v svet branja in pisanja postopoma, sistematično in individualizirano. Glede na svoje predznanje branja in pisanja ter razvite veščine, spretnosti in zmožnosti postopoma prehajajo skozi faze oziroma dejavnosti začetnega opismenjevanja. Pomembno je, da učitelj na začetku obdobja in sproti pri vsakem učencu preverja razvitost veščin, spretnosti in zmožnosti, potrebnih za branje/pisanje, nato pa za vsakega učenca izdela individualni načrt razvijanja zmožnosti branja in pisanja. Skladno z zahtevami v tem učnem načrtu učenci torej:

- sistematično razvijajo predopismenjevalne zmožnosti,
- **če imajo oziroma potem ko imajo ustrezno razvite predopismenjevalne zmožnosti, sistematično razvijajo tehniko branja in pisanja (najprej s tiskanimi črkami, nato s pisanimi),**
- če imajo oziroma potem ko imajo ustrezno usvojeno tehniko branja in pisanja, sistematično razvijajo zmožnost branja z razumevanjem in zmožnost pisanja preprostih besedil.

Učitelj naj bo pri začetnem opismenjevanju torej pozoren na priporočeno zaporedje usvajanja veščin in spretnosti branja in pisanja, tempo usvajanja pa naj sproti prilagaja značilnostim in zmožnostim posameznega učenca.

Poleg vstopanja v svet branja in pisanja pa učenci v prvem obdobju opravljajo še druge dejavnosti: sodelujejo v pogovorih, sprejemajo, razčlenjujejo in tvorijo neumetnostna besedila, sprejemajo, interpretirajo in poustvarjajo umetnostna besedila ter razvijajo zmožnost logičnega mišljenja, svojo poimenovalno, upovedovalno, pravorečno in pravopisno zmožnost. Pri tem usvajajo tudi strategije sprejemanja (poslušanje, branje) in tvorjenja (govorjenje, pisanje) neumetnostnih in umetnostnih besedil.

Sprejemanje (poslušanje/branje) neumetnostnih besedil zajema naslednje dejavnosti učencev:

- a) Pred poslušanjem/branjem se pripravijo nanj.
- b) Med poslušanjem/branjem so pozorni na pomensko in izrazno stran besedila.
- c) Po poslušanju/branju sodelujejo v pogovoru o poslušanem/prebranem besedilu:
 - razčlenjujejo, obnovijo in vrednotijo poslušano/prebrano besedilo,
 - predstavljajo svoje doživljanje besedila in poslušanja/branja,
 - vrednotijo svojo zmožnost kritičnega poslušanja (in gledanja)/branja enogovornih

- neumetnostnih besedil in izdelajo načrt za razvijanje te svoje zmožnosti,
- se pripravijo na tvorjenje govornega ali zapisanega podobnega besedila.

Tvorjenje enogovornih neumetnostnih besedil (govorjenje, pisanje) pa zajema naslednje dejavnosti:

- a) Pred govorjenjem/pisanjem se pripravijo nanj.
- b) Med govornim nastopom skušajo čim bolj upoštevati načela učinkovitega govornega nastopanja, med pogovorom načela vljudnega pogovarjanja, med pisanjem pa pazijo na ustreznost, razumljivost in jezikovno pravilnost besedila ter na estetskost zapisa.
- c) Po pogovoru/govornem nastopu sodelujejo v pogovoru o njem, predstavijo svoje občutke in vrednotijo svojo zmožnost pogovarjanja/govornega nastopanja in izdelajo načrt za izboljšanje te svoje zmožnosti; po pisanju primerjajo svoja besedila, jih presojujejo in izboljšujejo, predstavljajo svoje občutke ter vrednotijo svojo zmožnost pisanja besedil in izdelajo načrt za razvijanje te svoje zmožnosti.

Pri književnem pouku učenci razvijajo recepcijsko zmožnost z branjem ali s poslušanjem oziroma gledanjem umetnostnih besedil in govorjenjem/ s pisanjem o njih. V procesu šolske interpretacije opazujejo posamezne prvine besedila in si tako ustvarjajo odziv na celotno besedilo. Ugotovitve primerjajo, utemeljujejo in ponazarjajo s sklicevanjem na besedilo. Pri tem tvorijo ustna in proti koncu triletja tudi pisna besedila. Recepcijsko zmožnost pa razvijajo tudi s tvorjenjem/(po)ustvarjanjem ob umetnostnih besedilih. Ohranja se torej t. i. komunikacijski pouk književnosti, kar pomeni, da sta v središču šolskega branja leposlovja književno besedilo in učenec, učitelj pa pri branju spodbuja prekrivanje pomenskega polja besedila (tema in predstavnost besedila) in učenčevega obzorja pričakovanj, ki izvira iz njegove zunajliterarne in medbesedilne izkušnje (doživetje v resničnosti in ob branju leposlovja).

Branje umetnostnih besedil v prvem triletju **praviloma ni povezano s tematiko drugih predmetov**, pač pa učencem ponuja možnost za polno literarnoestetsko doživetje. Šolska interpretacija umetnostnega besedila je priporočeni model za razvijanje bralne zmožnosti in zajema naslednje dejavnosti:

- uvodna motivacija,
- napoved besedila, umestitev in interpretativno branje,
- premor po branju,
- izražanje doživetij ter analiza, sinteza in vrednotenje,
- ponovno branje in nove naloge.

V prvem obdobju so seveda dejavnosti sprejemanja (branje, poslušanje) praviloma nadrejene dejavnostim tvorjenja (govorjenje, pisanje). Med dejavnostmi sprejemanja je največ časa namenjenega poslušanju, saj otroci poslušajo (in gledajo) učiteljevo pripovedovanje in branje, radijske igre, lutkovne predstave, otroške mladinske predstave, otroške filme in risanke.

V samostojno branje literature vstopajo individualizirano in drseče, ko je njihova bralna zmožnost že avtomatizirana. Ker v učnem načrtu cilji, vsebine in pričakovani dosežki niso opredeljeni po razredih, temveč za celotno triletje, so načela individualiziranega pristopa v celoti uresničljiva.

Delitev po razredih se deloma ohranja samo pri predlogih književnih besedil za uresničevanje ciljev književnega pouka. Šolsko branje/pripovedovanje književnosti se

lahko povezuje s projektom družinskega branja, z metodo dolgega branja v šoli; uresničuje se kot prijetno doživetje in kot metoda privzganja bralnih navad.

6.1.2 DRUGO OBDOBJE

Obravnavi neumetnostnih besedil oziroma jezikovnemu pouku je namenjenih 60 odstotkov ur predmeta, obravnavi umetnostnih besedil oziroma književnemu pouku pa 40 odstotkov.

A. Jezikovni pouk

Temeljni cilj jezikovnega pouka pri slovenščini je tudi v drugem obdobju razvijanje sporazumevalne zmožnosti, tj. zmožnosti sprejemanja in tvorjenja neumetnostnih besedil. Ker je zmožnost sprejemanja in tvorjenja besedila odvisna od jezikovne zmožnosti, učenci z lastno dejavnostjo (ne pa z opisovanjem abstraktnega jezikovnega sestava oziroma z navajanjem slovničnih/pravorečnih/pravopisnih ipd. pravil) razvijajo svojo zmožnost logičnega mišljenja ter poimenovalno, upovedovalno, pravorečno in pravopisno zmožnost ter odpravljajo najpogostejše slogovne, poimenovalne, slovnične, govorne in pisne napake. Pri obravnavi zapisanih besedil pa začnejo opazovati tudi besedno-slovnično zgradbo besedila, in sicer tako, da v njem najdejo opisano oziroma z jezikoslovnim izrazom poimenovano jezikovno prvino, ji določijo vlogo/pomen/stilno vrednost/obliko ipd., jo uvrstijo v določeno kategorijo ter to uvrstitev utemeljijo.

Didaktično priporočljiva sistema za obravnavo jezikovnega pouka v drugem obdobju sta predvsem celostni pouk in projektno učno delo. Izbira učne oblike je odvisna od dejavnosti in naloge, ki jo uresničujemo pri pouku. Čeprav je didaktično lahko ustrezna tako frontalna (npr. poslušanje oddaje po radiu, učiteljev uvod v novo učno snov) kot individualna (npr. tiho branje, pregledovanje napak, ponovno pisanje besedila) oziroma skupinska oblika dela (npr. sestavljanje miselnega vzorca), bi morali skrbeti predvsem za večji delež skupinskega dela - v manjših skupinah ali dvojicah. Učenci namreč razvijajo zmožnosti in znanje ob aktivnih oblikah učenja, kot so sodelovalno učenje, učenje z odkrivanjem in problemsko učenje; tako dejavno razvijajo svojo zmožnost za dvogovorno sporazumevanje (npr. razpravljajo o problemu, usklajujejo mnenja, oblikujejo skupno mnenje, ga predstavijo drugim in ga zagovarjajo) ter jo nadgrajujejo z načrtnim in vodenim dvogovornim sporazumevanjem v uradnih govornih položajih (npr. z igro vlog, posnemanjem zapisanih besedil ipd.).

Pri obravnavi neumetnostnih besedil so enako pomembne in tako zastopane vse štiri sporazumevalne dejavnosti.

Sprejemanje in nato tvorjenje neumetnostnih besedil naj poteka po naslednjih korakih:

1. Učenci se pripravijo na sprejemanje besedila dane vrste (npr. z učiteljevo pomočjo obudijo svoje predznanje o napovedani besedilni vrsti in o napovedani temi, predstavijo svoje izkušnje s sprejemanjem podobnih besedil, izrazijo svoja pričakovanja, izberejo ustrezno strategijo sprejemanja besedila ipd.).
2. Učenci sprejemajo (tj. berejo ali poslušajo oziroma gledajo) besedilo; med sprejemanjem so pozorni na besedilo, na nebesedna ponazorila in na nebesedne spremljevalce pisanja/govorjenja.
3. Učenci po sprejemanju z učiteljevo pomočjo razčlenjujejo besedilo (in sicer predvsem okoliščinsko, naklonsko in pomensko, prebrano besedilo pa tudi besedno-skladenjsko in tvorno) ter vrednotijo njegovo učinkovitost, ustreznost, razumljivost in pravilnost.

4. Ob učiteljevem vodenju prepoznavajo, predstavljajo in povzemajo značilnosti dane besedilne vrste.
5. Če je v učnem načrtu predvideno tudi tvorjenje besedila iste vrste, se učenci nanj pripravijo (npr. predstavijo svoje izkušnje s tvorjenjem podobnih besedil in svoje težave pri tem, predstavijo značilnosti dane besedilne vrste, izberejo ustrezno strategijo sporočanja, izdelajo načrt, ponazorila).
6. Učenci pišejo besedilo oziroma izdelajo pisno podlago za govorni nastop.
7. Po pisanju/govornem nastopu skupaj s sošolci in učiteljem vrednotijo svoje besedilo in besedila sošolcev ter utemeljijo svoje mnenje; če je potrebno, odpravijo napake v svojem besedilu in ga prepišejo.
8. Učenci v vodenem pogovoru presojujejo učinek pridobljenega vsebinskega in procesnega znanja na svojo zmožnost sprejemanja in tvorjenja besedil dane vrste ter ob učiteljevih napotkih izdelajo načrt za izboljšanje teh zmožnosti.

B. Književni pouk

Književni pouk tudi v drugem obdobju temelji na komunikacijskem modelu književne vzgoje, katere glavni cilj je ohranjanje učenčevih interesov za branje in poslušanje umetnostnih besedil ter razvijanje zmožnosti ustvarjalnega dialoga z umetnostnim besedilom.

Pri književnem pouku učenci namreč razvijajo recepcijsko zmožnost z branjem ali poslušanjem oziroma gledanjem umetnostnih besedil in govorjenjem/pisanjem o njih ter s tvorjenjem/(po)ustvarjanjem ob umetnostnih besedilih. V procesu šolske interpretacije besedila razvijajo zmožnost doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil, literarno besedilo razčlenjujejo, po razčlenjevanju pa sintetizirajo spoznanja o besedilu ter izražajo vrednostne sodbe o njem in jih utemeljijo. Posamezna književna besedila tudi medsebojno primerjajo in vrednotijo. Recepcijsko zmožnost razvijajo tudi s tvorjenjem poustvarjalnih besedil ob umetnostnih besedilih.

Kot najprimernejša metoda dela se tudi tukaj priporoča šolska interpretacija umetnostnega besedila, ki zajema naslednje dejavnosti:

- uvodna motivacija,
- napoved besedila, umestitev in interpretativno branje,
- premor po branju,
- izražanje doživetij ter analiza, sinteza in vrednotenje,
- ponovno branje in nove naloge.

Šolsko branje (in književna vzgoja sploh) mora ostati tudi v drugem obdobju osredinjeno na učenca, kar pomeni, da je najpomembnejša učiteljeva naloga posredovati/ohraniti otrokovo prepričanje, da se človek v književnosti srečuje predvsem/tudi s samim seboj, kar je namreč najmočnejša motivacija za branje leposlovja sploh.

Učenci ob srečevanju z umetnostnim besedilom razvijajo vse štiri sporazumevalne dejavnosti. Branje in poslušanje ter pisanje in govorjenje se v okviru vsake učne enote prepletajo in so usmerjeni k istim ciljem. Ob prvem stiku z besedilom naj učitelj učencem prozo in dramatiko pripoveduje, pesem pa deklamira, šele nato pa prebere. Sledi individualno branje učencev.

Izbira metod in oblik dela je prepuščena učitelju, ta pa jo prilagaja naravi umetnostnega besedila in interesom ter nagnjenjem svojih učencev. V fazi interpretacije besedila se

tako metoda pogovora lahko kombinira z metodo usmerjenega tihega branja, zelo učinkovita pa je tudi igra vlog ali metoda glasnega branja izbranih delov besedila. Na stopnji poglobljanja doživetja pa učenci govorno in pisno, tj. s pomočjo risbe ali dramatizacije, poustvarjajo literarno besedilo in ustvarjajo svoje, književnemu besedilu analogne domišljijske svetove.

Učitelj naj bo pozoren tudi na pridobivanje literarnovednega znanja, ki naj bo v funkciji učenčevega poglobljenega doživljanja, razumevanja in vrednotenja književnih besedil. Ker so vsa besedila (razen sedmih obveznih avtorjev oziroma del) samo predlagana, je izbira književnih besedil za uresničevanje ciljev književnega pouka prav tako prepuščena presoji učitelja, ki najbolj pozna svoje učence, njihove zmožnosti, interese in obzorje pričakovanj.

Število pri pouku obravnavanih književnih besedil naj bo omejeno; besedila izbirajo učitelj in učenci.

Učenci doma v posameznem šolskem letu preberejo 3 čim bolj raznovrstna književna besedila; za četrto domače branje štejemo tudi besedilo, ki ga pri pouku obravnavamo po metodi dolgega branja. Učiteljeve uvodne motivacije, usmeritve, oblike in metode dela naj pri učencih sprožajo doživljanje in domišljijsko sodelovanje pri oblikovanju čutnodomišljijskih predstav prvin branega književnega besedila ter vodijo k poglobljanju njihove recepcijske zmožnosti.

6.2 RAZVIJANJE KULTURNE IN MEDKULTURNE ZMOŽNOSTI

Učenci razvijajo medkulturno zavest, ki omogoča poglobljeno razumevanje soprisotnosti jezikov in kultur ter razumevanje procesov, ki se sprožajo ob stiku le-teh. S tem pridobivajo neobremenjen in kritičen odnos do drugih jezikov, ki spodbuja k bolj kritični rabi materinščine brez nepotrebne vnašanja tujih besed in oznak, obenem pa s tem razvijajo strpnost in spoštovanje do drugih jezikov in kultur. Ob uporabi jezikovnih vzorcev spoznavajo lastno kulturo in jo primerjajo s tujo/z drugo; razmišljajo o njiju kot o vrednotah.

Spoznavajo različne možnosti osmišljanja sveta in vrednotenja človekovih dejanj, to pa spodbuja priznavanje enakovrednosti kultur, tudi lastne. Ob branju domačih in tujih del spoznavajo, da pri slehernem jezikovnem sporazumevanju vsi ljudje izkazujemo kulturno pogojene vedenjske vzorce, ki se nam zdijo „normalni“ ali „naravni“ le zato, ker smo jih usvojili v procesu primarne socializacije; zato jih ne smemo posploševati. Ob tem je potrebno vzpostaviti primerjalno razmerje, ki temelji na poznavanju lastne kulture in jezika. S tem se izognemo nastajanju oz. sprejemanju kulturnih stereotipov in njihovega negativnega vpliva na medkulturno sporazumevanje. (Priporočila Evropskega parlamenta in Sveta o ključnih zmožnostih za vseživljenjsko učenje/izobraževanje 2006)

6.3 RAZVIJANJE DIGITALNE ZMOŽNOSTI

Razvijanje digitalne zmožnosti se povezuje z razvijanjem sporazumevalne zmožnosti v slovenskem jeziku, tj. zmožnostjo sprejemanja (poslušanja/gledanja in branja) in tvorjenja (govorjenja in pisanja) raznih besedil. Digitalna zmožnost vključuje zavestno in kritično rabo informacijskih družbenih tehnologij (IST) pri opravljanju delovnih

obveznosti, izven delovnega časa in v procesu sporazumevanja. Podprta je z rabo osnovnih informacijsko-komunikacijskih spretnosti v okviru IKT (informacijsko-komunikacijskih tehnologij), tj. z rabo računalnika, da bi pridobili, ovrednotili, shranili, tvorili/oblikovali, predstavljali in izmenjevali informacije in da bi komunicirali in sodelovali na medmrežju. (Priporočila Evropskega parlamenta in Sveta o ključnih zmožnostih za vseživljenjsko učenje/izobraževanje 2006)

Raba informacijsko-komunikacijskih tehnologij lahko bistveno pripomore h kvalitetnejšemu pouku, a mora biti tesno povezana z novimi/drugačnimi načini in oblikami dela, predvsem pa s cilji in z vsebinami pouka slovenščine, tj. z razvijanjem sporazumevalne zmožnosti. Cilj izvajanja pouka je, da bodo učenci pridobili trajna znanja, razvili različne zmožnosti na visoki kvalitativni in kvantitativni ravni, predvsem pa, da bodo vzpostavili kritičen odnos do znanj, spretnosti in veščin, kar je osnova za kvalitetno življenje ter priprava za vseživljenjsko učenje.

Predpostavljamo povezavo s cilji sodobne šole v širšem smislu, tj. usklajena in sistematična raba IKT pri pouku slovenščine najprej na ravni vsakega posameznika, poleg tega pa je treba spodbujati sodelovanje učencev v različnih učnih skupinah, ki delujejo v različnih e-učnih okoljih – bodisi na razredni ali šolski ravni. Učenci lahko delujejo v različnih učnih skupinah, v projektih, pri oblikovanju skupnih dokumentov, prebirajo novice, brskajo po spletnih straneh, sodelujejo/objavljajo v blogih, wikijih, uporabljajo koledar, rešujejo ankete idr.; prejemajo in pošiljajo e-pošto, klepetajo, sodelujejo v različnih spletnih učilnicah idr. oblikah spletnega učenja. Dostopnost podatkov in informacij, hitrost prenosa informacij in gradiv, tudi količina, možnosti za izmenjavo mnenj, stališč in idej, predvsem pa možnost sodelovalnega učenja ter udejanjanje problemskega pristopa pri različnih učnih projektih na šolski, lokalni in globalni ravni, so prednosti rabe IKT, ki jih je smiselno upoštevati tudi pri pouku slovenščine v Evropski šoli.

Pouk slovenščine na daljavo kot nadgradnja klasičnega pouka v učilnici naj poteka v spletni učilnici, ki je opremljena z e-didaktičnimi gradivi in pripomočki ter orodji, ki omogočajo iskanje podatkov in informacij, dostop do brezplačnih učnih gradiv, avtorskih programov, spletnih slovarjev, komuniciranje s pomočjo internetnih storitev, sodelovanje v mrežnih projektih, forumih in različnih spletiščih za učenje slovenskega jezika kot materinščine. V spletni učilnici naj bo priročna e-knjžnica z literaturo za učitelje, s priročniki in učbeniki za učence, vsebuje pa naj tudi zadostno število leposlovnih del, ki jih učitelj izbere za šolsko in domače branje. Na razpolago naj bodo tudi slovarji, leksikoni in drugi priročniki v elektronski obliki za pouk jezika in književnosti.

6.4. SODELOVANJE S STARŠI

V prvi vrsti je potrebna učiteljeva jasna politika na področju sodelovanja s starši učencev, ki izhaja iz šolske razvojne politike ter šolske in splošne politike sodelovanja s starši. Smiselno je, da učitelj slovenščine sodelovanje tudi na tem področju načrtuje in sistematično izvaja, v tesni povezavi z administrativnim in pedagoškim vodstvom šole, razrednikom, učitelji drugih predmetov, šolskimi svetovalnimi delavci in drugim osebjem, ki deluje v šolskem polju in izven.

V splošnem smislu gre v prvi vrsti za pomoč staršev učencu pri domačih nalogah, podporo in spodbujanje učenja in šolskih dejavnosti, spremljanje domačih dejavnosti in prisotnosti v šoli, motivacijo in spodbujanje učenje, na ožjem predmetnem področju za

pomoč pri razvijanju bralne pismenosti ter kulturne pismenosti. Starši lahko bistveno pripomorejo k izboljšanju učenčevega učnega dosežka tako, da učencu nudijo neposredno osebno pomoč pri učenju (npr. kot tutorji), da organizirajo skupno učenje (se učijo skupaj z otrokom) ali pa nudijo pomoč pri iskanju drugih učnih virov (npr. pomoč družinskih članov).

Ne glede na obliko sodelovanja mora učitelj zagotoviti konstantno informiranje staršev, individualno pomoč učencem ter sodelovanje v partnerskem okolju. Dobro sodelovanje med učiteljem slovenščine in starši učencev zaradi pomena stopnje razvitosti sporazumevalne zmožnosti v materinščini lahko bistveno pripomore h kakovostim donosom med šolo in domom v splošnem smislu. V okviru informiranja staršev je treba poudariti pomen stalne sprotne aktualne informacije o dejavnostih njihovega otroka v okviru izvajanja kurikula, tako rednih kot tudi specifičnih dejavnosti. Pri učinkovitem udejanjanju šolske politike na ravni informiranja staršev so učinkovite tradicionalne oblike, s pridom pa je mogoče uporabljati tudi sodobne metode in oblike, vključno z IKT. Šola oz. učitelj lahko informacije posreduje ustno ali pisno na roditeljskih sestankih in govorilnih urah, učinkovit način pa je tudi posredovanje predstavitvenih idr. gradiv oz. brošur v klasični obliki ali v e-obliki, npr. na šolski spletni strani.

Naslednje konkretno področje je neposredno sodelovanje staršev pri splošnih in posebnih dejavnosti izvedbenega kurikula. Na primarni ravni šolanja so uveljavljeni obiski staršev, ki delujejo na različnih strokovnih področjih (npr. kot znanstveniki, zgodovinarji, geografi, novinarji), kar je mogoče nadgraditi tudi s t. i. virtualno prisotnostjo staršev (npr. komunikacija prek e-pošte, prispevanje besedil, fotografskega gradiva, video posnetkov ter aktivno sodelovanje pri vodenju na spletnih straneh specifičnih predmetnih področij, ki imajo izobraževalno vrednost).

Posebej je treba poudariti pomen možnosti neposrednega vključevanja staršev v dejavnosti ob pouku slovenščine v zvezi z uresničevanjem ciljev/vsebin: ohranjanje in razvijanje učenčeve zavesti o lastni narodni identiteti, vedenje o zgodovini Slovencev, o geografskih posebnostih in značilnostih Slovenije (npr. predstavitev Slovenije na slovenskem dnevu). Priporoča se sodelovanje ob naslednjih priložnostih oz. prireditvah: bralne delavnice, tradicionalni slovenski zajtrk (v mesecu novembru), miklavževanje, prireditve ob božiču in novem letu, slovenski kulturni praznik, prireditve ob dnevu državnosti, podelitev priznanj ob koncu šolskega leta, obiski slovenskih literarnih, glasbenih idr. ustvarjalcev.